

הדרה למיניצ'ה

גיליון שבועי ללומדי סדר קדשים בדרף היומי | עיונים • פנינים • הלכות • מושגים • תמונות

הלכות הדרף

תורת הקדשים - מרן החפ"ז חיים

דרף סד (כז' אדר)

ג. מצות העמר להביא מן הקרוב, דב'עין שיהא התבואה רכה, ואי מית' מן חוק ה'יה מתקשה בדרף.

המשך בעמ' 12 <<

הליכות מנחות

הערות ע"ס הדרף הגאון רבי יוסף רוקב שליט"א ראש כולל 'מורשה ודעת'

תוד"ה ואפ"י נתכפר בשניה וכו' ולא דמי לטועה בדבר מצוה - ביאור חילוק התוס', יעו"ל בצאן קדשים שביאר דטעה בדבר מצוה איירי שמצוה זו כבר מוטלת עליו

המשך בעמ' 24 <<

פניני הדרף

הרה"ג אהרן פוטולסקי שליט"א

א. בדרף כ"ח א' מבואר שכשאין אפשרות לעשות מנורת זהב כהלכתה עושה מנורה משאר מיני מתכות, אבל כשאינה מזהב אין בה את הדינים, של עשייתה

המשך בעמ' 27 <<

הרה"ג רבי אלעזר אגנל שליט"א

דרף עב - בדין הקטר חלבים ואימורים בזמן

[א] בגמ' אמר ר' שמעון: בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה, שהרי הקטר חלבים ואברים כשרים כל

המשך בעמ' 30 <<

עיוני הדרף

הגאון רבי יצחק דב הלוי שכטר שליט"א, מראשי ישיבות 'קול תורה' ו'כתר תורה'

פרק רבי ישמעאל

בענין דחית שבת משום הידור מצוה

דרף ס"ד ע"א אמר רבה היו לפניו שתי חטאות אחת שמינה ואחת כחושה שחט שמינה ואח"כ כחושה חייב כחושה ואח"כ שמינה פטור ולא עוד אלא שאומרים לו הבא שמינה לכתחילה ושחוט והנה בס' קרן אורה כתב דאע"ג דכחושה כשרה בדיעבד מ"מ כיון דמצוה מן המובחר בשמינה ועבודת ציבור הותרה מותר לשחוט לכתחילה גם השמינה כי היכי דשרו רבנן במתני' להרבות בקצירה משום מצוה מן המובחר, ולכאורה צ"ב דהרי במתני' עדיין לא קיים המצוה ובזה איכא דין דחיית שבת בשביל הידור מצוה אבל הכא שכבר שחט הכחושה ונתקיים דין שחיטה בדיעבד איך רשאי לשחוט עוד שמינה והא במילה קי"ל דאם מל בשבת והשאיר ציצין שאין מעכבין אינו חוזר עליהן ואינו דוחה שבת.

אכן נראה פשוט דהחילוק דשם לאחר שמל כבר נשלם קיום המצוה ואינו חוזר על ציצין שאין מעכבין אבל הכא כ"ז שלא גמר ההקרבה לא נתקיים המצוה ושפיר יכול להביא קרבן אחר כדי שיתקיים ההקרבה בהידור

אכן ישל"ע בזה דהנה יעו"ל בתוס' בדרף פ' שכתבו דבחסאת א"א להפריש ב' חטאות בזא"ז ורק באופן דמפריש א' מתוך שתיים אפשר וא"כ הכא כיון דכבר הפריש הכחושה להקרבה ומתקיים בה ההקרבה בדיעבד כבר חלה ההפרשה ואיך יכול להפריש עוד חטאת

אכן נראה לחלק עפ"י"מ שכתב בחי' הגר"ח דחטאת יחיד עיקר ההפרשה הוא על חטא אבל שעירי הרגלים אינו הפרשה על חטא רק דהופרש לחובת היום ומה"ט שעירים שהופרשו לרגל זה יכולים ליקרב ברגל אחר וע"כ י"ל דדוקא חטאת יחיד שהופרש על חטא כיון דחל ההפרשה א"י להפריש חטאת אחר אבל הכא דאיירי בשעירי הרגלים דעיקר ההפרשה לחובת היום שפיר יכול להפריש חטאת אחר וא"ש.

בענין הקרבת תמיד משל ציבור

דרף ס"ה ע"א שהיו צדוקים אומרים יחיד מתנדב ומביא תמיד מאי דרוש את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים מאי אהדרו את קרבני לחמי לאשי תשמרו שיהיו כולן באים מתרומת הלשכה ושמעתי ממו"ר הגרא"י הלוי בשם מרן הגרי"ז דזה גם להצדוקים הוי תמיד קרבן ציבור וקרב עבור הציבור אלא דהיו סוברים דעיקר הנדבה יכול לבוא גם משל יחיד וע"ז אהדרו דכתיב תשמרו שיהיו באין מתרומת הלשכה היינו דלא סגי במה דהקרבת קרב עבור הציבור אלא דדינו דצריך לבוא משל ציבור וע"כ דינו דבא מתרומת הלשכה דנחשב דבא משל ציבור

והנה במס' ר"ה דף ז' איתא דיחיד מתנדב משלו כשרים ובלבד שימסרם לציבור וביאר מרן הגרי"ז דהכוונה ימסרם לציבור הוא דמוסר לציבור עצם הכסף שיהא נחשב בא משל ציבור ויש בזה מקום עיון מהא דאיתא בחגיגה דף ו' ע"ב דר"ע ס"ל דקרבה [קרבת תמיד] ושוב לא פסקה אלא מה אני מקיים הזבחים ומנחה הגשתם לי במדבר ארבעים שנה בית ישראל

המשך בעמ' 2 <<

הגיליון מוקדש לרפואת אאמו"ר רבי ישעיהו צבי בן אסתר | לרפואת מו"ר רה"י הגאון רבי יצחק בן נחמה - הקר בתושח"י
דבורה בת פרלה לרפואה שלימה | חי ערן בן עליזה לרפואה שלימה

של יד ותש"ר מנה הר"מ לב' מצוות ומ"מ כולל שתייהם בברכה אחת לשיטת הרמב"ם ומברך להניח תפילין ואינו אומר להניח תפילין של ראש ולהניח תש"י, [והנה בס' ביה"ל סימן ל"ט הביא ד' רבנו ירוחם שהקשה מ"ט אין מברכין בספה"ע ב' מצוות כמו בהנחת תפילין אכן צ"ל דרבנו ירוחם אזיל להשיטות דלעולם מברך בתפילין ב' ברכות וס"ל לקושטא דמילתא דגם בספה"ע הוי ב' מצוות אכן בד' הרמב"ם קשה] וי"ל דשם תרווייהו המצוה הוא הנחת תפילין ורק דהוי הנחה בב' מקומות ושייכא אתרווייהו ברכה אחת אע"ג דב' מצוות ניהו, אבל הכא ב' ספירות נפרדות ניהו ספירת ימים וספירת שבועות וצ"ע.

ועוד ישל"ע בזה דהנה בבהגר"א בסימן כ"ה הביא מהא דכתב הרמב"ם בפ"א מהל' מעשר הט"ז דהמפריש תרומה ומעשר ולא שח ביניהם מברך ברכה אחת להפריש תרומות ומעשרות אע"ג דהו ב' מצוות חלוקים וא"כ גם אי הו ב' מצוות חלוקים מ"מ יכול לכלול שתייהם בברכה אחת, ואפשר דכוונת הרמב"ם הוא רק דאי הו ב' מצוות ה' בעיקר דינם מחייב ב' ברכות אבל אה"נ יכול לכוללם בברכה אחת כמו בתרומות ומעשרות דבעיקר דינם הו ב' ברכות ורק דיכול לכלול שניהם בברכה אחת וצ"ת.

הנה בס' בית הלוי כתב לחדש דבשכח למנות יום אחד אע"ג דהפסיד מנין הימים לא הפסיד מנין השבועות וכתב דגם להשיטות דיומי ושבועי הוי מצוה אחת מ"מ הא כתב הטור דאם מנה ימים בלא שבועות או שבועי בלא ימים יצא ונדון דידן לא גרע מזה, והדברים צ"ע דהא להדיא מבואר בר"מ בסה"מ דמנין הימים ומנין השבועות הוי ביסודם מנין אחד וע"כ מונה השבועות גם במנין הימים ומשום דהוא דין במנין הימים למנות כמה שבועות הוא ואי"ז ב' מנינים נפרדים וצ"ע

בענין חיוב חלה בעיסת הקדש ועיסת נכרי

דף ס"ז ע"א וחד עריסותיכם ולא עיסת עכו"ם ולא עיסת הקדש ובתוס' בד"ה חד כתב הגי' חד עריסותיכם ולא עיסת עכו"ם וחד עריסותיכם ולא עיסת הקדש ולפי"ז מבואר דאיכא ב' מיעוטים חד למעט הקדש וחד למעט נכרי ובתוס' הקשו ל"ל ב' מיעוטי למעט עכו"ם והקדש ומ"ש מחמץ דממעטינן נכרי והקדש מחד לך שאינו עובר בכל יראה

ובס' שאג"א סימן פ"ג כתב ליישב דדינם חלוק דבחלה הוא מיעוט מסוים דעיסת נכרי פטורה ועיסת הקדש פטורה, אבל ל"צ שיהא בעלים דהא עיסה של ישראל אחר חייב בחלה משא"כ בחמץ עיקר הדין הוא דבעינן שיהא בעלים על החמץ וע"כ נכרי והקדש חד מיעוטא ניהו דאינו בעלים על החמץ עכת"ד, וכע"ז מבואר לגבי אתרוג דכתיב חד לכם וליכא מיעוט בפנ"ע על של אחרים ושל גבוה דשם עיקר הדין הוא דבעינן שיהא בעלים וגם בשל ישראל אחר אינו עובר.

והנה ברא"ש בפ"ב דפסחים כתב דמצה גזולה א"י יד"ח כיון דנפיק מחלה דבעינן עריסותכם ובספר שאג"א תמה בזה הא בחלה גופא עיסה גזולה חייבת בחלה כדאיתא בב"ק דף צ"ד דגול סאה חטים ולשה ואפאה חייבת בחלה וכיון דהא דבעינן מצתכם הוא ילפותא מחלה היאך מחמרין במצה טפי מחלה וכבר עמד בזה ג"כ הקרב"נ עיי"ש.

ונראה די"ל דס"ל להרא"ש דביסוד הדין גם בחלה בעינן שיהא בעלים ויסוד חיוב הפרשה תלי בזה דהוא עיסה שיש לו בעלים, אבל הא מיהא בגזל של חברו כיון דנתחייבה בחלה מכח הנגזל ממילא דחייל בהעיסה חלות דין טבל ואסורה לכל העולם מכח איסור טבל, דאיסור טבל לא תלי בהבעלים כלל, אבל הא מיהא יסוד החיוב משום דהוי עיסה שיש לה בעלים וע"כ לגבי מצה דהוא קיום מצוה לגבי הגברא

שבטו של לוי שלא עבדו ע"ז הם הקריבוהו ופרשי" דשבטו של לוי הקריבוהו משלהם ובס"ט א"א כתב דכיון דהיו מנוודים לא יכלו לשלוח קרבנותיהם ושבט לוי הקריבוהו משלהם וצ"ב דהיאך הוכשר התמיד הא דינו דצריך לבוא משל ציבור ואם מסרום לציבור הא שוב נחשב דבא משלהם וצ"ע.

ונראה בזה דהנה בפרשת פנחס כתיב את קרבני לחמי לאישי תשמרו להקריב לי במועדו וגו' את הכבש אחד תעשה בבקר, וכתב רש"י אע"פ שכבר נאמר בפרשת ואתה תצוה וזה אשר תעשה וגו' היא היתה אזהרה לימי המלואים וכאן צוה לדורות, והרמב"ן הקשה ע"ז דהא בפרשת תצוה ג"כ כתיב עלת תמיד לדרתים פתח אהל מועד לפני ה' הרי דכבר נאמר דקרבן תמיד הוא הקרבן הנוהג לדורות וכתב הרמב"ן דפרשה זו נשנית מפני דברים שנתחדשו בה וחד מינייהו דכתיב תשמרו שלא יביא אלא מתרומת הלשכה, הרי דהך מילתא דהתמיד דינו לבא מתרומת הלשכה נתחדש רק אח"כ בפרשת פנחס ולפי"ז מבואר הא דבמדבר היו שבט לוי מקריבים משלהם כיון דלא היה צריך לבוא משל ציבור.

אמנם צ"ב דהרי פשיטא דקרבן תמיד דינו הוא דהוא ק"צ ואיך נתקיים הקרבת התמידין בזה ששבטו של לוי הביאוהו משלהם, אכן נראה דיש לבאר דשבטו של לוי הפרישום ע"מ שיתכפרו בו הציבור ושפיר הוי הקרבן עצמו ק"צ, ובקרא דתשמרו דלא סגי בזה שהופרש ע"מ שיתכפרו בו הציבור אלא דעיקר ההבאה צריכה להיות משל ציבור, אכן יל"ע דאי גם מעיקרא הוי הציבור מתכפרין בו היאך היה קרב התמיד עבורם הרי היו נזופין.

ונראה דהנה יעו"י ברמב"ם בפ"ב מהלכות ביא"מ ה"א ז"ל האבל אינו משלח קרבנותיו כל שבעה אפילו יין או עצים או לבונה וכן המצורע אינו משלח קרבנותיו וכו' אבל המנודה יש בו ספק אם משלח או אינו משלח, והנה בהי"ב כתב אבל ט"מ אין מקריבין עליו קרבן כלל, ודקדק מרן הגר"ז בדברי הרמב"ם דלגבי אבל ומנודה כתב הרמב"ם דאין משלחין קרבנותיהן ולגבי ט"מ כתב אין מקריבין עליו קרבן וביאר בזה דדינם חלוק דאבל ומנודה הדין הוא בהשילוח שאין משלחין קרבנותיהן ואי"ז דין בהרצאה רק דין בהבאת הקרבן דא"י להיות מביא קרבן, ומבואר כן ג"כ מהא דכתב הרמב"ם דאפילו עצים אינו משלח ובעצים הא ליכא הרצאה כלל וכל הדין הוא דאינו מביא עצים אבל בט"מ הדין דאין הקרבן קרב עליו, והיינו מש"כ הרמב"ם דאין מקריבין עליו קרבן כלל והנה בס' זכרון שמואל כתב דבפשטות נראה דהמפריש קרבן ע"מ להתכפר בו חבירו המפריש הוא אית ליה שם מביא על הקרבן, ולפי"ז נמצא דהמפריש קרבן ע"מ להתכפר בו אם המפריש הוא אבל או מנודה ל"י להביא הקרבן כיון דהדין הוא דאינו משלח קרבנותיו דתליא בהבאה, ואשר לפי"ז הרי ניחא דכל המ' שנה שהיו במדבר לא הקריבו כלל ישראל משלהם כיון דהיו נזופים ולא יכלו לשלח קרבנותיהם לא היו מתנדבים משלהם אלא דשבט לוי הפרישום משלהם ע"מ שיתכפרו בו הציבור והשתא נאמר הפרשה של תשמרו דדינו לבא משל ציבור ועיקר הנדבה צריך להיות משל הציבור וא"ש.

בענין ספירת העומר דמצוה לממני יומי ומצוה לממני שבועי

דף ס"ו מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי, הנה ברמב"ם בסה"מ מ"ע קס"א כתב דהא דאיתא גבי ספה"ע מצוה לממני יומי ומצוה לממני שבועי אי"ז ב' מצוות אלא מצוה אחת שכולל למנות ימים ולמנות שבועות, והביא הר"מ ב' ראיות ע"ז דתרווייהו הוי חדא מצוה האחד מהא דמונים בכל לילה שהם כו"כ שבועות וכו"כ ימים, ועוד הביא רא' דא"כ היינו אומרים שתי ברכות על ספירת העומר ועל ספירת שבועי העומר, וד' הרמב"ם צ"ע דהא גם אי הו ב' מצוות מ"מ הא אפשר לכלול שתייהם בברכה אחת ורא' לזה דהא תפילין

בית הרעי וכ' דבהכרח לאו בכפיפה בעא מיניה דא"כ אמאי לא הוי בידיה מתני' היא דאין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה אלא בהוצין ועבד להו כפיפה בעא מיניה

והנה ברש"י במסכת ב"ב כתב פיל שבלע כפיפה מצרית מהו מי חשוב כמעוכל והוה לי ככלי גללים ואין מקב"ט עוד, ונראה מרש"י שהספק היה לענין זה אם מקב"ט מכאן ולהבא, ולפי"ד אפשר ליישב קושית התוס' ולומר דסוגיין איירי לאחר שכבר קיבל טומאה וכמו שכתב רש"י ז"ל אילמא למיבטל טומאתה שהיתה טמאה קודם לכן ובזה מקשה דהדין הוא דאין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה, אבל במסכת ב"ב איירי קודם שקיבל טומאה ובזה הנדון אם חשיב כמעוכל ואינו מקבל טומאה.

והנה בקדושין דף נ"ט מייית הך מתני' דאין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה וכתב רש"י ואין עולין מטומאתן משקיבלוה אלא בשינוי מעשה שיעשה בה מעשה לקלקלם שישברם וכו' וכן עד שלא יקבלו טומאה אין עולין מתורת קבלת טומאה שירדו במחשבה זו אלא בשינוי מעשה עד שיתחיל לשוף לשבץ ולגרר, הרי להדיא דרש"י חילק ביניהם דאחר שקיבל טומאה בעינן שבירה לטהר מטומאתו משא"כ קודם שקיבל טומאה מהני שינוי מעשה כי האי דמורה דלא גמר הכלי וא"כ י"ל דעיכול מועיל רק דאי"ז נחשב שבירה בהכלי אבל הא מיהא לענין קב"ט נחשב שינוי מעשה לאשוויי בדין כלי גללים דאין מקב"ט.

אכן אכתי צ"ע בסוגיין דמוקי להאבעיא באופן דבלע הוצין ועבדינהו כפיפה מצרית מי הוי עיכול והרי בבלע הוצין בהכרח איירי שלא קיבל טומאה עדיין ומשמע דרק בבלע הוצין ועבדינהו כפיפה הוא דמספק"ל להגמ"א אי נחשב עיכול אבל אם היה כלי ואח"כ בלעו הפיל לא מועיל העיכול להפקיע מיניה דין כלי המקבל טומאה וצ"ע.

ושור"ר בס' אוסף חידו"ת למרן הגרא"ק זצ"ל סימן ל"ז שכתב בד' רש"י כמו שכתבנו והניח בצ"ע מקושיא הנ"ל עיי"ש

בענין מין הבא לידי חימוץ למצות מצה ולחיוב חלה

דף ע"ב מה"מ אר"ל אתיא לחם לחם מצה כתיב והיה באכלכם מלחם הארץ וכתביב התם לחם עוני והתם גופא מנלן אר"ל וכן תנא דבר"י וכן תנא דבי ראב"י אמר קרא לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא יד"ח בפסח והנה בקונטרס יונת אלם סימן ל"ד כתב לדון בהא דילפינן דבעינן דבר הבא לידי חימוץ אי הוא ילפותא דרק חמשת המינים חייבים בחלה, או דזהו גופא עיקר הדין דבעינן דבר הבא לידי חימוץ, והביא רא"ל לזה מהא דתנן בפ"א דחלה מ"ג פירות שלא הביאו שלישי חייבים בחלה, וכתבו הראשונים דטעמא דחייבים בחלה משום שאף הם באים לידי חימוץ, הרי להדיא דהוא דין דבעינן דבר הבא לידי חימוץ ואי"ז רק ילפותא על המין, דאי הוי רק ילפותא על המין פשיטא דחייבין כיון דהוי מאותו המין.

ובס' דברי יחזקאל סימן י"א כתב דתלי' בפלוגתא דרבוותא דברמב"ן במלחמות בפ"ב דפסחים כתב דעיסה שנילושה במי פירות א"י יד"ח מצה משום דאינו בא לידי חימוץ דמ"פ אין מחמיצין, אכן ד' הרמב"ם דעיסה שנילושה במ"פ יוצא בה יד"ח מצה, וכתב דפלוגתתם תלי' בזה דהרמב"ן ס"ל דזהו גופא הדין שיוכל לבא לידי חימוץ וע"כ בלש במ"פ א"י יד"ח מצה כיון דאינו בא לידי חימוץ, אכן הרמב"ם ס"ל דהוא ילפותא על המין וע"כ גם בלש במ"פ יוצא כיון דהוא מין הבא לידי חימוץ, אלא דלפי"ד יקשה דהא בר"מ בפיה"מ במ"ג כתב דטעמא דתבואה שלא הביאה שלישי חייבת בחלה משום דבא לידי חימוץ, הרי דבעינן שיבא לידי חימוץ ולא סגי בזה דהוי מין הבא לידי חימוץ.

בעינן שיהא המצה של זה שיוצא בו יד"ח ושפיר יליף מצה מחלה דמצה גזולה א"י יד"ח.

אכן יעוי' בל' הרא"ש דמבואר בדבריו דלענין חלה גופא ממעטינן עיסה גזולה והא לכאורה לגבי חלה ליכא נפקותא בזה כיון דלעולם חייל חיובא מכח הנגזל, אכן י"ל דהמיעוט הוא דהגזול נתמעט מדין הפרשה דחובת הפרשה הוא על הבעלים, אבל הא מיהא חלות דין טבל הוא דין דחייל בהחפצא ולא תלי בהבעלים כלל.

והנה לפי"ד הרא"ש נמצא דגם לגבי חלה דינו דתלי בהבעלים ולפי"ז צ"ב ל"ל תרי מיעוטה חד למעוטי הקדש וחד למעוטי נכרים תיפו"ל דחיוב הפרשה תלי בבעלים ומחד לך סגי כמו לענין אתרוג דסגי בחד לכם דילפינן מינה דבעינן בעלים.

אכן י"ל דלולא מיעוטה הו"א דבעלות של הקדש ונכרי נמי סגי לחייב בחלה וממילא ה' חייל חלות דין טבל בהחפצא ואסור לכ"א לאכול ממנו, וע"כ בעינן מיעוט לנכרי והקדש דהוא דין פטור דחייל בהחפצא, משא"כ מיעוטה דגזול אינו פטור בהחפצא דהא חייל מכח הבעלים והוא רק מיעוט מדין הפרשה וא"ש.

בענין היתר חדש במקדש ובמדינה

דף ס"ח ע"א רב ושמואל דאמרי תרוויהו בזמן שביהמ"ק קיים עומר מתיר בזמן שאין ביהמ"ק קיים האיר המזרח מתיר והנה בס' שאג"א החדשות דיני חדש סימן ו' כתב להקשות לפי רב ושמואל דבזמן שביהמ"ק קיים דהקרבנות העומר מתיר נמצא דאם לא הקריבו העומר ישאר החדש באיסורו דהא שקיל רחמנא שריותא דחדש מהאיר המזרח בזמן שביהמ"ק קיים ואוקמא לשריותא דידיה אעומר וזה לא מסתבר ות"י השאג"א דכיון דלרב ושמואל האיר המזרח נמי מתיר שהרי בזמן דליכא עומר האיר המזרח מתיר א"כ אע"ג דבזמן דאיכא עומר עומר מתיר היינו דוקא כל יום הנף דראוי להקרבנות העומר אבל בשקיעה"ח דיום הנף כיון דעבר שעת הקרבנות העומר שוב אין כח לאסור אחר זמן הקרבנות ומכאן ואילך שרי והנה מד' השאג"א נראה דהוא סברא במסוים בעומר דמצינו בו דגם האיר המזרח יכול להתיר והנה יש לעיין לפי"ד בהיתר חדש במקדש דתליא בהקרבנות שתי הלחם מה הדין אם לא הקריבו השתי הלחם אם ישאר איסור חדש

ויעוי' בס' טורי אבן במס' ר"ה דף ז' ע"ב שכתב להוכיח דהיכא דלא הקריבו שתי הלחם נותר חדש בסוף היום דלא מסתבר לומר דאין חדש נותר במקדש לעולם בלא שתי הלחם וצ"ב דהא באיסור חדש למקדש הא לא מצינו שהיום מתיר וא"כ היאך נותר בלא הקרבנות שתי הלחם

ונראה בזה דחלוק הוא ביסוד דינו איסור חדש להדיוט מדין איסור חדש לגבוה דאיסור חדש להדיוט אין יסוד איסורו תלי בהעומר דהא גם בזמן שאין ביהמ"ק יש איסור חדש ובהכרח דחדש הוא חלות איסור בפנ"ע אלא דנתחדש ב' ב' אופני היתר או ע"י הקרבנות העומר או ע"י האיר המזרח משא"כ איסור חדש למקדש יסוד איסורו הוא מחמת לתא דשתה"ל דאסור להקריב קודם שתי הלחם וע"כ כל דעבר זמן הקרבנות שתי הלחם וא"א להקריב שתי הלחם ממילא פקע האיסור וא"ש

בענין פיל שבלע כפיפה מצרית

דף ס"ט ע"א בעי רמב"ח פיל שבלע כפיפה מצרית והקיאה דרך בית הרעי מהו וכו' ל"צ דבלע הוצין ועבדינהו כפיפה מצרית מי הוי עיכול והנה בתוס' ד"ה פיל וכו' הביאו הסוגיא בב"ב דף כ"ב דבעא מיניה ראב"א מרב דימי בפיל שבלע כפיפה מצרית והקיאה דרך

נעשה מעשה קצירה גמורה וא"ש היטב ד' הרמב"ם.

בענין דחית שבת בקצירת העומר

דף ע"ב ע"א ואי"ס ד' נקצר שלא כמצותו כשר אמאי דחי שבת נקצריה מערב שבת אלא מדדחי שבת ש"נ נקצר שלא כמצותו פסול ומבואר בהסוגיא דרך לר"ע דס"ל דמכשירי שאפשר מאתמול לא דחו שבת הוא דצ"ל דנקצר שלא כמצותו פסול אבל לר"א דמכשירין דחי שבת בכל גוונא גם באפשר מאתמול הה"נ דקצירת העומר דחי שבת גם אי נקצר מאתמול כשר

ושמעתי ממור"ר הגרא"י הלוי שליט"א בשם הגרי"ד זצ"ל להקשות דהא גם לר"א דס"ל דמכשירין דוחים שבת הא הוי טעמא משום דהשתא מיהא מעכבים המכשירים בהקרבת הקרבן, וע"כ אע"ג דהיה אפשר לעשות מאתמול מ"מ השתא מיהא מכשירין נינהו ודוחין שבת אבל בקצירת העומר אי נקצר שלא כמצותו כשר א"כ הא לכאורה ל"ה בכלל מכשירים כלל דהא לא צריך להקצירה להכשר הקרבן וא"כ גם לר"א לא ידחה שבת.

ואמר ליישב בדגמ' מדמינן אהדדי דאי מכשירים דוחים שבת הה"נ מצות קצירה דוחה שבת דלא גרע ממכשירין שדוחין שבת עכ"ד, ונראה לענ"ד להוסיף בביאור הדברים דיסוד הדין דמכשירין דוחין שבת לר"א הוא משום דהוי צורך הקרבן, ואע"ג דאי"ז בכלל גוף הקרבת הקרבן מ"מ כל דהוא צורך הקרבה דינו דדוחה שבת, וע"כ לדידי' גם מצות קצירה דינו דחשיב צורך הקרבן ודוחה שבת, כיון דכ"ה דינו דהעומר דבעי קיום מצות קצירה הו"ל בכלל צורך הקרבן שדוחה שבת, וע"כ שפיר הוי דינא דלר"א מצות קצירה דוחה שבת אע"ג דאפשר מאתמול.

פרק ואלו מנחות

בענין מצות אכילת קדשים ושירי מנחות

דף ע"ג ע"א גמ' סד"א ואכלו אותם אשר כופר בהם אמר רחמנא והאי להתיר קא אתיא ואידך נמי לברר קא אתיא קמ"ל ומבואר בגמ' דקרא דואכלו אותם אשר כפר בהם קאי גם על מנחות והנה הרמב"ם בסה"מ מ"ע פ"ט כתב היא שצוה הכהנים לאכול בשר קדשים כלומר החטאת והאשם שהם ק"ק והוא אמרו יתעלה ואכלו אותם אשר כפר בהם ובמצוה פ"ח כתב היא שצוה הכהנים לאכול שירי מנחות הרי דאכילת שירי מנחות לא נכלל בקרא דואכלו אותם אשר כפר בהם וצ"ע, וביבמות דף מ' איתא מצות תאכל במקום מצוה שבתחילה היתה עליו בכלל היתר רצה אוכלה רצה אינו אוכלה נאסרה חזרה והותרה יכול תחזור להתירה הראשון רצה אוכלה רצה אינו אוכלה ומקשי והכתיב ואכלו אותם אשר כופר בהם ומבואר להדיא דקרא דואכלו אותם אשר כופר בהם קאי גם על שירי מנחות וצ"ע שי' הרמב"ם אכן י"ל דהנה בגמ' ביבמות שם איתא אלא רצה הוא אוכלה רצה כהן אחר אוכלה ת"ל מצות תאכל במקום קדוש מצוה וכתבו התוס' והא דדרשינן בפ"ב דקדושין לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו היינו של אותו משמר או אותו בית אב ומבואר דחלוק הוא זבחים משירי מנחות דזבחים יכול לאוכלה כל כהן שירצה ואע"ג דמתחלק להבית אב מ"מ מצות אכילתו הוא על כל הכהנים אבל במנחות יש מצוה במסוים על הכהנים המקריבים וי"ל דמשו"כ מנה הרמב"ם מצות שירי מנחות למצוה בפנ"ע דאע"ג דנכלל גם בקרא דואכלו אשר כופר אבל כאן נתוסף בזה דין מסוים של אכילת שירי מנחות שהוא על הכהנים המקריבים וכבר השריש לן הרמב"ם בשורשים שורש התשיעי דאע"ג דלאו או עשה שנכפל אינו נמנה בתרתי מ"מ

אכן נראה פשוט דהרמב"ם ס"ל דאה"נ בעינן שיוכל לבא לידי חימוץ ולא סגי בזה דהוא מין הבא לידי חימוץ, מ"מ בלש במ"פ יוצא יד"ח מצה שהרי הקמח עצמו בא לידי חימוץ אם יפול עליו מים, משא"כ בתבואה שלא הביאה שליש אי אך ל"ה בא לידי חימוץ ל"ה יוצא יד"ח, ולא מועיל הא דהוי מחמשת המינים כיון דהקמח הוי חפצא כי האי דאינו בא לידי חימוץ, אכן הרמב"ן ס"ל דבדינא דבא לידי חימוץ נכלל דעשיית העיסה תהא באופן שתוכל להחמיץ, וע"כ אינו יוצא בלש עם מ"פ כיון דעשיית העיסה הוא באופן שא"י להחמיץ ופשוט.

והנה בד' הרמב"ן שכתב דבדינא דבא לידי חימוץ נכלל דיעשה העיסה באופן שיוכל להחמיץ, יקשה דהא להדיא מבואר בפ"ב דעיסה שנילושה במ"פ חייבת בחלה, והרי חלה ומצה ילפא מהדדי דבעינן שיוכל לבא לידי חימוץ ומ"ט חייבת בחלה, וע"כ דסגי בזה דהוי מידי כי האי דשייך לבא לידי חימוץ, ומ"ש דא"י בזה יד"ח מצה.

ונראה פשוט דגם להרמב"ן כד דיינינן לגבי עיקר החלות שם לחם תלי' בזה דשייך שיבא לידי חימוץ ולא בעינן שיעשה העיסה באופן שיכול להתחמץ, ורק לגבי דין מצה נאמר דין בעשייתה דיוכל לבא לידי חימוץ, ובזה כתב דגם מ"פ נתמעטו מדין מצה כיון דל"ה יכול להחמיץ בעשייתה, אבל לענין חלה תלי' רק בחלות שם לחם וזה סגי בזה דהוי מידי כי האי דיכול לבא לידי חימוץ שו"ר בס' דברי יחזקאל ש"כ.

בענין קוצר לשחת לגבי פאה ולגבי איסור קצירה קודם לעומר

דף ע"א ע"ב תנן התם ואלו מפסיקין לפאה והקוצר לשחת מפסיק דברי ר"מ וחכ"א אינו מפסיק א"כ חרש, אמר רבב"ח אר"י ר"מ בשיטת ר"ש אמרה דאמר יקצור ויאכיל אף משהביאה שליש אלמא קסבר כל לשחת לאו קצירה היא, ומבואר בגמ' דכל דלא חשיב קצירה לגבי איסור קצירה קודם לעומר דינו דמפסיק לענין פאה, והנה ברמב"ם פסק בפ"ג ממתנו"ע ה"ד דקוצר לשחת אינו מפסיק א"כ חרש, והוא כשיטת חכמים במשנה דקצירה לשחת חשיב קצירה, והקשה הלח"מ בפ"ז מהלכות תו"מ דלגבי איסור קצירה קודם לעומר כתב הרמב"ם דמותר לקצור קודם שהביא שליש לבהמה, ולכאורה ד' הרמב"ם סתרי אהדדי דשם מבואר דקצירה לשחת לאו קצירה ולגבי פאה מבואר דהוי קצירה ואינו מפסיק א"כ חרש.

ותי' הלח"מ דלגבי פאה שכתב הרמב"ם דקוצר לשחת אינו מפסיק איירי בקוצר לאדם דבזה הוי קצירה ואינו מפסיק א"כ חרש, והא דשרי קודם לעומר הוא רק בקוצר לבהמה, אלא דהקשה דמ"ט לא כתב הרמב"ם דאם קצר לבהמה מפסיק לענין פאה אע"פ שלא חרש וצ"ע.

וי"ל בזה דהנה בהסוגיא בשם בעי למימר מעיקרא דר"מ בשיטת ר"ש אמרה ואיירי גם בשהביאה שליש ומ"מ כל שקוצר לשחת לאו קצירה, אכן בגמ' מסיק דר"מ איירי בשלא הביאה שליש ובזה גם בקוצר לאדם לאו קצירה היא, ואשר לפי"ז י"ל דלקושטא דמילתא הא דלר"מ קוצר לשחת הוי הפסק הוא משום דהוי מידי כי האי דלאו בר קצירה בזה דינו דמפסיק, אבל מידי דהוי בר קצירה אינו מפסיק גם בגוונא דאינו עושה מעשה קצירה, וכדמבואר בהסוגיא דגם אליבא דר"מ אם הביא שליש ואכלה חגב או קרסמוה נמלים אינו מפסיק, הרי דאע"ג דלא נעשה בו קצירה אינו מפסיק כיון דהוי בר קצירה.

ואשר לפי"ז יש ליישב שיטת הרמב"ם דלגבי איסור קצירה קודם לעומר פסק הרמב"ם דכל דקוצר לבהמה שרי דלאו קצירה היא, אבל לגבי הפסק לפאה סתם דבכל גוונא אינו מפסיק א"כ חרש גם אם קצרו לבהמה, דכל דהוי בר קצירה אינו מפסיק גם אם לא

חלות וא"א לבוללן כשהן חלות ובגמ' מבואר טעמא משום דרביעית שמן הוא שמתחלק לכמה חלות, והראב"ד בפ"י לתו"כ ויקרא דבורא דנדבה פרשתא י' הקשה דל"ל ה"ט תיפול דחלות תודה לא ה"י בהם פתיתה דהא כתיב אחד מכל קרבן שלא יטול פרוס ואם נפרס לחמה פסול, ות' דאיכא למימר דאי לאו האי טעמא שלימות נמי נבללינהו בשמן הרי דשייך בלילה גם בלא פתיתה, וא"כ לרבי דחלות בוללן מ"ט בעינן פתיתה קודם בלילה והניח בצ"ע.

ונראה די"ל עפ"י מ' שאמר הגר"מ הלוי [בן הגר"ח] דחלוק הוא דין בלילה בלחמי תודה מדין בלילה במנחות, דבלילה במנחות הוא ממעשה המנחה, משא"כ בלחמי תודה אין הבלילה ממעשה המנחה דהא בשעת בלילה ה' קדו"ד ועיקר דינה הוא דהסולת תהא בלולה בשמן. ואשר לפי"ז י"ל דבלחמי תודה שפיר שייך קיום דין בלילה בלא פתיתה משום דבלחמי תודה לא צריכין מעשה בלילה רק דהחלות יהיו בלולות בשמן, וע"כ מהני הא דנותן עליהם שמן אחר אפיה, משא"כ במנחות דמעשה בלילה בעינן י"ל דבלא פתיתה אינו נחשב מעשה בלילה וע"כ פותתן קודם בלילה כדי לקיים בהו מעשה בלילה וא"ש.

בענין פסול נפרס בלחמי תודה

דף ע"ו דאפרשינהו בלישה ובתוס' כתבו דהחלות שם תרומת לחמי תודה הוא רק לאחר אפיה ושחיטת הזבח, וצ"ל לפי דבריהם דאופה ח' חלות ד' גדולים וד' כפי שיעור עשירית והנך חלות קטנות מפריש לתרומת לחמי תודה, וישל"ע בזה דהנה לעיל דף מ"ו איתא דחלות תודה שנפרסו אחת מחלוליה כולם פסולות, וברש"י כתב דנלמד מלחה"פ דאם נפרסה אחת כולם פסולות, אכן בשטמ"ק כתב דנלמד אחד מכל קרבן שלא יטול פרוס ובעינן שיהיו כולם ראויות לכהן, ולד' השיטה צ"ע דהרי בגוונא הנ"ל דאפה ד' חלות גדולות וד' קטנות הרי החלות הגדולות אינם ראויות ליתרם דהא אם יפרס אחד מעשרה הו"ל פרוס, וא"כ האיך מיתכשר הא בעינן שכל החלות יהיו ראויות לכהן וצ"ע.

ואפשר די"ל דדוקא אם הוא פרוס דחל דין בהחפצא דאינו ראוי לתרום וכל בהלחם חלות פסולות לגבי הרמה הוא דמיפסל כולו דליכא מ' חלות, אבל בגוונא הנ"ל ליכא פסול בהחלה הגדולה, ורק דאינו ראוי למעשה הרמה כיון דהוא יותר מא' מעשרה בזה אינו פסול בהחלות ועדיין צ"ע.

פרק התודה

בענין חיוב זרות בתרומת לחמי תודה

דף ע"ז ע"ב שם בעי רבא תרומת לחמי תודה חייבין עליהן מיתה וחומש כיון דאיתקש לתרו"מ לתרו"מ דמי או דלמא בו וחמישיתו מיעט רחמנא עיי"ש, ויש לעיין אי הוא מיעוט מסוים מחיובא דמיתה וחומש אבל לגבי עיקר האיסור זרות איכא ב' שם תרומה, או דנתמעט דאינו בכלל איסורא דתרומה כלל.

והנה בהמשך הסוגי' מספק"ל אי מדמעת או אינה מדמעת, ופרש"י דהספק הוא דלגבי דימוע לא אשכחן מיעוט בקרא, והנה אי נימא דהמיעוט של בו וחמישיתו הוא דאינו בכלל איסורא דתרומה מהיכ"ת דימדע, ולכא' נראה מבואר דלשי" רש"י הוא מיעוט מסוים בדין מיתה וחומש וזה דמספק"ל אי מדמע, ולפי"ז האבעיא אם חייבין עלה מיתה וחומש והאבעיא אי מדמע הו"ו ב' אבעיות נפרדות, חדא אי איכא בזה חיובא דמיתה וחומש ושנית אי מדמע.

אכן ברמב"ם כ' בפ"ט ממעשה"ק הי"ג שכ' דהלחם המורם מן התודה

כשתמצא לשון חכמים שהלאו או העשה כולל ענין זולת הענין שיכולל הלאו האחר או העשה אז ראוי למנותו בלא ספק כי אז לא נשאר היותו לחיזוק אלא לתוספת ענין וע"כ ה"נ מנה מצות אכילת שירי מנחות למצוה בפנ"ע

ויש מקום להוסיף בזה דבקדשים המצוה הוא רק על הקרבן שיהא נאכל ואכילתו מעכב הכפרה ובה ליכא חילוק בין אם הוא אוכלה או כהן אחר אבל במנחות נאמר מצוה במסוים על הכהן המקריב לאוכלה

אכן צ"ע דהרמב"ם בפ"י מהלכות מעה"ק הביא מצות אכילה של זבחים ושל שירי מנחות ולא חילק ביניהם ולא הזכיר שיש מצות אכילה במסוים להכהנים המקריבים וצ"ע

בענין איסורא דכליל תהיה לא תאכל

דף ע"ד ע"א בעי רבינא כהן שאכל מן האימורים מהו לאו דזרות לא קמבעיא לי כי קמבע"ל לאו דכליל תהיה וכו', ת"ש דתניא רא"א כל שהוא בכליל תהיה בא הכתוב ליתן ל"ת על אכילתו, והנה בהא דאמרין לאו דזרות לא קמבעיא לי נחלקו הראשונים דרש"י פירש דלאו דזרות היינו הלאו דוכל זר לא יאכל קדש דהיינו לאו דמעילה, אכן בתוס' כתבו דהאי לאו דזרות היינו הלאו וכל זר לא יאכל כי קדש הם דאיירי לגבי איסור זרות, והנה הא דרש"י לא פי' דלאו דזרות היינו איסור זרות נראה פשוט משום דהוקשה לו קושית התוס' דהא כיון דלא חזי לכהנים ליכא לאו דזרות כדאיתא במכות דכל היכי דלא קרינא ביה ואכלו אתם אשר כופר בהם לא קרינא ביה וכל זר לא יאכל, אכן בשטמ"ק ת' דהתם איירי בעולה דכוליה קרבן לא חזי לכהנים משא"כ הכא קרינן בהבשר ואכלו אתם וכו', וכ"כ התוס' בשבועות דף כ"ד ע"ב עיי"ש.

ובביאור פלוגתתם נראה ויסוד הדברים שמעתי ממור"ר הגרא"י הלוי שליט"א דהנה ביבמות דף ל"ג איתא גבי חטה"ע דאיסור נבלה ואיסור זרות חלין בב"א, ובתוס' שם הקשו דהא איסור זרות חל רק לאחר זריקה ואיסור נבלה חל מיד משעת מליקה, ות' דתרוויהו חילין לאחר זריקה, אכן ברש"י שם מבואר דב' האיסורים חלין בשעת מליקה וצ"ב, ואמר בזה מרן הגר"ז צ"ל דנחלקו בזה דתוס' ס"ל דדינא דואכלו אתם אשר כופר הוא ילפותא דחלות איסור זרות בהחפצא הוא רק לאחר זריקה, אכן רש"י ס"ל דחלות איסור זרות בהחפצא הוא מיד בשעת מליקה, אלא דהוא דין במעשה האכילה דבעינן אכילה כי האי דבכהן ה' מתקיים בזה אכילת קדשים.

ולפי"ז יש לבאר דזהו פלוגתת הראשונים גבי זר שאכל אימורים, דהשיטה והתוס' בשבועות ס"ל דהא דילפינן דחיוב זרות תלי בזה דקרינן ביה ואכלו הוא תנאי בחלות החיוב זרות דחל רק אחר דאיכא בהקרבת היתר אכילה, אבל הא מיהא לאחר דחל היתר זריקה בהקרבת איכא איסורא דזרות גם באימורים, אכן רש"י לשיטתיה אזיל דאיסור זרות הוא דין במעשה האכילה דבעינן אכילה כי האי דשייכא ביה קיום דין אכילת קדשים וזה לא שייך באימורים דליכא בזה קיום מצות אכילת קדשים.

בענין מצות בלילה ופתיתה במנחות ובלחמי תודה

דף ע"ה ע"א רבי אומר חלות בוללן שנאמר חלות בלולות בשמן כיצד עושה נותן שמן בכלי קודם לעשייתה ונותנה ולשה ואופה ופותתה ונותן עליה שמן ובוללה וחוזר ונותן עליה שמן וקומץ, ושמעתי ממור"ר הגרא"י הלוי שליט"א בשם הגר"ד צ"ל שהעיר מנ"ל דהבלילה ה' אחר הפתיתה, ואין לומר דבלילה שייך רק אחר פתיתה ז"א דהא קאמרו ליה רבנן לרבי והלא לחמי תודה נאמר בהם

לא קדשו שהתודה טעונה ארבעים חלות וכו' ושחיתת הזבח מקדשתן קדושת הגוף, וצ"ע הא בכה"ג הרי מה שאינו מתקדש בזא"ז הוא משום דכבר נגמר השחיטה ועל הארבעים האחרות ליכא שחיטה לקדשם וזה לא שייך בב"א, ומ"ש לומר בזה כללא דכל שאינו בזה אחר זה דזהו רק בגוונא דהטעם דלא חל השני מחמת דהראשון מונעו מלחול והעירני לזה חכם א' וצ"ע.

והנה להלן מייתי בגמ' פלוגתא דרבי וראבר"ש דרבי ס"ל דשחיטה לחוד מקדש וראבר"ש סבר דאינו מתקדש עד הזריקה, והנה אליבא דראבר"ש חזינן דגם הזריקה מקדש, והנה בפשטות אליבא דרבי הוא דין מסוים דשחיטה מקדש, אכן בגמ' אמרינן דטעמא דרבי משום דשני דברים המתירין מעלין זה בלא זה, ומשמע דכל מתיר בפנ"ע יכול לקדש וכמו דשחיטה יכולה לקדש כך זריקה יכולה לקדש, וא"כ י"ל דהא דאמרינן דליתיה בזא"ז הכוונה אם זרק על אידך מ' אינם מתקדשים, ובזה הטעם משום שכבר נתקדשו הארבעים אבל אם לא היו נתקדשים הארבעים הראשונים היו מתקדשים השניים מחמת הזריקה, אכן פשטות ל' הגמ' דאין הלחם קדוש אלא בשחיתת הזבח משמע דלעולם בעינן קידוש שחיטה, ואפשר דאתי לאפוקי דאינו מתקדש ע"י האפי' רק ע"י השחיטה ולא אתי לאפוקי הזריקה וצ"ע.

ענין קידוש נסכים

דף ע"ט ע"א אמר זעירי אין הנסכים מתקדשים אלא עם שחיתת הזבח, וברש"י כתב דקודם שחיתת הזבח אינון חולין ויכול לשנותו לזבח אחר ומשנשחט הזבח לא, והנה מש"כ רש"י אינון חולין נראה פשוט דאין כוונתו דהוי חולין ממש דהא עכ"פ קדושים הנסכים בקדושת פה אלא כוונתו דאינו מתקדש קדוה"ג, אלא דמש"כ רש"י דיכול לשנותו לזבח אחר צ"ב דכיון דהופרש לזבח זה היאך יכול לשנותו לזבח אחר.

ולכאורה נראה מרש"י דכ"ז דלא הוקבע בהדיה הקרבן יכול לשנותו, אכן בהסוגיא בע"ב מייתי הא דתנן אם יש זבח אחר יקרבו עמו ומקשי מהא דאר"ח שמן שהפרישו למנחה זו פסול למנחה ומשני לב ב"ד מתנה עליהן, והנה דינא דר"ח דשמן שהפרישו למנחה זו לא יביאנו למנחה אחרת מבואר דתלי בהפרשה לחוד וא"כ גם בנסכים הוא דין דחל בהפרשה לחוד, דכיון דהופרש לזבח זה א"א לשנותו אם לא משום לב ב"ד מתנה, ואין לומר דכוונת רש"י דאפשר לשנותו משום לב ב"ד מתנה דז"א דהא דין לב ב"ד מתנה הוא רק באבד הזבח אבל בלא אבד ליכא לב ב"ד מתנה וכדמבואר בתוס' בדף ט"ו ע"ב, וצ"ב הא דכתב רש"י בפשיטות דיכול לשנותו לזבח אחר קודם שחיטה ומשמע דהוא בכל גוונא וצ"ב.

והנה רש"י בכת"י כתב דהא דנסכים מתקדשים עם שחיתת הזבח הוא ליפסל בלינה וביוצא, ולשיטתו מבואר היטב דהנדון הוא לגבי חלות קדוה"ג דאינו מתקדש בכ"ש גרידא אלא ע"י קידוש שחיטה, אכן התוס' כתבו ע"ז דלא יתכן אלא לענין לשנותו לזבח אחר קאמר, והנה מש"כ התוס' דלא יתכן מבואר בדבריהם בדף ט"ו דהקשו דלענין לינה ודאי מיפסלי משקידש בכלי דאמר בסוף ר"י גבי שתי הלחם דאי תנור מקדש איפסלו בלינה, ועוד בסוף לולב וערבה קאמר זעירי דאי אייתי במקודשת איפסל בלינה וצ"ע שיטת רש"י.

ונראה ד"ל לפי שיטת רש"י עפ"י דמבואר בתוס' דף נ"א דהא דשתי הלחם מתקדשי התנור הוא משום דזהו דינם שיתקדשו בתנור בשעת אפיה, ויחול בהו קדושת שתי הלחם מכח האפיה ונלמד מהא דאפיה דידיה דוחה שבת ובהכרח דחל בהו כבר קדושת שתי הלחם, אבל בנסכים דנאמר דמתקדשי ע"י שחיטה ליכא הכרח דמתקדשי ע"י כ"ש ודינם דמתקדשי רק בשחיתת הזבח וא"ש

ספק תרומה הוא לפיכך אין חייבין עליו מיתה וחומש כתרומה ואינו מדמע כתרומה עכ"ל, ומשמע דב' הספקות הם ספקות בעיקר חלות דין תרומת לחמי תודה אם שם תרומה בה, ולפי"ז לכאורה הוי חדא ספיקא אי חייבין מיתה וחומש ואי מדמע.

ויעוי' ג"כ במל"מ שכ' דהא דכתב הרמב"ם הך ספק הוא דאיכא בזה נפק"מ לענין מלקות, ואי נימא דמיעוט של בו וחמשייתו הוא מיעוט מסוים מחיוב מיתה א"כ הא צריך ללקות משום איסור זרות דתרומה, וע"כ כנ"ל דהוא ספק בעיקר שם תרומה וא"כ למאי דממעטינן לה מחיוב מיתה דזרות גם מלקות ליכא.

והנה בעיקר הסוגי' דמספק"ל אי מדמעת דדינה כתרומה או דאינה מדמעת הקשה בחי' הגר"מ הלוי דהא בפשטות נראה דגם אי ל"ה בכלל תרומה איכא בה דין איסור זרות כדין חו"ש דאסור לזרים, והרי קדשים נמי דינו דמדמע וא"כ מאי מספק"ל אי מדמע עיי"ש.

ולכאורה י"ל דתרומת לחמי תודה חלוק מחזה ושוק דחו"ש מעיקרא כ"ה דינו דהזריקה התירו באכילה לכהנים ולא לזרים ולגבי זרים נשאר ביה איסור קודש, משא"כ בלחמי תודה בשעת זריקה הותר לגמרי ורק דחל ב' אח"כ חלות איסור מכח שם תרומה דחל ב' בזה מספק"ל אי מדמע כתרומה.

אכן יעוי' בס' מנח"ח דכתב בפשיטות דגם להך צד דתרומת לחמי תודה אינו בכלל איסור זרות דתרומה מ"מ נכלל באיסור זרות של קדשים כדין חו"ש, וע"כ דס"ל דתרומת לחמי תודה דנאכל לכהנים הוא גם מדין אכילת קדשים ולא רק מחמת שם תרומה דאיכא בה, ונפק"מ טובא לפי"ז בבת כהן שנישאת לישראל דחוזרת לתרומה ולא לחו"ש אי חוזרת לאכילת תרומת לחמי תודה, וכן הרי צ"ל לכאן ל' ד' הרמב"ם דהא להך צד דאין חייבין עליה מיתה וחומש הוא דנתמעט דאינו בכלל תרומה כלל וע"כ דאיסורו מדין קדשים וכדין חו"ש.

בענין כל שאינו בזא"ז אפי' בב"א אינו בקידוש לחמי תודה

דף ע"ח ע"ב גמ' אל יקדשו ארבעים אא"כ יקדשו שמונים לא קדשו, וברש"י כתב שהרי אין מביאין לתודה אלא מ' חלות וצ"ב מ"ט לא יתקדשו עכ"פ ארבעים, ובפשטות ה' אפי' דהוא אומדנא שאינו רוצה שיתקדש ארבעים, אכן בקידושין דף נ' תנן דהמקדש שתי אחיות כאחת אינם מקודשות ומפרש לה רבה דכללא הוא דכל שאינו בזא"ז אפילו בב"א אינו, ומקשי מהא דשוחט תודה על פ' חלות דמתקדשי עכ"פ ארבעים אליבא דחזקי', ומשני דהיכא דאמר לא יקדשו ארבעים אא"כ יקדשו שמונים לא קדשי, וברש"י כתב לא קדשו כדרבה דכל שאינו בזא"ז אינו בב"א, וחזקיה איירי בסתמא דנתכוין לאחריות, וישל"ע דהא לכאורה בגוונא הנ"ל דאומר לא יקדשו ארבעים אא"כ יקדשו שמונים, גם בלאו הך כללא דכל שאינו בזא"ז אפילו בב"א אינו לא היה מתקדש דהא זה ודאי לא מתקדשין פ' ואיהו אמר דאינו מקדש מ' אא"כ יקדשו פ', וא"כ ליכא בזה דעת על הקידוש, והה"נ אם מקדש ב' אחיות ואומר דלא יחול קדושי אחת אא"כ יחול בהשניה פשוט הוא גם בלא כללא דכל שאינו לא חל דהא ליכא דעת על הקדושין, ובשלמא בהמשך הגמ' דשוחט על פ' סתמא ואמרינן דבסתמא דנתכוין לקרבן גדול בזה י"ל דלא תלי קדושת המ' חלות בפ' ורק דכיון דאיהו עשה מעשה הקידוש על כולם לא מתקדשי מכח כללא דכל שאינו בזא"ז אפילו בב"א אינו, אבל באומר לא יקדשו מ' אא"כ יקדשו פ' לכאורה ל"צ להך כללא וישל"ע.

והנה בהא דאמרינן בלחמי תודה כללא דכל שאינו בזא"ז אפילו בב"א אינו, עי' רש"י בקדושין שכתב ז"ל וליתנייהו בזא"ז שאם שחטה על ארבעים חלות וחזר ואמר על ארבעים אחרים יקדשו גם אלו עם אלו

בענין כל שבחטאת מתה בתודה אין טעונה לחם

דף פ' ע"א גמ' אמר שמואל כל שבחטאת מתה בתודה אין טעונה לחם, יש לעיין אם כך נאמר בההלכה שכל שבחטאת מתה בתודה אין טעונה לחם, או שהוא רק סימנא בעלמא, והנה בהסוגיא מייתי מהא דמבואר בהברייתא לגבי חליפין דבכל גוונא אין טעונין לחם ולגבי חטאת מבואר דאם נתכפר באבודה שאינה אבודה רועה, ומשני דשמואל כרבי ס"ל דאמר אבודה בשעת הפרשה, וישל"ע מ"ט לא קאמר דלעולם שמואל כרבנן ס"ל וממילא דלענין תודה נמי אם נתכפר בהאבודה האינה אבודה טעונה לחם, ובהכרח דלגבי תודה לכו"ע אינה טעונה לחם גם בנתכפר באבודה והיינו דקאמר דכללא דשמואל הוא אליבא דרבי, ולפי"ז כללא דשמואל הוא סימנא לחוד איזהו תודה אין טעונה לחם.

אכן ברש"י כתב שמואל כרבי ס"ל וכו' להכי לשמואל אין טעון לחם וכ"כ רש"י בכת"י, ומשמע דרק לרבי הוא דאין טעונה לחם אבל לרבנן טעונה לחם, ונראה מזה דדין לחם מיתלא תלי בדינא דחטאת שכיפרו בעליה אם נאמר בזה הילכתא דמתות, וישל"ע בזה הא לכאורה רק בחטאת נאמר הילכתא דאבודה אבל בתודה הא נתמעט מקרא דיקריבנו אחד ולא שתיים, דכיון שנתכפר באחר צריך להיות הדין דאין טעונה לחם, וא"כ מאי תלי זאת בפלוגתתם של רבי ורבנן.

אכן י"ל עפ"י"מ שאמר מרן הגרי"ז דמה שחליפי תודה אין טעונה לחם אי"ז דינא דממילא דכיון דיצא יד"ח שוב הוי דינא דאין טעונה לחם, אלא שהוא דין מסוים שע"י שנתכפר בהחליפין נדחה התודה מהקרבה, וכדמבואר בהסוגיא בדף פ' ע"ב דאם הפריש תודה ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואבדה והפריש אחרת ונמצאו שלשתן ונתכפר בראשונה השלישית טעונה לחם דאי"ז חליפין דראשונה, הרי הוא דין מסוים בחליפי תודה דאינו טעון לחם, וע"כ אליבא דרבנן דמפריש לאיבוד לאו כאבוד ורק בנתכפר בשאינה אבודה נדחית האבודה אבל בנתכפר באבודה לא נדחית האינה אבודה, א"כ אפ"ל גם לענין תודה בכה"ג דרק בנתכפר בשאינה אבודה האבודה אינה טעונה לחם כיון דחל בה דין דיחוי מכח זה שאבדה אבל נתכפר באבודה האינה אבודה טעונה לחם כיון דלא נדחית מהקרבה.

בענין האומר הרי עלי תודה בלא לחם

דף פ"א ע"ב גמ' האומר הרי עלי תודה בלא לחם וזבח בלא נסכים כופין אותו ומביא תודה ולחמה זבח ונסכים וכו', ומקשי אמאי נדר ופתחו עמו הוא, ופרש"י כלומר שכשנדר תודה לאלתר נתחרט בדבר וכו' ואמאי כופין לקיים נדרו, אמר חזקיה הא מני ב"ש דאמרי תפוס לשון ראשון דתנן הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבלה בש"א נזיר ובה"א אינו נזיר, ולכאורה צ"ב מאי מהני הא דתפוס לשון ראשון הרי חזר בו תוכ"ד.

וי"ל עפ"י"מ דאיתא בנזיר דף ט' דטעמייהו דב"ש הוא משום דאזלי לטעמייהו דס"ל אין שאלה בהקדש ואין שאלה בנזירות וממילא דהה"נ נמי דאי"ז לחזור בו תוכד"ד עיי"ש, אכן צ"ב מ"ש הכא דלא מפרש לה הך מילתא דאין שאלה בהקדש וקאמר רק הא דתפוס לשון ראשון, וכמו"כ להלן בדף ק"ג דתנן האומר הרי עלי מנחה מן השעורים יביא מן החטים ומקשי אמאי נדר ופתחו עמו ומשני אמר חזקיה הא מני ב"ש היא דאמרי תפוס לשון ראשון והתם נמי לא מפרשינן הא דאין שאלה בהקדש, ולכאורה צ"ל דסמ"ך על הסוגיא בנזיר וצ"ע.

אכן נראה די"ל עוד בזה עפ"י"מ שכתבו התוס' בסוגיין דבהקדש לא מהני חזרה תוכ"ד דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיט ולפי"ז ניחא

דרק בנזירות הוצרך לה"ט שאין שאלה בנזירות, אבל בנדרי הקדש גם אם יש שאלה לא מהני חזרה כיון דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיט. והנה בנזיר דף ט' מייתי הא דתנן הרי עלי מנחה להביא מן השעורים יביא מן החטים ואמרינן מאן תנא דכי אמר הרי עלי מנחה מן השעורים יביא מן החטים אמר חזקיה במחלוקת שנויה וב"ש היא, והגרע"א זצ"ל שם בגליון הש"ס כתב ז"ל קשה לי הא טעמא דב"ש דאין שאלה בהקדש וזהו שייך בהריני נזיר שהוא נתפס בקדושה אבל בהכא באומר הרי עלי מנחה דלא הקדיש עדיין ולא חייל הקדש על שום דבר רק שקיבל עליו להביא מנחה והוי רק נדר בעלמא, ובפשוטו נראה דבאומר הרי עלי להביא עולה דמודה ב"ש דישי לו התרה עכ"ד.

אמנם לפי התוס' בסוגיין מיושב היטב דאה"נ דדינא דאין שאלה בהקדש הוא רק בגוונא דחל חלות הקדש ולא בנדר דהרי עלי דבזה דינו כשאר נדרים דמועיל שאלה, אבל הא מיהא דבאומר הרי עלי עולה א"י לחזור מטעמא אחריני דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיט, [דבהרי עלי נמי איכא דינא דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיט כמבואר ברמב"ן עה"ת פרשת מטות], והא דאמרינן בנזיר דטעמא דב"ש משום דאין שאלה בהקדש ול"א בפשיטות דטעמייהו דב"ש דלא מהני חזרה תוכד"ד בהקדש, הוא משום דכל הך דינא דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיט שייכא רק בנדרי הקדש ולא בנזירות דבזה ל"ש אמירתו לגבוה, ומשו"ה אמרינן דטעמא דב"ש משום דלא שייכא שאלה בנזירות, אבל אה"נ בהקדש טעמא אחריני הוא דלא שייכא בהקדש חזרה תוכד"ד.

והא דתלי לה הסוגיא בנזיר דין חזרה בנדרי הקדש בדין חזרה בנזירות נראה דהרי בדברי ב"ש דקאמרי דבהריני נזיר מן הגרוגרות ל"מ חזרה איכלל תרתי חדא דאמרינן תפוס לשון ראשון ונחשב לשון נזירות, ושנית דלא מהני חזרה, והיינו דמייתי מהא דב"ש לענין זה גם בהרי עלי מנחה מן השעורים אמרינן תפוס לשון ראשון ונחשב לשון נדר, אבל אה"נ דכד דיינינן לענין חזרה ב' טעמים נינהו דבנזירות אינו מועיל חזרה דאין שאלה בהקדש, ובהקדש לא מהני חזרה משום דכבר נתחייב ואמירתו לגבוה כמסירתו להדיט וא"ש.

בענין מתפיס מע"ש לשלמים והלוקח חיה לזבחי שלמים

דף פ"ב ע"א אר"א המתפיס מעות מע"ש לשלמים לא קנו שלמים מ"ט דלא אלימא קדושת השלמים למיחל אקדושת מע"ש, מיתבי הלוקח חיה לזבחי שלמים וכו' לאו למימרא דקני שלמים, וצ"ב מאי מדמי אהדדי הא במתפיס מעות לזבחי שלמים הרי כבר יש על המעות קדושת מע"ש ובה הוי דינא דא"י להתפיס עליהם קדושת שלמים, אבל הכא הרי מתפיס החיה לשלמים בשעת הלקיחה וא"כ הא חלין ב' הקדושות בב"א.

אכן נראה פשוט דס"ל להגמ' דכיון דהלקיחה הוא ממעות מע"ש ודין המעות להתחלל על הבהמה הו"ל כקדושת מע"ש שקדמה לקדושת שלמים, והיינו דמקשי דאם א"י להתפיס המע"ש לקדושת שלמים ה"נ א"י לחול על החיה קדושת דמים של שלמים, אכן יש לעיין דא"כ יקשה בכל לוקח בהמה ממעות מע"ש יקשה היאך חל קדושת שלמים על קדושת המע"ש, אכן כבר הבאנו לעיל מהירושלמי דמבאר בתרי אנפי חדא דהוא דין מסוים בלוקח שלמים ממעות מע"ש דחל ביה קדושת שלמים משום דכ"ה מצותו שייבא שלמים ממע"ש, ושנית משום דבלוקח שלמים ע"י הלקיחה פקע קדושת מע"ש, ושמעתי בשם מרן הגרי"ז לבאר דהטעם דע"י הלקיחה פקע קדושת מע"ש משום דזהו קיום דינו של המע"ש שיהא נקנה ממנו שלמים, אכן כ"ז בלוקח בהמה ממעות מע"ש לשלמים דזהו דינו ומצוותו אבל בלוקח חיה לזבחי שלמים דאי"ז כמצותו שפיר מקשה דלא יחול

קדושת שלמים על קדושת מעשר.

בענין חגיגת י"ד

דף פ"ג ע"ב כשהוא אומר אם כבש להביא פסח שעברה שנתו ושלמים הבאים מחמת פסח לכל מצות שלמים שיטענו סמיכה ונסכים ותנופת חו"ש, והנה ברש"י פי' דשלמים הבאים מחמת פסח היינו חגיגת י"ד, והנה יש להסתפק אם חגיגת י"ג הוא שם קרבן בפנ"ע או דהוי כשלמים דעלמא.

והנה לשיטת רש"י [בכת"י] דמפרש לה בחגיגת י"ד הרי יש להוכיח מהא דצריכין לרבווי לדין סמיכה ונסכים ותנופת חו"ש דהוי שם קרבן בפנ"ע של חגיגת י"ד, אכן י"ל דלפי רש"י לשיטתו ודאי הוא שם קרבן בפנ"ע, דהא מבואר בפרש"י בזבחים דף ל"ו דהא מרבינן שלמי פסח דנאכלין ליום ולילה קאי חגיגת י"ד הרי דס"ל דחגיגת י"ד הוא שם קרבן בפנ"ע, ואינו כשלמים דעלמא, אכן לשיטת התוס' דשלמים הבאים מחמת פסח דפרק כל הפסולין קאי על מותר הפסח דחגיגת י"ד נאכלת לב' ימים ולילה א', י"ל דחגיגת י"ד הוי כשלמים דעלמא, והנה ברש"י שלפנינו פי' דקאי על מותר הפסח, וי"ל דס"ל לרש"י דלמ"ד חגיגת י"ד רשות אינו שם קרבן בפנ"ע אלא דהוי כשלמים דעלמא ול"צ קרא לרבווי דאית ליה כל דיני שלמים וע"כ מפרש דקאי על מותר הפסח.

והנה בתוס' בסוגיין כתבו דשלמים הבאים מחמת פסח דסוגיין ע"כ לאו היינו מותר הפסח, וישל"ע אי כוונתם דהכא הכוונה חגיגת י"ד או דכוונתם כמו שהביאו אח"כ פרש"י דהיינו תמורת הפסח.

והנה מו"ר מרן הגרא"מ שך זצ"ל בספר אבי עזרי נקט דלמ"ד חגיגת י"ד רשות הוי חגיגת י"ד כשלמים דעלמא, ולכאורה לפי"ד ל"צ לרבות חגיגת י"ד שדינו כשלמים, אכן שמעתי ממו"ר הגרא"י הלוי בשם אביו הגרי"ד זצ"ל שהביא ראיה מהא דמנה הרמב"ם במל"ת קי"ח [ובפ"י מהלכות קרי"פ הי"ג] לאו בפנ"ע למותר מבשר של חגיגת י"ד דמבואר מזה דחגיגת י"ד הוי שם קרבן בפנ"ע, ולפי"ז אפ"ל דהכא בסוגיין שפיר איצטרך רבווי לחגיגת י"ד דאית ליה כל דיני שלמים כיון דהוא שם קרבן בפנ"ע.

פרק כל קרבנות הציבור

בענין איסור משומר בשל הקדש

דף פ"ד ע"א תנן התם שומרי ספיחין בשביעית נוטלין שכון מתרומת הלשכה ובתוס' הקשו דאיך הביאו העומר בשביעית הא נאסר משום משומר ופסול משום דל"ה משקה ישראל, ות"י דקצירך ונזירך כתיב ולא של הקדש, ובפשטות כוונתם דהוא דין בהחפצא דלא חייל בי איסורא דשמור כיון דהוא של הקדש, אכן בר"ש בפ"י לתו"כ הקשה ג"כ קו' התוס' וכ"ז א"נ ענבי נזירך כתיב דלהדיוט הוא דאסור ולא לגבוה ושיריים הנאכלין משולחן גבוה קא זכו, וצ"ב מ"ט הוצרך לה"ט דשיריים משולחן גבוה קא זכו הא לא חייל בי איסור משומר כיון דהוא של הקדש.

ונראה לבאר בזה דהר"ש ס"ל דבאמת אי"ז היתר בהחפצא דבשל הקדש לא חייל איסור משומר, אלא דבקרא דנזירך ולא של הקדש נאמר דעיקר חלות איסור משומר הוא רק להדיוט ולא לגבוה, ויש להביא הכרח לזה דהרי מבואר בב"מ דף קי"ח דלמ"ד הבטה בהפקר לא קנה עדיין לא זכו בזה כלל וא"כ הא ל"ה אפשר להקדישו במחובר וליכא בהחפצא תורת הקדש כלל וע"כ דהוא דין דכל דהשימור לצורך הקדש שרי, וע"כ הוקשה להר"ש מאיסורא דשיריים דאה"נ דהקומץ דהוא לגבוה שרי דלא חייל לגביה איסורא דמשומר, אבל

השיריים דנאכלין להדיוט הא חייל בהו איסור משומר, וע"ז ת"י הר"ש דשיריים נמי משלחן גבוה קא זכו וא"ש.

בענין איסורא דמקדיש בע"מ בעצי מערכה

דף פ"ה ע"ב בעי רבא הקדישין [להעץ שי"ב תולעת] מהו שילקה עליו משום בעל מום כיון דפסול כבע"מ דמי, או דלמא אין בע"מ אלא בבהמה תיקו, ומבואר בגמ' דכמו שיש איסור להקדיש בע"מ למזבח איכא איסור להקדיש עצים שיש בהם פסול מום, ובתוס' כתבו דהך בעיא דעצים קאי אליבא דרבי דס"ל בהקומץ רבה דעצים קרבן גמור הוא ושייך בהן לא תקריבו, וכוונתם להא דאיתא במנחות דף כ' קרבן מלמד שמתנדבין עצים וכמה שני גזרין, רבי אומר עצים קרבן מנחה הן וטעונין מלח וטעון קמיצה, וסברי התוס' דרק לרבי דעצים קרבן גמור הוא דיש לומר דלוקה עליו משום מקדיש בע"מ, אבל לרבנן דהעצים אזלי לעצי המערכה אין בהם דין קרבן ללקות עליהם משום מקדיש בע"מ, אמנם הרמב"ם בפ"ו מהלכות איסור"מ ה"ג הביא ספק הגמ' במקדיש עצים פסולים לגבי מזבח אם לוקה משום מקדיש בע"מ, ובמל"מ שם כתב דהרמב"ם חולק על התוס' וסובר דהספק הוא גם אליבא דרבנן.

ומוסיף המל"מ דמד' התוס' במנחות דף כ' נראה דאף לרבנן עצים הוי קרבן וכדכתיב ולקרבן העצים עכ"ל וצ"ב ד' התוס' דכיון דלרבנן עצים הוו קרבן מ"ט לא ילקה לשיטתם משום מקדיש בע"מ, ונראה בביאור ד' התוס' דסברי דאע"ג דגם לרבנן עצים הוי קרבן מ"מ לרבנן דנדבת עצים הוא לעצי המערכה אי"ז נחשב קרבן גמור, וכדמבואר בהסוגיא במנחות דף כ' דאליבא דחכמים עצים אין טעונים מלח ופי' התוס' שם דאינו קרבן גמור, וכ"כ התוס' בזבחים דף מ"ג ז"ל ושמא אע"ג דחייבין על העצים משום טומאה אין חייבין עליהן משום פיגול דלאו קרבן גמור הוא לרבנן דפליגי עליה דרבי בפרק הקומץ רבה דמכשירי קרבן הן ולא קרבן, וע"כ סברי התוס' דלרבנן כיון דעצים ל"ה קרבן גמור אין חייבין עליו משום מקדיש בע"מ, אכן הרמב"ם סובר דכיון דסו"ס שם קרבן עליה איכא ביה איסורא דמקדיש בע"מ.

בענין דין תמיד בנר מערבי

דף פ"ה ע"ב אלא עדות הוא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל מאי עדותה אמר רבא זה נר מערבי שנותנין בה שמן כמדת חברותיה וממנה היה מדליק ובה היה מסיים ומבואר בהסוגיא שהיה נס בנר מערבי שהיה דולק תמיד, ובספרי ר"פ בהעלותך איתא מערב עד בוקר אי מערב עד בוקר יכול כולם מערב עד בוקר ת"ל להעלות נר תמיד וזה נר מערבי שיהי' נר מערבי דולק תמיד, וכמו"כ איתא בתו"כ בפרשת אמור להעלת נר תמיד שיהא נר מערבי תדיר הרי דאיכא חילוק בין נר מערבי לשאר נרות ומשמע מזה דבעיקר מצות הדלקת המנורה נאמר דשאר נרות מצותן שידלקו מערב עד בוקר ובנר מערבי נאמר דמצותו שיהיה דולק תמיד, אלא דבד' הרמב"ם ישל"ע דבדבריו בהלכות תו"מ ובפיה"מ מבואר דבכל הנרות ה' דין הדלקה בין בשחרית בין בבין הערבים, ובדבריו פ"ג מהלכות תו"מ מבואר דלא חילק כלל במצות הדלקה בין נר מערבי לשאר נרות וצ"ת. ונראה די"ל בזה דלהרמב"ם הא דקריה רחמנא לנר מערבי תמיד הוא ע"ש הנס שהיה דולק תמיד, אבל אה"נ בעיקר מצות הדלקה ליכא חילוק בין נר מערבי לשאר נרות וע"כ לא חילק בעיקר מצות הדלקה בין נר מערבי לשאר נרות.

והנה הרמב"ם בפ"ג מהלכות תו"מ כתב נר מערבי שכבה אין מדליקין אותו אותו אחר דשונו אלא ממזבח החיצון, אבל שאר הנרות כל נר שכבה מהן מדליקו מנר חבירו, הרי דהביא הדין דנר מערבי רק

נר חצי לוג ולא כתב דאם מצאן שכבה באמצע הלילה או באמצע היום צריך לחזור ולהדליקה, ומסתימת דבריו משמע דא"צ וקשה דכיון דעיקר המצוה הוא שיהיו הנרות דולקין מ"ט לא יהא צריך לחזור ולהדליקה באמצע היום או באמצע הלילה וצ"ע.

וי"ל בזה עפ"י"מ שכתב הרמב"ם בפ"ג מהלכות תו"מ ה"י דהדלקת הנרות היא הטבתם וביאר הגר"ח דכוונת הרמב"ם דאע"ג דמעשה ההטבה שהיא עבודה הוא נתינת השמן והפתילה, אבל הקיום של ההטבה מיתלאל תלי בזה שהנרות דולקים במקומם, ולפי"ז אפ"ל דגם לפי"ד הרמב"ם דיסוד מצות הדלקה הוא שהנרות יהיו דולקים מ"מ עיקר הדין הוא בשעת הטבה דהקיום של הטבה מיתלאל תלי בזה שהנרות דולקים, אבל אחר שהטיב והדליק ונתקיים מצות הטבה בשלימות שוב ליכא דינא דאם כבה שצריך לחזור ולהדליקה וע"כ לא כתב זאת הרמב"ם, אכן צ"ב לפי"ז היאך יפרש הרמב"ם השו"ט אי נותן בה שמן כמדה ראשונה או כמו שחסרה וצ"ת.

בענין אשם מצורע וכבשי עצרת ששחטן שלא לשמו

דף פ"ט ע"ב אר"י אשם מצורע ששחטו שלא לשמו טעון נסכים שאם אי אתה אומר כן פסלתו ובתוס' הקשו מכבשי עצרת ששחטן שלא לשמן דקרבים בלא לחם והא כיון דבעי לחם ולא קדש הלחם יפסל וכן תודה ששחטה שלא לשמה תפסל כיון שלא קידש הלחם ולרבא ניהא דחזי לשלמי נדבה אכן הקשו דהא לרבא נמי קשה דהא ציבור לא מייתי שלמי נדבה ות"י דלחם לא דמי לנסכים דחשיבי טפי כגוף הקרבן משום דקרבי לךמזבח אבל לחם לא חשיב כגוף הקרבן משום דאין בו למזבח וצ"ב הא סו"ס יקשה לשיטת ר"ע בדף מ"ה דלחם מעכב את הכבשים וא"כ היאך קרב בלא לחם

אכן נראה הביאור דלר"ע דלחם מעכב את הכבשים הוא עיכוב בקיום הקרבה לחובת היום וע"כ כשקרב שלא לשמה שאינו עולה לחובת היום אין טעון לחם אבל אשם מצורע שטעון נסכים הוא דין בעיקר השם קרבן של אשם מצורע שטעון נסכים וע"כ גם בשל"ש כיון דלא נפקע מיניה שם קרבן חובה דינו דטעון נסכים

אכן צ"ע דהא בדף מ"ח ע"ב מבואר דאליבא דתנא דבי לוי דיליף שלמי חובה משלמי נדבה הוי הדין דכבשי עצרת גם כשקרבים כשהם בני שתים וכן מבואר שם דקרב גם שלא בזמן והרי בזה לכאורה לית ביה הקרבת חובה כלל ובהכרח דקרב בעיקר דינו בתורת נדבה הרי דשלמי חובה שפיר ילפי משלמי נדבה דשייך בהו הקרבה בתורת נדבה וצ"ע

בענין ברוצי מדות

דף צ' ע"א והנה בגמ' מקשי למ"ד בירוצין נתקדשו דמגויה דמנא קא נעקר והא גברא למאי דצריך ליה מקדש, ומשני רבינא דהטעם שהוא קדוש משום גזירה שמא יאמרו מוציאין מכלי שרת לחול, ומבואר לפי"ז דהא דברוצין נתקדשו הוא רק משום גזירה, וקשה דהא לעיל בדף פ"ח נחלקו ר"מ ור"י אי מדות הלח נמנים מלמטה למעלה או מלעלה למטה ואמרין שם מאי איכא בין ר"מ לרבי יהודה אר"י בירוצי מדות איכא ביניהו למ"ד ממטה למעלה קסבר בירוצי מדות נתקדשו ורביעית קיהיב רחמנא למשה ואמר ליה שער דקא עיילי להו ברוצין, למ"ד מלמעלה למטה קסבר בירוצי מדות לא נתקדשו והין יהיב ליה רחמנא למשה ואמר ליה שער דקא נפקי בירוצין, ומבואר דהנדון אי ברוצין נתקדשי הוא מעיקר ד"ת אי ברוצין איכללו בהמדה, וצ"ע.

ויעוי' במל"מ בפ"ב מהלכות מעה"ק שכתב דב' סוגיות ניהו דקו' הגמ' בסוגיין הוא לפי"מ דסבר הסוגיא דהטעם דברוצין מתקדשי

לענין זה שדינו להדליק ממזבח החיצון, והוא כדאיתא ביומא דף מ"ה ע"ב אש תמיד שאמרתי לך לא תהא אלא בראשו של מזבח, וברש"י כתב אש תמיד אש שאמרתי לך בה תמיד והוא של מנורה שנאמר בה להעלות נר תמיד עכ"ל, הרי דדין תמיד שנאמר במנורה הוא לענין זה שדין הדלקתו הוא מאש של מזבח החיצון, ודין זה הביא הרמב"ם דהוא דין מסוים בנר מערבי שתהא הדלקתו ממזבח החיצון, אבל הא מיהא בעיקר מצות ההדלקה ליכא חילוק בין נר מערבי לשאר נרות לפי שיטת הרמב"ם.

פרק שתי מדות

בענין עשרון מקדש

דף פ"ז מתנ"י עשרון מה היה משמש שבו היה מודד לכל המנחות לא היה מודד לא בשלשה לפר ולא בשל שנים לאיל אלא מודד עשרונות, והקשו האחרונים דהיאך היה מתקדש ע"י העשרון והא מנחה אינו מתקדש לחצאין והא השיעור הוא ג' לפר, ועוד הקשו בהא דאיתא בדף צ"ה דלמ"ד מדת יבש נתקדשה לחה"פ נתקדשה בהמדידה והא אינו קדוש לחצאין, ובס' חזון איש ועוד אחרונים ת"י דכיון דעשרון בעלמא הוי שיעור מנחה דינו דקדוש נמי בנסכים ובלחה"פ, ולפי"ז הה"נ במדת הלח אם הוי קרבן שטעון נסכים של ג' לוגין ונותן לוג מתקדש כיון דהוא שיעור הראוי לניסוך וכן בשמן כה"ג, כבר הביאו האחרונים דברש"י בזבחים דף פ"ח בד"ה ואין מקדשין אלא מלאים כתב ז"ל כלומר שיהא בהן שיעור שלם הצריך לדבר אם יבש הוא שיהא שם עשרון שלם למנחה ואם מנחת נסכים היא שניתנה בכלי יהא שם ג' עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל עכ"ל, הרי דצריך כל השיעור של המנחה ולא סגי הא דעשרון הוי שיעור מנחה בעלמא. ולכאורה צ"ל לפי רש"י דאה"נ בשעת המדידה לא היה מתקדש והיה מתקדש אח"כ בתוך הביסא

והנה נראה לענ"ד דיסוד הך מילתא אי להקידוש בעינן כל המנחה או סגי בשיעור עשרון תלי בפלוגתתם דרב ור"ח בדף ח' ע"א דרב ס"ל דמנחה קדושה בלא שמן שכן מצינו בלחה"פ בלא לבונה שכן מצינו במנחת נסכים דס"ל דילפינן מילתא ממילתא הרי דאליבא דרב דילפינן מילתא ממילתא מהני הא דחזי במקום אחר לקרבן ולפי"ד שפיר י"ל דעשרון מתקדש כיון דהוא שיעור מנחה בעלמא, אבל ר"ח ס"ל דלא זו קדושה בלא זו ולא מהני מה דחזי בעלמא וא"כ לדבריו לא יתקדש עשרון ממנחה של פר כיון דלגבי הך קרבן הוי לחצאין ויעו"ש בגמ' דמקשי דלרבי חנינא עשרון למה נמשח ומשני למנחת חוטא הרי דלדבריו אין העשרון מקדש שאר קרבנות שטעונות שמן ולבונה וי"ל דהה"נ דאין העשרון מקדש קרבן שטעון יותר מעשרון וצ"ל"ע בזה.

בענין כבתה זקוק לה בהדלקת המנורה

דף פ"ח ע"ב אר"א אר"ח אמר רבי נר שכבתה נדשנה השמן נדשנה הפתילה כיצד עושה מטיבה ונותן בה שמן כמדה ראשונה ומדליקה והנה בשו"ת הרשב"א תשובה ש"ט כתב דאם כבתה בלילה צריך לחזור ולהדליקה דכבתה זקוק לה דהא כתיב בה מערב עד בוקר שתהא דולקת מערב עד בוקר, ולשיטתו הא דאיתא מטיבה ונותנה שמן ומדליקה הכוונה דחזור ומדליקה בלילה וזהו דמספק"ל אם נותן בה שמן כמדה ראשונה או כמה שחסרה כיון דצריכה לדלוק רק עד הבוקר.

אכן ברמב"ם בפ"ג מהלכות תו"מ ה"י כתב דישון המנורה והטבת נרותיה בבוקר ובין הערבים מ"ע ובה"א כתב כמה שמן הוא נותן לכל

מחמת לתא דהקרבת ס"ד דפטורא דמ"ע שהז"ג הוא רק היכא דעיקר החיוב הוא חיוב על הגברא משא"כ הנך מצוות שנאמרו בהקרבת יסוד דינם של הנך מצוות הוא מדיני הקרבן דדינו דטעון הקרבה א"כ בזה ליכא מיעוט של מ"ע שהז"ג.

והנה בתוס' בחגיגה דף ד' כתבו דטומטום דהוא ספק אשה א"י להביא עולת ראייה מספק כיון דא"י לסמוך מספק והקשה בחי' הגרע"א מ"ט לא נימא דיקדיש הקרבן על הצד שהוא איש ויסמוך עליו ואח"כ יקדישנו בתורת נדבה על הצד שהוא אשה, ות"י הגרע"א דסמיכה הוא בכלל ההקרבה ויש בזה איסורא דחב"ע דהוי כעין הקרבה, ונראה מדברי הגרע"א דסמיכה הוא בכלל הקרבת הקרבן והוא ע"ד מש"ב בד' תוס' והריטב"א.

ב

והנה בס' מנח"ח נסתפק לפי"מ דקי"ל יורש סומך מה הדין בירש קרבן מאמו אם גם בכה"ג סומך דהא אצל אמו הקרבן לא היה טעון סמיכה, ולכאורה צ"ב ספיקו דלכאורה זה פשוט דאזלינן בתר הבעלים דהשתא ואם אשה תמכור קרבן לאיש יתחייב בסמיכה כיון דהשתא הבעלים הוא איש וא"כ מהיכ"ת ביורש לא יהא צריך לסמוך.

אכן י"ל דירש שאני דהא באמת הקרבן עולה לחובת האב והירש מתכפר רק מקופיה והדין דירש סומך י"ל דאינו דין דהירש מחייב סמיכה, דלעולם המחייב הוא מחמת דהוא קרבן של האב שטעון סמיכה, אלא דאיתרביא לגבי קיום דין סמיכה דסומך בשביל הבעלים וא"כ בזה י"ל דאשה דליכא גבה דין סמיכה ונמצא דבהקרבת ליכא מחייב של סמיכה גם הירש א"צ לסמוך.

בענין סמיכה ותנופה בבעלי חוברין

דף צ"ד ע"א ת"ר קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה והנה לעיל דף צ"ג איתא דר"י חולק ולית ליה הא דמרבי בעלי חוברין לסמיכה, ובפרש"י כתב דודאי אינו טעון סמיכה כיון דלא מייחד קרבן דידיהו, אכן בתוס' הקשו מהא דבסוגיין איתא ת"ר קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה שייכול והלא דין הוא ומה תנופה שנתרבתה בשחוטין נתמעטת בחוברין סמיכה שלא נתרבה בשחוטין אינו דין שתמעט בחוברין ת"ל קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה, הרי דלולא רבוי דקרבנו הוי ילפינן סמיכה מתנופה ובתנופה הא הוי דינא בבעלי חוברין דא' מניף לכל החברים וא"כ גם סמיכה דכוותה א' ה"י סומך לכולם, וכ"ה בפרש"י בערכין דף ב' דלר"י בבעלי חוברין א' סומך לכולם ול"ה כסומך על קרבן חברו כיון דשייך ביה וצ"ע ד' רש"י בתמורה בזה.

ונראה ד"ל בד' רש"י בתמורה עפ"י"מ שכתבו התוס' ריש תמורה דלולא הא דמרבינן בעלי חוברין לסמיכה הוי ממעטינן להו מסמיכה דאין השותפין סומכין כדאמר לקמן דאין הירושין ממירין, והיינו דהרי מבואר בדף צ"ג דסמיכה ותמורה ילפא אהדדי לגבי יורש והה"ל לגבי בעלי חוברין הוי ילפי מהדדי, והרי לגבי תמורה איתמעטו שותפין מתמורה לגמרי דאין ממירין כלל, וממילא דהה"ל סמיכה דכוותה לולא רבוי דקרבנו הוי ממעטינן מדין סמיכה לגמרי, אכן תנופה לא מצינו דנלמד מתמורה וע"כ הוי ביה דינא דאחד מניף ע"י כולם.

אכן צ"ב דהרי הא דיליף סמיכה מתמורה לענין יורש יעוי' בשטמ"ק בהשמטות בתמורה דף ב' שכתב בשם התוס' דא"י"ז היקש ולא גז"ש אלא דכיון דבתרוויהו נאמר דין בעלים ילפינן מהדדי אי יורש נחשב בעלים, וא"כ הה"ל בתנופה דכוותה מ"ט לא נילף מתמורה וסמיכה דבעלי חוברין אינו נחשב בעלים.

ואשר נראה בזה דדינם חלוק דסמיכה ותמורה כל עיקר דינם תליא

משום דנמשח מבחוץ ומשו"ה אמרינן דאינו מתקדש אלא מתקנ"ח, אבל בהפולוגתא של ר"מ ור"י דלמ"ד בירוצין נתקדשו הוא מגזה"כ דרביעית יב רחמנא למשה ואמר ליה שער דקא עיילי בירוצין וכיון דרחמנא גזר שיהיו הברוצין קודש אין להקשות שאין כוונת הנודר על הברוצין דמה לנו ולדעתו מאחר דרחמנא אמר שיהא קודש.

ויש להוסיף בזה דכיון דכך נאמר בעיקר המדה שהוא עם הברוצין מהיכ"ת דנימא דאין דעתו לזה כיון דכך הוא עיקר דינו של המדה עם הברוצין.

וי"ל עוד בזה דהנה במתני' מבואר דת"ק ס"ל דמדת הלח ברוציהן קדוש ואמרינן בגמ' שהוא משום שמדת הלח נמשחה בין בפנים בין מבחוץ וברש"י כת"י כתב דמבחוץ הכוונה שפת הכלי אכן רבי יוסי סבר דלעולם לא נמשחה מבחוץ אלא טעמא דלח משום דנעקר ולפי"ז אפ"ל דלמ"ד דהטעם דברוצין נתקדשו משום דנמשחו מבחוץ ס"ל דהוא משום דברוצין הוא בכלל המדה אבל לר"י דלא נמשח והטעם משום דלח נעקר מפנים א"כ לעולם הברוצין אינו בכלל המדה ורק משום דכבר היה בפנים נתקדש ובזה אמרינן דמתקדש רק מדרבנן כיון דמדינא אינו בכלל המדה.

בענין סמיכה

דף צ"ב ע"א מתני' כל קרבנות היחיד טעונין סמיכה והנה חקרו האחרונים ביסוד דין סמיכה אם הוא חובת גברא דהוא חובה על הבעלים לסמוך או דהוא דין שהקרבת טעון סמיכה והנה להלן בדף צ"ג איתא דקרבן עכו"ם אינו טעון סמיכה דנתמעט מקרא דקרבנו ולא קרבן עכו"ם ובתוס' הקשו דבדף ס"א איתא דקרבן עכו"ם נתמעט מסמיכה מקרא דבני ישראל סומכין ולא עכו"ם, ות"י דאיצטריך קרבנו דלא תימא שיסמוך ישראל בשבילן כמו שמביא נסכים בשבילו, וד' התוס' צ"ב מאי דמדמו סמיכה ונסכים אהדדי דהא נסכים הוא דין בהקרבת שטעון נסכים, בזה הוי דינא דאע"ג דהגברא נתמעט מחובת נסכים אבל הקרבן טעון נסכים [וכמו שביאר בס' ח' מרן רי"ז הלוי הלכות מעה"ק] אבל לענין סמיכה אם הוא חובת בעלים והבעלים נתמעטו מדין סמיכה מהיכ"ת שיסמוך אחר בשבילו, אכן נראה בבאיור ד' התוס' דאיכא תרי דיני בסמיכה חדא דהוא חיוב על הגברא לךסמוך ושנית דהקרבת מחייב סמיכה וע"כ ס"ד דבקרבת עכו"ם דהגוי נתמעט מסמיכה ס"ד שיסמוך אחר בשבילו.

בענין סמיכה בנשים

דף צ"ג ע"ב ידו ולא יד אשתו ובתוס' הקשו ל"ל קרא למעט נשים מסמיכה דתפול' דסמיכה הוי מ"ע שהז"ג אם תכף לסמיכה שחיטה דאורייתא וממילא נשים פטורות, ובתוס' בקדושין תי' דס"ד דסמיכה הוקש לשחיטה דאיתיה גם בנשים, והנה בחי' הריטב"א שם נמי נתקשה בזה מ"ט צריך למעט נשים מסמיכה ותנופה תפול' דהוי מ"ע שהז"ג ות"י דאיכא למימר דכי אמרינן מ"ע שהז"ג נשים פטורות במצוה שבחובה לגמרי דכי מטא זמן חיוביה לא סגי דלא לקימינהו אבל הנהו אינן בחובה לגמרי אלא שבאין להכשיר קרבנו אם ירצה שיעלה לו לרצון והו"א דאחד אנשים ואחד נשים שוין קמ"ל.

ולכאורה ביאור דבריו דכיון דכל המחייב של הסמיכה הוא כשמקריב הקרבן וכ"ז שאינו מקריב ליכא חיוב סמיכה א"כ בזה הו"א דבזה לא ממעטינן נשים, אכן ישל"ע דהא ציצית נמי חשיב מ"ע שהז"ג אע"ג דאינו מחויב ללבוש של ד' כנפות אבל כיון דכשלוש בגד של ד' כנפות מחויב בציצית הו"ל מ"ע שהז"ג וה"ל הכא דכוותה, ועוד דהא רמ"א מצוה להקריב הקרבן.

ונראה אפשר ד"ל לעיל דסמיכה אינו חיוב גברא גרידא רק חיוב

בענין חביתי כה"ג

דף צ"ו ע"א מתני' חביתי כהן גדול לישתן ועריכתן ואפייתן בפנים ודוחות את השבת, ובהמשך המשנה שם תנן כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים, וברש"י כתב לישתן ועריכה הכל בכלי שרת בפנים ולא בחוץ, ובגמ' שם יליף מהא דהוקש אפית מנחה לחטאת ואשם מה אשם וחטאת טעונין כלי אף מנחה נמי טעונין כלי, ובתוס' שם כתבו דעיקר הילפותא הוא לגבי לישתן ועריכה ואפיה של מנחות שדינו שטעונין כלי בפנים, והנה בדף צ"ה ע"ב שם תנן אחת שתי הלחם ואחת לחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים, וצ"ב מ"ש שתי הלחם ולחם הפנים ממנחת חביתין והא אינהו נמי מנחות נינהו כדאיתא במנחות דף מ"ו דשתי הלחם איקרו מנחה ולחם הפנים נמי אקרו מנחה כדמבואר במנחות דף ח' וצ"ע.

והנה בדף צ"ה ע"ב מבואר דהא דשתה"ל ולחה"פ לישתן ועריכתן בחוץ הוא משום דמדת יבש לא נתקדשה, ובתוס' שם כתבו שרק עשרון שהיו מודדין בו שאר מנחות הוא דלא נמשח אבל חצי עשרון שהיו מודדין חביתי כה"ג היה נמשח וע"כ חביתי כה"ג לישתן ועריכתן בפנים כיון שכבר נתקדשו אבל לחה"פ ושתי הלחם דלא נמדדו בכלי קודש לישתן ועריכתן יכולים להיות בחוץ, אכן צ"ע בזה דהרי נתבאר דהא דחביתי כהן גדול היתה לישתן ועריכתן בפנים אינו רק משום דבמציאות נתקדשו אלא דכן היה דינם דעשייתן צריך להיות בפנים ויליף לה מקרא, א"כ מ"ש שתי הלחם ולחה"פ דליכא בהו הך דינא וצ"ע.

ונראה דהדברים מבוארים בהקדם הא דאיתא בתו"כ פרשת ויקרא פרק י"ב ואם מנחה על המחבת מלמד שהיא טעונה כלי, ובפ"י הראב"ד שם כתב ז"ל ולפי שדבר במנחת מאפה תנור דלאו כלי הוא כדתנן במנחות דף ע"ד כל המנחות הנעשות בכלי טעונות שלשה מתנות שמן, ואמרינן בגמ' למעוטי מנחת מאפה תנור אלמא תנור לאו כלי משו"ה אשמעינן דמחבת כלי הוא ומקודש וכו' והשתא דגמרינן דמחבת כלי הוא ממילא ידעינן דכלי שרת הוא, ולא מבעיא מחבת ומרחשת שצריכין להיות כלי שרת קדושים אלא אפילו ביוצא שלהן שהוא מקום לישתן ועריכתן צריכין להיות כלי שרת קדושים, והא מילתא נפקא לן במנחות בפרק שתי הלחם שמקום לישתן ועריכתן צריכין להיות כלי שרת קדושים וכו', ומשו"ה אמרינן במתני' דשתי הלחם דמנחות יש בהם מעשה כלי בפנים ואין בהם מעשה כלי בחוץ לומר שכל מעשיהם בפנים, משא"כ בשתי הלחם ולחה"פ דעריכתן ולישתן בחוץ ואפייתן בפנים עכ"ל, והמבואר בד' הראב"ד דיסוד הדין האמור במנחות דלישתן ועריכתן בפנים הוא היכא דנאמר בעיקר דינם שטעונין כלי באפייתן בזה נאמר דכל מעשיהן טעונין כלי שרת בפנים, אבל היכא דבעיקר עשייתן לא נאמר שטעונין כלי לא נאמר ג"כ דעשייתן צריך להיות בכלי שרת בפנים.

ולפי"ז ניחא היטב דבבבית כה"ג נאמר בעיקר עשייתו שצריך להיות בכלי שרת דכתיב ביה על מחבת מלמד שטעונין כלי כדאיתא בדף נ', בזה שוב נלמד דכל עשייתו בעי כלי שרת בפנים, אבל בשתי הלחם ולחה"פ ס"ל לת"ק דאע"ג דתנור מקדש מ"מ בעיקר דינו לא נאמר דטעונין כלי שרת בעשייתו, וע"כ לא נאמר בלישתן ועריכה שטעונין כלי שרת בפנים וא"ש.

בענין מקום מיצוי עולת העוף

דף צ"ז ע"ב גמ' ואם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה כשרה הא קא יהיב עליונה למטה משני טפחים ומבואר דמקום מיצוי של עוה"ע הוא למעלה מן חוט הסיקרא ויעו"ל ברש"י בזבחים דף ס"ה אהא דאיתא בגמ' אם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה כשרה ז"ל למטה

בבעלים, דבלא בעלים ליכא דין תמורה וסמיכה כלל, משא"כ תנופה עיקר דינו הוא בהקרבת דטעונין תנופה, דהרי גם היכא דליכא בעלים איכא דין תנופה בכהן עכ"פ כדאיתא במנחות דף ס"א דקרבתן נשים טעונין תנופה אע"ג דאשה עצמה אינה מניפה, ונמצא דאע"ג דקיום מצותן הוא גם בבעלים אבל הא מיהא יסוד חיובן הוא מחמת לתא דהקרבתן, וע"כ דוקא סמיכה ותמורה ילפא מהדדי דעיקר חלות דינן בבעלים תליא, משא"כ תנופה דין בעלים דבעינן הוא לגבי קיום מצוותם של האימורים אבל עיקר חלות חיובם לאו בבעלים תלי', וע"כ גם שותף נחשב בעלים לגבי קיום המצוה.

פרק שתי הלחם

בענין דחית שבת באפית שתי הלחם ולחה"פ

דף צ"ה ע"ב אלא אי קשיא הא קשיא ואפייתן בפנים אלמא תנור מקדש ואין דוחות את השבת איפסלה בלינה אמר רבא הקשה אדם קשה שהוא קשה כברזל וכו' והנה הרמב"ם פסק בפ"ה מהלכות תמידין ומוספין ה"י דאפיית לחם הפנים אינו דוחה שבת, וכ"פ בפ"ח מה"ל תו"מ ה"ח לגבי שתי הלחם דאין אפיתו דוחה שבת ויו"ט, ובלח"מ תמה על הרמב"ם דהא הרמב"ם פסק דתנור הוי מכלי השרת ומקדש וא"כ אם יאפנו מאתמול יפסל בלינה עיי"ש, ועוד דהא הרמב"ם פסק דעשרון מקדש וא"כ הא יפסל בלינה מחמת שנתקדש בעשרון, ובזבח תודה לרבינו הח"ח כתב ליישב בב' אופנים האחד דלפי"מ דקי"ל כלי שרת אינו מקדש אלא מדעת הרי יכול לכיין שלא יתקדש ע"י התנור והעשרון, ולא יפסל בלינה, ועוד תי' הח"ח דכיון דהוא מחוסר זמן אינו מתקדש ליפסל בלינה, כדמסיק בסוף פירקין דימים מחוסרין זמן וע"כ אינו מתקדש ליפסל בלינה, אכן קשה טובא דהא בחביתי כהן גדול כתב הרמב"ם בפ"ג מהלכות תו"מ ה"י"ח שאפייתו דוחה את השבת משום דאם יעשנו מאתמול יפסל בלינה עיי"ש ומ"ש לחה"פ מחביתי כהן גדול בזה.

ונראה די"ל דהנה במנחות דף נ' ע"ב מייתי הא דתנן חביתי כ"ג לישתן ועריכתן ואפייתן בפנים ודוחות את השבת מנא ה"מ וכו' רבא אמר על מחבת מלמד שטעונה כלי ואי אפי לה מאתמול איפסיל ליה בלינה, ובתוס' שם בד"ה אפי הקשו דהא מאתמול הוי שלא בזמנו וכלי שרת אין מקדשין שלא בזמנם, וא"כ גם אי אפי לה מאתמול לא יפסל בלינה, ותי' דכיון דכתיב בקרא על מחבת ע"כ בעי קידוש כלי עיי"ש, ולפי"ז הרי שפיר יש לחלק בין שתי הלחם ולחה"פ לחביתי כהן גדול דבבביתין דנאמר דין דבעו כלי שרת בעשייתן ע"כ בהכרח דינם להתקדש בשעת אפייתן, והיינו דאמרינן דאם לא ידחה שבת ויאפנו מאתמול יפסל בלינה, אבל לחה"פ דמעיקר דינם לא בעו כלי שרת וא"צ להתקדש בשעת אפיה שפיר יכול לאפותו מע"ש ולא יתקדש כיון דהוי שלא בזמנו, וע"כ אין אפיתו דוחה שבת, וא"ש היטב ש"י הרמב"ם שפסק דחביתי כה"ג דוחה שבת בעשייתן ושתי הלחם ולחה"פ אינם דוחין את השבת וכש"נ.

אכן עדיין ישל"ע דאם שתה"ל ולחה"פ ל"ה מתקדשין בשעת אפייתן מ"ט בעי אפייתן בפנים, ובזבח תודה כתב דכך בא בקבלה ולא נתפרש טעמא, אכן לענ"ד י"ל עוד דמה שנחשב מחו"ז הוא לגבי חלות קדושת קרבן דכיון דלא מטא זמן הקרבתו לא נשלם ביה קדושת קרבן אבל הא מיהא לענין זה דיחול ביה קדוה"ג אינו מחו"ז ושפיר חל ביה קדוה"ג, אבל אינו נפסל בלינה כיון דלא נשלם ביה קדושת קרבן ועדיין ישל"ע.

וקצירת העמר, או אין מביאין עד ששיבאו שתי הלחם אחר הבאת העמר של שנה אחת, לפיכך צריך להחמיר לכתחלה.

דף סט (ג' ניסן)

ס. וכן באילני פרות שהנצו העליון פשהביאו שתי הלחם, הרי זה ספק אם זה חשוב כמו השרשה בתבואה והתר אחר כך להביא בכורים מפרותיהן, או הנצה דעלה לא חשיבי פשהשרשה, לפיכך לא יביא בכורים מן הפרות עד הבאת שתי הלחם של שנה הבאה. וכל זה בהנצה דעליון, אבל חנטה דעליון (הוא יותר מנכר מהנצה), וכל שכן בהנצה וחנטה דפירי גופא, ודאי חשובה פשהשרשה בתבואה.

ע. תבואה שהשרישה אחר העמר וקצרה וזרע מן החטין בקרקע, ואחר כך קרב העמר הבא ועדין החטים בקרקע כמות שהן בלא השרשה, הרי אלו ספק אם התירן העמר כאלו היו מנחין בפרד, או לא יתיר אותן מפני שבטלו בקרקע, לפיכך אם לקט מהן ואכל אינו לוקה.

פ. חטין שלקטן מגללי הבקר וזרעם ויצאו מהן גדולים, הרי אלו ספק אולי כחשים הן ואינן מן המבחר, לפיכך לא יביאם לכתחלה למנחות ואם הביא כשר.

צ. חטים שירדו בעבים, יש בהם ספק אם אני קורא בהם ממושבתים או אינם ממושבתים, לפיכך לא יביאם לכתחלה לשתי הלחם ואם הביא כשר.

ק. שבלת שהביאה שלישי מלפני העמר, ועקרה, ושתלה אחר שקרב העמר והוסיפה, הרי זו ספק אם תהיה אסורה מפני התוספת עד שיבא העמר הבא, או לא תהיה אסורה שהרי השרישה קדם העמר, ונקטינו לחומרא דאסור לאכל ממנה קדם שיבאו עמר הבא.

דף ע (ד' ניסן)

ר. חמשת מיני דגן חביין בחלה ומצטרפין זה עם זה, ואסורין בחדש לפני הקרבת העמר, ואסורין לקצר קדם קצירת העמר. ודוקא קצירה במגל, אבל קטוף ביד מתר.

ש. אם השרישו קדם קצירת העמר, העמר מתירן, ואם לאו, אסורין עד שיבאו עמר הבא.

ת. התבואה והקמחין והבצקות מצטרפין זה עם זה לעגן חדש.

דף עא (ה' ניסן)

א. מה שבארנו דאסור לקצר החמשת מיני דגן קדם קצירת העמר, דוקא לקצר מאותו מקום שראוי להביא ממנו עמר, אבל בית השלחין שבפעמקים, הואיל ואינו ראוי להביא ממנו קוצרין אותו מלפני העמר, אבל לא יגדש.

גם דאינו אסור כי אם קצירה לצורך אדם, אבל מתר לקצר ממנה להאכיל לבהמה. ודוקא אם התחיל לקצר אותה עד שלא הביאה שלש [צ"ל שליש] דאז עדין היא בכלל שחת.

ב. וקוצרין מפני הנטיעות שלא יפסדו. וקוצרין לפנות מקום לבית האבל או לבית המדרש, שנאמר קצירכם ולא קציר מצוה. ואף על פי שמותר לקצר, לא יעשה אותן פריכות כדרך הקוצרים, אלא יניחם צבתיים צבתיים.

ג. מצות העמר להביא מן הקמה ומן הלח. לא מצא, יכול להביא מן העמרים ומן היבש.

ד. מצותו להקצר בלילה. ואם נקצר ביום כשר, ויש אומרים שפסול. וקצירתו דוחה את השבת.

דף עב (ו' ניסן)

ה. היה עומד ומקריב מנחת העמר ונטמאת, אם יש אחרת אפלו במקור אומרים לו הבא אחרת תחתיה, וקוצרין וטוחנין אותה אפלו ביום, שלא יאמרו שמותר להקריב בטמאה ואפלו בקרבן יחיד. ואם אין אחרת, אומרים לו הוי פקח ושתק והקרב אותה אפלו בטמאה. ולדעת האומרים דנקצר ביום פסול, בכל גוני אומרים לו הוי פקח ושתק.

ו. קצירת העמר היא מצוה מן התורה, דכתוב וקצרתם את קצירה וגו'. ואפלו אם מצא קצור, קוצר, דבעינן קצירה לשם עמר.

ז. כל קרבנות הצבור דוחין את השבת ואת הטמאה (ויתבאר אם ירצה השם ביומא סוף פרק ג', ע"ג שם).

ח. שתי הלחם אין אפיתן דוחה שבת.

פרק שביעי

א. אלו מנחות נקמצות ושייריהן לפנהיגם לאכילה: מנחת הסלת, והמחבת, והמרחשת, והחלות והרקיקין, מנחת נשים, ומנחת העמר, ומנחת קנאות, ומנחת חוטא של ישראל, אבל של פנהיגם אינה נקמצת אלא כלה כליל על גבי המזבח כמנחת נדבתו.

וכן מנחת נסכים, בין של פנהיגם בין של ישראל, כלה כליל.

דף עג (ז' ניסן)

ב. העכו"ם אין מקבלין מהן קרבנות אלא עולות בלבד, ואפלו עולת העוף. אבל אין מקבלין מהן שלמים, ולא מנחות, ולא עצים ולבונה, ולא נסכים [היגו אם נדר להביא נסכים בלבד], ולא חטאות ואשמות. ואפלו עולות דוקא אותן שבאין בנדר ונדבה, אבל לא עולת יולדת וכיוצא בה מעולות שאין באין משום נדר ונדבה.

ואם נדר להביא שלמים, מקריבין מהן עולות, דמסתמא מתרצה לזה שיהא כלו כליל לשמים. אבל אם אמר בפרוש דוקא שלמים, אין מקבלין ממנו וכו"ל.

ג. עכו"ם שהתנדב להביא שלמים על מנת שיתפפר בהן ישראל לצאת בהן ידי חובת נדרו, ישראל אוכלן. על מנת שיתכפר בהן פהו, פהו אוכלן.

ד. הא דאמרין לעיל דאין העכו"ם מביא נסכים, היגו נסכים בלא זבח, אבל עולתו טעונה נסכים. ועל פן אם שלח עולתו ממדינת הים ולא שלח עמה נסכים, התקינו בית דין שהצבור יביאו נסכיה, ואם שלח נסכיה קרבין משלו. ועיין בזבח תודה.

דף עד (ח' ניסן)

ה. פהו שיש לו קרבן להקריב, הוא בא ומקריב בכל שעה שירצה ואפלו שלא בעת משמרתו. ואפלו קרבן שהוא מביא על זדונו כגון שחטא בזדון שבועה, יכול גם כן להתפפר על ידי עצמו.

ו. בין מנחת חבתין של פהו גדול, ובין שאר מנחת פנהיגם, יש על זה לאו מפרש שלא לאכל ממנה, אלא כליל תקטר.

ז. האוכל פזית מן האימורין, אפלו לאחר זריקת הדם, בין פהו בין ישראל, לוקה. שהאימורין הרי הם כליל למזבח, והרי נאמר במנחת פנהיגם כליל תהיה לא תאכל.

ח. מנחת פנהיגם ומנחת פהו משיח ומנחת נסכים, למזבח, ואין בהן לפנהיגם.

שתי הלחם ולחם הפנים, נאכלין לפנהיגם, ואין בהן למזבח.

ט. כל המנחות הנעשות בכלי, כגון מנחת סלת והמחבת והמרחשת ומנחת העמר, כלן צריכין שלשה מתנות שמן - מתן שמן בכלי,

בלילה, יציקה. והינו שלוקח לג שמן, מתחלה נותן מעט שמן ממנו בכלי שרת קדם נתינת הסלת, ואחר שנתן גם הסלת בתוכה חוזר ונותן עוד שמן ובוללה, ואחר כך יצק עליה השמן הנשאר בלג, ולוקח ממנה מלא קמצו להקטיר.

ומנחת מחבת והמרחשת, היציקה הוא אחר שאפה אותה ופתת אותה לפתים, ואחר שיצק קמץ מלוא קמצו ומקטיר.

דף עה (ט' ניסן)

י. מנחת מאפה תנור, שהם שני מיני חלות או ריקין, אין בהם מתן שמן בכלי ולא יציקה, ורק בלילה בחלות שבוללן בלג שמן בעודן סלת, ובריקין אין בהן בלילה רק מושחן בשמן אחר אפיתן. ויש אומרים דמתן שמן בכלי קדם נתינת הסלת לתוכה יש גם במאפה תנור בין בחלות בין בריקין, ולא אמעוט בשתיקה רק מיציקה.

כ. סדר המשיחה בריקין יש דעות בנמרא, יש אומרים דמושחן וחוזר ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלג, ויש אומרים דמושחן כמין כף יוניתי והשאר נאכל לכהנים [וכלשון הזה העתיק הסמ"ג]. ונראה לי דמותר מנחת כהן משיח, שהוא מרבה מאד שלשה לוגין לעשרון סלת ואי אפשר להבלע כל כך בתוך פתייתה, נתן על גבי האשים גם לדעה ראשונה.

ל. כל המנחות האפיות, כגון מנחת מחבת ומרחשת ומאפה תנור בין חלות ובין ריקין, צריכין פתיחה אחר שאפה אותן קדם קמיצתן. ואין נפקא מינה לענין פתיחה בין מנחת ישראל למנחת כהנים.

ושתי הלחם ולחם הפנים הנתנין לכהנים, אין בהן פתיחה.

מ. מנחת ישראל, כדי לקדם מצות פתיחה, כופל כל חלה לשתיים ושנים לארבעה, ואחר כך מבדילן ומפסיקן לגמרי זו מזו, ואחר כך משבר עוד את הפתיתין עד שיעמידם על כזיתים, ולא יפחת משעור זה.

נ. מנחת כהנים, כופל כל חלה לשנים ושנים לארבע, ואינו צריך להבדילן.

ומנחת כהן משיח, אינו מקפל לארבע רק לשנים. ויש אומרים דמתחלה מחלק כזה כל השתיים עשרה חלות לחצאין כדי להקריב חצין בכקר וחצין השני לערב, ואותן חצאין מחלק כל אחת לשנים [משנה למלך בבאור דברי הרמב"ם שם].

דף עו (י' ניסן)

ס. הנה נהן עומד להקריב מנחה חדשה, כגון מנחת העמר, אומר ברפת שהחנינו. ויש אומרים דהוא הדין בכל כהן העומד להקריב בעת שחל בית אב שלו שהוא יום אחד בחצי שנה, אומר גם כן שהחנינו לזמן הזה.

ע. כל החטים של מנחות טעונות שלש מאות שיפה [שמשפשיף בידו, שמוליד ומביא בפסת ידו עליהן], וחמש מאות בעיטה [שבועט בהן בגבות אצבעותיו באגרופן].

שף אחת ובוועט שתיים, שף שתיים ובוועט שלש, נמצאו שלש שיפות וחמש בעיטות, וחוזר חלילה עד שיגמר שלש מאות שיפה וחמש מאות בעיטה, כדי שיתקלפו הרבה.

וחושב ההובאה וההולכה בשיפה אחת להחמיר.

ואחר כך טוחן, ומרקד יפה יפה.

פ. כל המנחות האפיות [כגון מחבת ומרחשת וחלות וריקין], כשאופין אותן אופין כל עשרון עשר חלות.

וכן חלות תודה, עשר חלות מכל מין [עשר חלות מאפה תנור, ועשר חלות ריקין, ועשר חלות מרבכת, ועשר חלות של חמץ].

וכן הלחם הבא עם איל נזיר, עושה עשרה ריקין ועשר חלות. חוץ לחם [צ"ל מלחם] הפנים וחבתי כהן גדול, שעושה אותן שתיים עשרה חלות.

צ. לחמי תודה שאפה אותם ארבע חלות, יצא, לא נאמר ארבעים אלא למצוה. והוא שיפריש החלה [צ"ל התרומה] שלהן אחת מכל קרבן כשהו בצק, שאין מפרישין פרוסה, שנאמר אחד מכל קרבן שלא יטל פרוס.

ק. כל המנחות שרבה חלתן או שמעט חלתן, ואפלו עשה מכל העשר חלה אחת, יצא, לא נאמר עשר אלא למצוה. חוץ מלחם הפנים וחבתי כהן גדול שבהם השתיים עשר הוא לעכובא.

ר. העמר היו מניפין [צ"ל מנפין] השלש סאין שעורים שקצרו עד שהיה עומד על עשרון סלת.

ושתי הלחם שהיה צריך לזה שני עשרונים, היה נעשה גם כן משלש סאה חטין, סאה ומחצה לכל עשרון.

ולחם הפנים שהיה שתיים עשרה חלות וכל חלה משני עשרונים, היה נעשה מעשרים וארבע סאין חטין, עשרון מכל סאה.

רבה במדת סאין שלהן או שמעט במדת סאין שלהן, כשרות, דשעורין אלו אינן אלא מצוה לכתחלה.

ש. כל המנחות שרבה את מדת עשרונן [כגון שעשה ארבעה עשרונים לפר ושלשה עשרונים לאיל, והוא הדין במנחת חוטא ומנחת חבתין ומנחת חנוך ומנחת קנאות שנתן התורה קצבה עשרון והביא שני עשרונים, ויש אומרים דהוא הדין בכל מנחה אם עשה העשרון גדוש], או שמעט במדת עשרונן [צ"ל עשרונן] בכל המנחות אפלו בכל שהוא, פסולות.

ת. העמר היה מניפה [צ"ל מנפה] בשלש עשרה נפה, דשלש עשרה נפות היו במקדש וכל אחת דקה מחברתה והנפה השלשה עשר היה דקה מכלם. ושתי הלחם היה מנפה בשתיים עשרה. ולחם הפנים באחד עשרה. וכל זה אינו אלא למצוה בעלמא לכתחלה, ורק שיזהר שיהיה הסלת מנפה כל צרכה.

א. לחם הפנים היה יכול לקנות סלת מן התגר, או חטין וטוחן ומרקד בעצמו באחד עשרה נפה וכנ"ל. אבל שאר מנחות של צבור כגון מנחת נסכים, אינה נקחת כי אם סלת לכתחלה.

פרק שמיני

דף עז (יא' ניסן)

א. כיצד הוא הלחם שמביא עם התודה: לוקח עשרים עשרון סלת ועושה מהם עשרה עשרונים חמץ ועשרה מצה, העשרה של חמץ עושה אותן עשר חלות, והעשרה עשרונים של מצה עושה מהן שלשים חלות עשר חלות מכל מין, עשר חלות ועשר ריקין ועשר מרבכת.

ב. הנהן לוקח מן הכל ארבעה חלות, אחד מכל מין ומין, והשאר נאכל לבעלים.

ג. אין מפרישין פרוסה.

ויהיו כל הקרבנות שוות, דהינו שיטל אחד מכל מין ולא יטל ממין אחד שנים וממין השני לא יטל כלום.

ד. צריך שיהיו כל הארבעים חלות ביחד בשעת הפרשה בכלי אחד, ויש אומרים דדי כשהם מנחים סמוכים זה לזה.

ה. אין לנתח הבשר קדם שיטל האימורין.

ו. אינו חייב חמש על תרומת לחמי תודה, וגם אינו מדמע כשאר תרומה.

דר עח (יב' ניסן)

ז. נזירות היתה באה שתי ידות כמצה שבתודה - חלות ורקיקין, עשר חלות ועשר רקיקין, ואין בה רבוכה. נמצא שהיה צריך לזה עשרה קבין ירושלמיים, שהן ששה עשרונות ושני שלישי עשרון. וגם היה צריך לזה רביעית שמון, שבתודה היה צריך חצי לג שמון רביעית מזה לחלות ורקיקין ורביעית השני לרבוכה, וזה שאין בה רבוכה אין בה אלא רביעית שמון.

ח. כהן שלא עבד עדין מימיו, שמנוהו כהן גדול, הרי זה מביא עשירית האיפה ועובדה בידו בתחלה כשאר חנוף כל כהן הדיוס, ואחר כך מקריב עשירית האיפה שניה שהיא חנוף כהן גדול, ואחר כך מקריב עשירית האיפה שלישית שהיא חבתי כהן גדול שמקריב בכל יום.

ט. השוחט את התודה והיו לחמה לחוץ [צ"ל חוץ] לחומת הר הבית, לא קדש הלחם. אבל אם היו חוץ לעזרה, קדש הלחם, אף שאינה לפניו.

י. שחטה עד שלא קרמו פניה של הלחם בתנור, ואפלו קרמו כלן חוץ מאחת מהן, לא קדש הלחם.

ואין הלחם קדוש אלא בשחיטת הגזב.

כ. כל שפורסה ואין חוטיה נמשכין הימנה, יוצאין בה ידי לחמי תודה.

ל. תודה שנשחטה על שמונים חלות, לא קדשו ארבעים מתוך שמונים. ואם אמר יקדשו ארבעים מתוך שמונים, מושך ארבעים מתוך שמונים ומרים מהן אחד מכל קרבן, והארבעים השניות יפדאו [צ"ל יפדו] ויצאו לחליו [ועי' בזבח תודה דעת התוספות בזה].

מ. שחטה ונפסלה בשחיטתה במחשבת זמן או במחשבת המקום, קדש הלחם. נמצאת בעלת מום או טרפה, או ששחטה שלא לשמה, לא קדש הלחם. וכן הדין באיל נזיר עם הלחם שלו, ובכבשי עצרת עם הלחם שלהן.

דר עט (יג' ניסן)

ג. נסכים שקדשו בכלי שרת ונפסל הגזב, אם נפסל בשחיטה לא קדשו הנסכים לקרב על איזה זבח שהיה זבוח שם מקדש, שאין נסכים מתקדשין על ידי כלי שרת לקרב אלא בשחיטת הגזב. [אם לא שיזדמן להם אחר כך איזה זבח אחר (באותו יום לדעת התוספות) ויתקדשו אז על ידי שחיטתו שיכנו לשחט עליהן ויקרבו עמו].

ואם נפסל הגזב בקבלה או באחת משאר העבודות שאחר הקבלה, קדשו הנסכים. ומה יעשה בהן, אם היה שם זבח אחר זבוח באותה שעה, יקרבו עמו, מפני שלב בית דין מתנה עליהן שאם לא יהיו נצרכין לזבח זה יהיו לזבח אחר. ואם לא היתה שם זבח אחר זבוח באותה שעה, לא יכול לצרפו לזבח אחר שיהיה זבוח אחר כך, ונעשו כמו שנפסלו בלינה וישרפו.

ס. שמן שהפרישו והקדישו בכלי שרת לשם מנחה זו, פסול לשם מנחה אחרת. ואפלו היא מנחת צבור אינו יכול לשנותה למנחה אחרת.

ע. ולד תודה ותמורתה, צריך להקריבו. וכן המפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה, צריך להקריב שתייהן.

ולענין לחם תלוי בזה: אם הביאן לאחר שכפר בתודה ראשונה, שוב אין טעונין לחם. ואם עדין לא כפר בה והרי היא וחליפתה או היא וולדה עומדות, יקריב איזה שירצה ולחמה עמה, והשניה אין טעונה לחם, ויש אומרים דשניהן צריכין לחם.

דר פ (יד' ניסן)

פ. במה דברים אומרים בתודה שבאה עליו בתורת נדר, שאמר הרי עלי. אבל תודה שבא עליו בתורת נדבה, שאמר הרי זו, חליפתה טעון לחם ולדה אינו טעון לחם, בין לפני כפרה בין לאחר כפרה.

צ. הפריש שתי חטאות לאחריה שאם תאבד האחת תהא שניה תחתיה, מתכפר באחת מהן, והשניה תרעה עד שיפיל בה מום ויפיל דמיה לנדבה.

ובתודה אם עשה כי האי גוני שהפריש שתי תודות לאחריה שאם תאבד האחת תהא שניה תחתיה, אין השניה טעונה לחם.

ק. הפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאו הראשונות והרי שלשתן עומדות, נתכפר בראשונה, שניה אינה טעונה לחם, שלישית טעונה לחם דלא הוי חליפין של ראשונה כלי האי. נתכפר בשלישית, שניה אינה טעונה לחם ראשונה טעונה לחם. נתכפר באמצעית שתייהן אינו [צ"ל אינן] טעונות לחם.

ר. האומר הרי זו תודה והרי זה לחמה, אבד הלחם מביא לחם אחר, אבדה התודה אינו מביא תודה אחרת, מפני שהלחם בא בגלל התודה ואין התודה באה בגלל הלחם, ופודין את הלחם ויוצא לחליו.

ש. הפריש מעות לתודתו ונתותרו, מביא בהן לחם. הפריש ללחם והותר, אינו מביא בהן תודה.

ת. האומר הרי זו תודה, ונתערבה בתמורתה, ומתה אחת מהן ואין ידוע אי זו היא, הרי זו הנשארת אין לה תקנה, שאם יביא עמה לחם שמה התמורה היא, ואם הביאה בלא לחם שמה התודה היא, לפיכך לא תקרב זו לעולם אלא תרעה עד שיפיל בה מום.

ואם אמר הרי עלי תודה, מביא בהמה אחרת ולחם ויאמר אם זו שעומדת תמורה היא הרי זו תודה וזה לחמה, ואם זו שעומדת תודה זה לחמה, ובהמה שהביא עתה יהיה לאחריה אם תאבד, ואינה טעונה לחם.

דר פא (טו' ניסן)

א. האומר הרי עלי תודה, יביא היא ולחמה מן החליו. תודה עלי מן החליו ולחמה מן המעשר, יביא היא ולחמה מן החליו.

אמר תודה עלי מן המעשר ולחמה מן החליו, או שאמר היא ולחמה עלי מן המעשר, יוכל להביא כמו שאמר, וכל שכן אם יביא מן החליו תבא עליו ברכה. ודוקא כשפרש ואמר לחמה מן המעשר, אבל אם לא פרש חייב להביא לחמה מן החליו.

ב. ובמקום שיוכל להביא לחמה מן המעשר, אין יוכל [צ"ל יכול] להביאן מחיטי מעשר גופא, אלא ממעות מעשר או מחטין שלקחון במעות מעשר.

ג. האומר הרי עלי לחמי תודה, חייב להביא תודה ולחמה, דבנדאי כנגתו גם על תודה אלא שהזכיר סוף הענין.

ד. אמר הרי עלי לחם לפטר תודתו של פלוני, יביא לחם תודה עם תודת חברו.

ה. האומר הרי עלי תודה בלא לחם וזבח בלא נסכים, הרי זה פטור. ואם אמר אלו הייתי יודע שאין מקריבין כהן הייתי נודר כדרך הנודרין, הרי זה חייב להקריב כדרך המקריבין, ואם רוצה לחזור מזה כופין אותו לקיים דבריו האחרונים.

דר פב (טז' ניסן)

ו. המתפס מעות מעשר שני לשלמים [דהינו שאמר מעות מעשר הללו יהיו לקנות מהן שלמים], לא קנו שלמים, שקדשת שלמים

אין חל על קדשת מעשר, שמעשר ממון גבוה הוא, ואם ירצה יכול לקנות מהו חטין וכל מה שירצה.

ז. כל דבר שבחובה אין בא אלא מן החלין. לפיכך האומר הרי עלי תודה, הרי עלי שלמים, לא יביאו אלא מן החלין.

ואם אמר הרי זו תודה, זו שלמים, יכול להביאן אף שהיו משל מעשר. ומפל מקום את הנסכים לא יביאו אלא מן החלין בכל גונו.

פרק תשיעי

דף פג (יז' ניסן)

א. כל המנחות כשרים בין שבאין מן הארץ ובין מחוצה לארץ, ובין מן החדש ובין מן הישן, ובלבד שיביאו מן המבחר. חוץ מהעמר ושתיה הלחם, שאין באין אלא מן החדש, ומן ארץ ישראל. ויש אומרים דאם לא מצא שתי הלחם מן החדש יביא מן הישן.

דף פה (יט' ניסן)

ב. אין מביאין סלת כל המנחות לא מחטים שנזרעו בבית הזבלים או בבית השלחים או משדה שיש בו איננות, לפי שכל אלו אין התבואה גדלה יפה, ואם הביא כשר.

כיצד הוא עושה, נרה שנה ראשונה, ובשנה שניה נר חציה וזרע חציה, ובשנה שלישית גם כן נר חציה [אבל לא אותה שנה אשתקד, אלא אותה שזרע אשתקד], וזרע [צ"ל וזרע] חציה - אותה חציה שנה אשתקד, וכן הוא מחליף בכל שנה. ויש אומרים שאף בשנה ראשונה גם כן נר חציה וזרע חציה.

וכל זה בשדה עבודה, אבל בשדה שאינה עבודה מקדם לא סגי בהרישה פעם אחת, אלא צריך לחרש ולשנותה קדם.

ג. המנחה צריך שלא יהא בסלתה אבק, כדי שלא יהיה הקמץ חסר משהו. ועל כן צריך הגזבר שקונה סלת למנחות לבדקו, וכיצד בודקו, מכניס ידו לתוכו, עלה בה אבק פסולה עד שיחזור וינפנה.

ד. זריעת השעורים בשביל העמר צריך להיות לכתחלה מן השדות העומדות בצד דרום ששם החמה זורחת על התבואה ביותר, וגם קדם לפסח שבועים יום ולא קדם, מפני שבעת ההיא כבר יש כח לחמה לזרח עליהן.

ה. כתיב בתורה תמימים יהיו לכם ומנחתם ונספיהם וגו', על כן בעינן שיהיו המנחות [וכן הנסכים] תמימים, לפיכך סלת שהתליעה רבה פסולה, וכן אם התליעו החטים שנעשה הסלת מהם.

ואם בעינן דוקא שיתליעו החטים ברבן, או אפלו במעוטן של כל חטה וחטה כיון שרב חטין התליעו, נשאר הגמרא בתיקו. ויש אומרים שגם אם רק התליע רב חטה אחת הוא גם כן בכלל ספק זה.

ו. וכן כל עץ שיש בו תולעת פסול לגבי מזבח. ודוקא אם התליע כשהוא לח, אבל אם התליע כשהוא יבש גוררו וכשר.

וכל אלו הפסולים אסור להקדישן, ואפשר גם כן שילקה עליהן משום מקדיש בעל מום.

ז. הרי רגלין להביא שמן מן התקוע, לפי ששם היתה מן המבחר.

ח. שמן זית שנטעו בבית הזבלים או בבית השלחין או שנזרע זרע ביניהן, או שמן שהוציאו מזיתים שלא הביאו שליש, כל אלו לא יביא ואם הביא כשר.

אבל שמן של גרגרים שנשרו במים, או של זיתים כבושין או שלוקין, או שמן של שמרים, או שמן שריחו רע, כל אלו פסולין אף דיעבד. ואסור להקדישן, ואם הקדישן אפשר שילקו עליהן משום מקדיש

בעל מום.

דף פו (כ' ניסן)

ט. תשעה מינין בשמן מפני שנוי מעשיו. כיצד: זית שגרגרו בראש הזית ובררו אחת ואחת וכתשו ונתנו לסל, השמן שיצא ממנו הוא הראשון.

חזר אחר כך וטענו בקורה, השמן שיצא ממנו הוא השני.

ואם חזר אחר שטענו, טחנו וטענו שניה, השמן שיצא ממנו הוא השלישי.

זיתים שמסקון כלן בערבובייה, והעלן לגז וחזר וברר גרגר גרגר, וכתשן ונתנן לסל, השמן שיצא ממנו הוא הרביעי.

ואם טענו בקורה אחר כף, השמן שיצא הוא החמישי.

חזר וטחן וטען פעם שניה, השמן שיצא הוא הששי.

זיתים שמסקון וטענו בתוך הבית עד שילקו והעלן ונגבן ואחר כך כתש ונתן לסל, השמן שיצא הוא השביעי.

חזר וטען בקורה, השמן שיצא הוא השמיני.

חזר וטחן וטען פעם שניה, שמן שיצא הוא התשיעי.

י. ואין כשר למנורה אלא ראשון ורביעי ושביעי בלבד, שנאמר כתית למאור, ומשום הכי אין כשר אלא היוצא מן הכתוש בלבד. אבל למנחות כלן כשרין.

כ. ואף על פי שכלן כשרין למנחות, הראשון אין למעלה ממנו, ואחריו השני והרביעי ושניהן שוין, ואחריהם השלישי והחמישי והשביעי ושלשתן שוין, ואחריהם הששי והשמיני ושניהם שוין, והתשיעי אין למטה ממנו.

ומאחר שכלן כשרין למנחות למה נמנו, כדי לידע שאין יפה למעלה ממנו והשונה והפחות, שהרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו, הרי הוא אומר בתורה והכל הביא גם הוא מבכרות צאנו ומחלבהן וישע ה' אל הכל ואל מנחתו וכו' [רמב"ם].

ל. כל שמביא לקרבן, מצוה להביא מן המבחר.

וכך היו עושין בזמן המקדש: מביאין זין מקדוחין ועטולין, אילים ממואב, כבשים מחברון שגביהן רחבים, ועגלים משרון, וגוזלות מהר המלה, וכל פי האי גונא. וכל הארצות היו כשרות, אלא מכאן היו מביאין.

מ. אין מביאין לנסכים מכרם הנטוע בבית הזבלים או בבית השלחין, או מגפנים שנזרע זרע ביניהם, או מכרם שלא נעבד. וכן מיין צמוקים, וזין מגתו שלא שעה ארבעים יום, או מיין הדליות, וכן זין כושי [דהינו שחר] בורק [לבן] הליסטון [דהינו ענבים שנתמתקו בחבורן מחמת השמש] של מרתף [שמצוי שם זין שמתחיל להתחמץ], כלן לא יביא לכתחלה דהם זין גרועים, ואם הביא כשר.

אבל זין מתוק [דהינו מענבים המתוקין בטבען] או מעשן או מבשל, או זין קוסס [דהינו שמתחיל להתחמץ עד שנעשה ריחו חלא אף שיש בו עדין טעם זין] או מגלה או של שמרים או שריחו רע, כל אלו אף אם הביא פסול, שנאמר תמימים יהיו לכם ונספיהם, שגם הנסכים צריכים להיות תמימים, ולא אלו שהם מקלקלים.

וכן אם הדלה הגפן על גבי תאנה, יינו פסול לנסכים, דבעינן שלא יהיה נשתנה, וזה נשתנה ריחו מחמת התאנה.

וכן זין מזוג פסול לנסכים, דבעינן שיהיה חי.

נ. לכתחלה יש להביא זין מן הגפנים הנמוכים, ומן אלו הגפנים

שנעבדו פעמים בכל שנה [דהינו שחופרין סביבות השרשים כעין גמות ולהשקות].

וְלֹא הָיוּ מְכַנְסִין הֵינּוּ בַּחֲצָבִין גְּדוּלִים אֲלֵא בַּחֲבִיזוֹת קִטְנוֹת, וְאִינוּ מְמַלְא אֶת הַחֲבִית עַד פִּיהָ כְּדִי שִׁיְהֵא רִיחוֹ שֶׁל הֵינּוּ נוֹדֵף.

ס. אינו מביא מפי החבית, מפני הקמחין העולה על היין. ולא משוליה, מפני השמרים [ואם הביא כשר]. אלא מביא משלישה של החבית ומאמצעה.

דרף פז (כא' ניסן)

ע. כיצד בודק לידע אם היין יפה, הגזבר יושב וקנה ביזו ורואה כשהוא מוציא היין מן נקב החבית, וכשהוא רואה שמתחיל לצאת אותו לכן שתחת היין שצף על השמרים, מקיש הגזבר על גבי הכד, וסותם זה מיד בברזא, ומביא חבית אחרת תחתיה.

פ. יין ישן אפלו בן שתי שנים גם כן כשר להביא לנסכים. אבל אם הוא בן שנים הרבה יש אומרים דלא יביא לכתחלה.

צ. חמר חורן לא יביא לכתחלה, ויש אומרים דאף בדיעבד פסול.

ק. אותן החביות שנוטלין מהן יין לנסכים, אין מניחין אותן זו על גבי זו או זו אצל זו, שמא תתקלקל אחת ותריח חברתה ותתקלקל גם היא. אלא מניחין אותן אחת אחת לבדן (זו היא לגרסת רש"י, והרמב"ם גרים בענין אחר עין שם).

ר. כל אלו היין שאמרנו שפסולין אפלו בדיעבד, אפשר דחשובין כבעל מום לגבי מזבח ואם הקדישו לוקה על זה משום מקדיש בעל מום למזבח.

פרק עשירי

א. שתי מדות של יבש היו במקדש, עשרון וחצי עשרון. עשרון שבו היה מודד לכל המנחות, וחצי עשרון שבו היה מודד לחלק העשרון של חבתי כהן גדול שהיו מקריבין מחציתה בבקר ומחציתה בערב. ושני המדות היו מחוקקין.

ב. לא היה שם מדה אחרת לפך ולאיל, אלא בעשרון זה היה מודד, בשלשה ממנו למנחת נסכים של פך, ובשנים ממנו לאיל.

ג. בענין החבתין שמקריב מחצית העשרון בבקר ומחצית בערב, יש דעות בין הראשונים: יש שסוברים דאופה כל השתים עשרה חלות בבקר, ואחר אפיתו מחלק כל חלה לחצאין באמד, ומקריב שתים עשרה חלות [צ"ל חצאי חלות] בבקר, ושתיים עשרה חצאי חלות השניים מקריב בין הערבים.

וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּהָיָה מְקָרִיב שְׁשֶׁה חִלּוֹת בַּבֶּקֶר, וְשִׁשָּׁה חִלּוֹת בְּעֶרֶב, וְגַם דְּהָרְשׁוּת בִּידוֹ שְׁלֹא לָלוּשׁ וְלֶאֱפוֹת שְׁשֶׁה חִלּוֹת הַשְּׁנָיִים עַד בֵּין הָעֶרְבִים. וְהִסְלֵת שֶׁל הַחֲצִי עֶשְׂרוֹן בַּבֶּקֶר וְכֵן בְּעֶרֶב שֶׁהָיָה צְרִיף לְחַלְקוֹ לְשִׁשָּׁה חֲלָקִים כְּדִי לֶאֱפוֹת מִמֶּנּוּ הַשְּׁשֶׁה חִלּוֹת, הָיָה מְשַׁעַר בְּאֵמֶד וְלֹא בְּכָלִי.

ד. שבועה מדות של לח היה במקדש: היו, וחצי היו, ושלישית ההיו, ורביעית ההיו, ולג, וחצי לג, ורביעית הלג.

וְצְרִיף לָזַהַר בְּכָל אֶחָד מֵהֶן שְׁלֹא יִחְסַר שְׁעוּרוֹ הַקְּצוּב לוֹ, דְּאֵי לֹא הָכִי אֵין עֲלָיו שֵׁם כְּלֵי שֵׁרֶת.

אבל אם נתוסף מעט על שעורו אין קפיא בדבר. ויש אומרים דכשם שצריך לזהר שלא יחסר, כן צריך לזהר שלא יוסיף. ונראה דוקא משהו, אבל הרבה יש קפיא בדבר לכלי עלמא, דבטל מנייהו

שם אותו כלי.

דרף פח (כב' ניסן)

ה. רביעית הלג נמשחת, שבה היה מודד לחבתי כהן גדול רביעית שמן לכל חלה וחלה בפני עצמה.

וְחֲצִי לֵג נִמְשָׁח, מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ הָיָה מִחֲלַק חֲצִי לֵג שֶׁמֶן לְכָל גֵּר וְגֵר.

ז. מנורה של בית המקדש, אף שגרותיה היו קבועים בה מתחלת עשייתה שנעשית כלה מקשה אחת, אפלו הכי נעשו הקנים שבהן קבועים הגרות דקים הרבה, כדי שיהיה יכול לכופפן ולהטותן למטה בשעת הטבה ולהשליך הדשן לחוץ, ולזוקפן בשעת הדלקה (זהו לפרוש ראשון של רש"י). ולפרוש רגמ"ה ולפרוש אחר, לא היה מטה הקנים והגרות כלל בשעת הטבה, אלא היה להן כסוי למעלה לכל גר וגר כמין טס של זהב שהיה יכול לסלקו בשעת הטבה, ועין שם בגמרא.

דרף פט (כג' ניסן)

ו. וחצי לג שמן שבתודה, אית דמפיק ליה בגמרא מקראי דצריך לזה חצי לג, ושצריך לחלק אותו חצי לג לחצאין, חציו לחלות ורקיקין וחציו לרבוכה. ואית דאמרי, דחצי לג שמן שבתודה ורביעית שמן לנזיר הוא הלכה למשה מסיני.

ז. בלג היה מודד לכל המנחות. כל עשרון סלת טעון לג שמן, כמנזן העשרונות כך מנזן הלגין.

ח. המתנדב מנחה סתם, לא יפחות מעשרון סלת.

ט. נסכי הקרבנות היא שלשה לגין יין לפך, וארבעה לגין לאיל, ושלשה לכבש.

וּלְמִנְחָה צְרִיכִין שְׁלִשָּׁה לֵגִין וְחֲצִי, כִּי לְכָל גֵּר שֶׁבִּמְנוּרָה צְרִיף חֲצִי לֵג, שֶׁבְּשַׁעֲרוֹר זֶה דִּי מְעַרְבֵי עַד בִּקְרָא אֶפְלוֹ בְּלִילֵי טַבַּת הָאֶרְכִין.

י. אם בלל שמן וסלת של נסכי כבשים בפני עצמן, ונסכי פרים ואילים בפני עצמן, ואחר כך נתערבו, כשרים להקטיר.

אֲבָל אִם נִתְעַרְבוּ יַחַד עַד שְׁלֹא בְּלַל, פְּסוּל, דְּאֵינָן רְאוּיִין לְבָלֵל יַחַד, דְּנִסְכֵי כְּבָשִׁים בְּלִילְתָן רַבָּה שְׁלִשָּׁה לֵגִין שֶׁמֶן לְעֶשְׂרוֹן סַלֵּת, וְנִסְכֵי פְּרִים וְאִילִים שְׁנַיִ לֵגִין לְעֶשְׂרוֹן סַלֵּת.

כ. הכבש הבא עם העמר, אף על פי שמנחתו כפולה, שהיה לו שני עשרונים ושאר כבשים אין צריך למנחתם אלא עשרון אחד, נסכיו לא היו כפולים, אלא שלשה לגין יין ושלשה לגין שמן.

ל. כל החלבים של קרבנות, בין קרבנות צבור בין קרבנות יחיד, וכן סלת והשמן של נסכים אפלו אותן דבלילתן שוה, אין מערבין אותן זה בזה, אלא מקטירין אותן כל אחד ואחד בפני עצמו. אכן אם נתערבו מקטירין הכל כאחד.

מ. מערבין יין של נסכי פרים עם יין של נסכי אילים, יין של נסכי כבשים ביין של נסכי כבשים אחרים, של יחיד בשל צבור, של יום בשל אמש.

וְכָל זֶה דְּוָקָא אִם הִקְטִירוּ מִתְחִלָּה הַשְּׁמֶן וְהִסְלֵת שְׁלֵהוּ, אוֹ עַל כָּל פְּנִיִם שֶׁנִּתְעַרְבוּ מִתְחִלָּה הַשְּׁמֶן וְהִסְלֵת שֶׁל שְׁתֵּיהֶן, אֲבָל אִם לֹא הִקְטִירוּ וְגַם לֹא נִתְעַרְבוּ יַחַד, אֲסוּר לְעַרְבֵי אֶפְלוֹ הֵינּוּ שְׁלֵהוּ, פֶּן יָבוֹא עַל יְדֵי זֶה לְהַקֵּל לְעַרְבֵי יַחַד גַּם הִסְלֵת וְהַשְּׁמֶן שֶׁל שְׁתֵּיהֶן.

וְאֶפְלוֹ אִם הִקְטִיר מִקֵּדָם הִסְלֵת וְהַשְּׁמֶן שְׁלֵהוּ, יֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵין לְהִתִּיר עֲרוּב הֵינּוּ רַק בְּמִנְחוֹת שֶׁבְּלִילְתָן שְׁוֵה, אֲבָל אוֹתָן שְׁאֵין בְּלִילְתָן שְׁוֵה כְּגוֹן לְעַרְבֵי יֵין שֶׁל נִסְכֵי פְּרִים עִם יֵין שֶׁל נִסְכֵי כְּבָשִׁים אֲסוּר, וְיֵשׁ

מקלין בזה.

ג. כבש הבא עם העמר ששחטו שלא לשמו, לא יביא מנחת נסכים שלו שני עשורונים, אלא עשרון אחד כשאר הנדבות, שהרי לא עלה לשם חובה.

וכן תמיד ששחטו שלא לשמו, לא יעלה עמו שני גזירי עצים כשאר התמידים, שהרי לא עלה לחובות [צ"ל לחובת] התמיד, אלא הרי הוא ככל הנדבות.

דף צ (כד' ניסן)

ס. ואשם מצרע ששחטו שלא לשמו, או שלא נתן מדמו על גבי בהונות, אף דהוא גם כן לא עלה לשם חובה וצריך להביא אשם אחר להתירו לבוא במחנה, מפל מקום טעון נסכים כמו שאר אשם מצרע.

ע. מדות הלח ברוציהן קדש, ומדת היבש ברוציהן חל. [ברוצין הינו מה שנופל מעל גבי הפלי ולחוץ].

פ. פלי שירת אין מקדשין אלא מדעת.

צ. מותר נסכים מה שנתותר במקדש על ידי הברוצין, אם יש זבח יקריבו עמו, ואם לאו יקנו מהם עולת [צ"ל עולות] הבשר לשם ועורות לכהנים. וכל זה בזמנו, אבל אם לנו עד שעלה השחר נפסלו בלינה.

ק. המקבל עליו לספק למקדש סלתות מארבע ועמדו משלש, מספק מארבע. משלש ועמדו מארבע, מספק מארבע. שיד הקדש על העליונה. ומותר המעות שנתותר על ידי זה, יעשה בהן פנ"ל בסעריף הקודם.

ר. היין והסלת שמביאין עם הקרבן הם הנקראים נסכים, והסלת לבדה נקראת מנחת נסכים.

אין טעון נסכין אלא עולת בהמה ושלמים בלבד [בין סתם שלמים או שלמי תודה], בין היו קרבן צבור או קרבן יחיד, או עולת יולדת, או אלו של כהן גדול המביא ביום הכפורים, הואיל והן עולות טעונות נסכים.

אבל עולת העוף, והאשמות, וחטאות בין חטאות של יחיד בין שעירי חטאות המביאין ברגלים, אין מביאין עמהן נסכים. חוץ מחטאת של מצרע ואשמו שנתפרשו נסכיהן בתורה.

ש. ומה שאין מביאין נסכים עם החטאת והאשם, שנאמר לפלא נדר או נדבה, דבר הבא בנדר ונדבה, יצאו חטאת ואשם.

וכן כבור ומעשר ופסח, הואיל ואין בנדר ונדבה אין טעונין נסכים. אבל שלמי חגיגה ועולת ראיה, אף דאין באין גם כן בנדר ונדבה, מפל מקום טעונין נסכים משום שנאמר או במועדיכם (ומסתברא לרבות אותם יותר משעירי חטאת הבאין ברגל, משום דבעלמא סתם עולות ושלמים חייבין בנסכים).

דף צא (כה' ניסן)

ת. והוא הדין ולדות של קדשים, או תמורתן של קדשים, או עולה הבאה מן המותרות, או אשם שנתק לרעה ושחטו לשם עולה, או כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן דכשרין הן (ורק שלא עלו לבעליהן לשם חובה), כל אלו טעונין נסכים.

א. המצרע מביא עם שלשה כבשים שלו שהן חטאת ואשם ועולה שלשה עשורונים. והן באין בכלל הזבחים שלו עשרון עם כל כבש בלול ברביעית ההין שמן, וגם רביעית יין עם כל עשרון משלשתו, כשאר נסכי הכבשים.

ב. אם טעה וקרא לאחד עשר שיצא מן הדיר בשם עשירי, דקמא לן דמקדשת וקרב שלמים כמו שאר מעשר, היא עדיפא ממעשר גופא לענין נסכים, שחייב להביא עמה נסכים כמו שאר שלמים.

ג. אם נדר להביא שני עולות או שלמים, צריך להביא נסכים לכל

קרבן וקרבן בפני עצמו.

ושעור הנסכים מפרש בתורה: נסכי כבש או כבשה, עשרון סלת בלול ברביעית ההין שמן, ויין לנסך רביעית ההין. וכבש נקרא כשהוא בן שנה. אבל נסכי איל דהוא מן שתי שנים ולמעלה, מביא שני עשורונים סלת בלול בשלישית ההין שמן, ויין לנסך שלישית ההין.

ואם נדר כבש או איל והקריב את הפלגס [דהוא יותר מן שנה ולא הגיע לשתי שנים], מביא נסכי איל, ולא עולה לו זבחו דיצא מכלל כבש ולכלל איל לא בא.

והנה כל זה בארנו לענין כבש זכר, אבל לענין כבשה אין נפקא מינה בין נסכי כבשה קטנה בין רחל שהיא גדולה.

ולענין נסכי העז שהוא בכלל כבשים, אין נפקא מינה בין זכר בין נקבה, בין גדי רך בין שעיר זקן, הכל שעור אחד עשרון סלת בלול ברביעית ההין שמן וכו' וכנ"ל.

ונסכי הפר או העגל, בין זכרים בין נקבות, שלשה עשורונים סלת בלול בחצי ההין שמן, ויין לנסך חצי ההין.

דף צב (כו' ניסן)

ד. כל קרבנות הצבור אין בהן סמיכה, חוץ שתיים [צ"ל משתיים], דהינו פר הבא על העלם דבר של צבור שהורו להם בית דין על אחת מחיבי כרתות שהוא מתר ועברו עליה, ושעיר המשתלח. ויש חלוק ביניהם, דשעיר המשתלח סומך עליו אהרן או אחד מבניו הכהנים, ופר הנ"ל סמיכתו בזקני העדה דהינו מסנהדרין גדולה, יש אומרים שסמיכתו די בשלשה ויש אומרים דוקא בחמשה.

ה. כל קרבנות היחיד טעונין סמיכה, ואפלו פר של יום הכפורים או אשם או עולת חובה דלא כתיב בהו סמיכה, חוץ מבכור ומעשר ופסח שאינן באין לרצות ולא לדורון.

ו. היורש סומך, ועושה תמורה, ומביא נסכין על קרבן אביו, דהוא חשיב כאביו.

אבל אדם אחר אינו יכול לסמוך על קרבן חברו, דאין סמיכה אלא בבבלים. ואפלו היכי דאין יכול לסמוך בעצמו, כגון שהוא חרש שוטה וקטן או עכו"ם וכי האי גונא, גם כן אין אחר יכול לסמוך על קרבנו.

דף צג (כז' ניסן)

ז. הסמיכה אינה נוהגת בחרש שוטה וקטן ועכו"ם ועבד ואשה. ואפלו עבד בשביל רבו, ואשה בשביל בעלה, אינה יכולה לסמוך, דדוקא בבבלים בעינן. ואפלו אם ירצה למנות שליח להדיא לסמוך, גם כן לא מהני.

ח. הסמיכה או התנופה הוא רק שגרי מצוה, דעקר כפרה הוא בדם, ועל כן אם לא עשאן אינו מעכב. ומפל מקום מעלה עליו הכתוב כאלו לא כפר.

ט. הסמיכה צריכה להיות בשתי ידים, ועל הראש, לא על הצואר [דהינו נגד בית השחיטה], ולא על גב הבהמה, ולא על החזה, ולא על צדדי הראש דהינו על הלחיים.

י. לא יהיה שום דבר חוצץ בין ידיו לבין הזבח.

כ. הסמיכה צריכה להיות בכל כחו, ובפנים העזרה. ואם סמוך חוץ לעזרה, צריך לחזור ולסמוך בעזרה. וצריכה להיות לכתחלה במקום הטבעות, כדי שיהיה תכף לסמיכה שחיטה.

דף צד (כח' ניסן)

מ. שנים שהביאו שלמים בשתפות, האחד מניף ברשות חברו, ואפלו

דרף צו (ל' ניסן)

ז. חבתי כהן גדול, לישתן ועריכתן ואפיתן בפנים, ודוחות את השבת. אבל טחינתן והרקדתן בחוץ, וגם אין דוחות את השבת, שהרי זה אפטר לעשות מבעוד יום.

וכן כל המנחות, טחינתן והרקדתן בחוץ, ולישתן ועריכתן ואפיתן בפנים.

ח. שתי הלחם ארפן שבעה טפחים ורחבן ארבעה טפחים, וקרנותיה ארבע אצבעות.

לחם הפנים ארפן עשרה טפחים ורחבן חמשה טפחים, וקרנותיה שבע אצבעות.

השלחן ארכו שנים עשר טפחים ורחבו ששה. נותן ארכו של לחם נגד רחבו של שלחן, ומה שמאריך יותר כופל טפחים מכאן וטפחים מכאן בכל לחם ולחם. ורחב הלחם חמשה, נמצא יש שני טפחים רוח באמצע בין שני הסדרים [והיו נותנין שם שני בזיכי לבונה לשני הסדרים, ולדעת הסמ"ג היו נותנין אותן למעלה על לחם העליון שבסדר זה ושבסדר זה]. וכן מניח חלה על גבי חלה עד שעורף שש חלות לסדר אחד, וכן עושה בצד המערכה שניה שש חלות.

ט. ארבעה סניפין של זהב היו שם סמוך לשלחן מפצלין בראשיהן שמונחין בהן ראשי הקנים, ועל ידי זה נסמך בהן שתי המערכות של לחם הפנים, שני סניפין מסדר [צ"ל לסדר] זה ושני סניפין לסדר זה.

י. ועשרים ושמונה קנים של זהב כל אחד מהן פחצי קנה חלול היו לו, ארבעה עשר לסדר זה וארבעה עשר לסדר זה, שהיו נתונים בין לחם ולחם כדי שלא יתעפשו, והם הנקראים בתורה מנקיותיו, ויתבאר לקמן אפן הנחתן.

כ. לא סדור הקנים ולא נטילתן דוחה את השבת, דאין עלייהו שם כלי ומקצה הם, אלא מערב שבת נכנס ושומטן ומניחו לארף השלחן, ובמוצאי שבת נכנס ומכניס את הקנים בין החלות.

ל. השלחן הוא כשאר כלי שרת ומקדש כל מה שנתן עליו, בגבה עד שנים עשר טפחים למעלה ומעט יותר, כשעור גבה מערכת לחם הפנים. וקדשתו אינו מועיל רק להפסל, כיון דהוא מידי דלא חזי ליה.

והקנים שהיו נתונים בין לחם ולחם היה משקע אותן קצת בתוך הלחם (דהינו שהיה עושה פגימות בלחם בעוד שהיה בצק). כדי שלא יגבה המערכת הלחם על ידן הרבה יותר משנים עשר טפחים. והקרנות של הלחם היה כופף אותן בתוך הלחם, גם כן מטעם זה. (ודין זה של הקנים והקרנות לא העתיק הרמב"ם בהלכותיו, וצריך טעם).

מ. מסגרת של השלחן למטה היתה.

דרף צו (א' אייר)

ע. סדר הנחת הקנים כן הוא, כשנכנס למוצאי שבת לסדרו בין החלות כמבאר לעיל באות כ', חלה הראשונה משאירה על טהרו של שלחן, וחלה השניה שמנחת על גבה מגביה ראשיה ומכניס תחתיה שלשה קנים, וכן בין כל חלה וחלה שלשה קנים, ובין חמישית וששית שני קנים בלבד לפי שאין על הששית אחרת, נמצאו ארבעה עשר קנים בכל מערכה ומערכה.

ג. כל אמות שהיה במקדש, בין אמות של בנין ובין אמות של כלים כגון הארון והשלחן, היו נמדדין באמה בינונית דהוא אמה של ששה טפחים, חוץ ממזבח הזהב והקרן והסובב והיסוד היו נמדדין באמה של חמשה טפחים.

הם מאה אחד מניף על ידי קלן ברשותו. (דאי אפטר לעשות בענין אחר, דאם אחד יניף מתחלה ואחר כך גם חברו - תנופה אמר רחמנא משמע חד דוקא, ואם יניפו כלם ביחד - הויא חציצה בין ידו לזבח על ידי יד חברו שהוא בינתים). מה שאין כן בסמיכה צריך כל אחד ואחד לסמוך.

ג. ויש דברים שהתנופה חמור יותר, שהתנופה נוגעת בקרבנות היחיד ובקרבנות הצבור כגון כבשי עצרת, ובחיינ ובשחוטין (וזה נמי בכבשי עצרת, שמניפין עם שתי הלחם בעודן חיים, וגם לאחר השחיטה בחזה ושוק כשאר שלמים), וגם הוא נוגע בדבר שאין בו רוח חיים כגון במנחת סוטה ובמנחת קנאות ובלחמי תודה, מה שאין כן בכל זה בסמיכה.

ס. כל היום כשר לסמיכה, ולשחיטה, ולתנופה, ולהגשה (בקרן מערבית דרומית של מזבח). לקמיצת המנחה ולהקטרטה, למליקת העוף, ולקבלת הדם, ולזריקת הדם והזית פרים הנשרפין וחסאות הפנימיות שהיא גם כן כנגד זריקת הדם.

פרק אחד עשר

א. שתי הלחם שמביאין בעצרת, מצוה ללוש אותם אחת אחת, ואופין אותן בתנור גם כן אחת אחת דוקא.

לחם הפנים לשין אותן גם כן אחת אחת דוקא, אבל האפיה מצותן שיהיה שתיים שתיים ביחד.

ב. לחם הפנים היה לו שלשה דפוסין: אחד שנותנן בו כשהוא בצק, לתקן שם הבצק בתוך הדפוס שיהא עשוי כעין הדפוס, שהלחם היה לו דפנות ותוף וכדלקמיה. וכן בתנור היה כעין דפוס כמין טבלא מרבעת שמניחין בו לאפותו. וכשהוא רודה מן התנור מניחן בדפוס אחר (גדול מהראשון מפני שנופח בתנור), שלא יתקלקל עד שייסדרנו על השלחן.

והדפוס הראשון והשלישי, לכלי עלמא היה של זהב. והדפוס שנופח בו, לדעת רש"י [בפרשה תרומה] היה של ברזל, ולדעת הרמב"ם היה גם כן זהב.

ג. לחם הפנים שוליה רחבין וממלא כל רחבו של השלחן, ומה שמאריך יותר שני טפחים מכאן ושני טפחים מכאן [לדעת רבי מאיר ואבא שאול], היה כופלו למעלה בעודנו בצק, והיה נראה [אולי צ"ל גאפה] כעין דפנות, ומראהו כתבה פרוצה שנטל כסויה ושני דפנותיה ונשארו רק שנים.

ד. סניפין של זהב רחבן כרחב הלחם, היו עומדין על הקרקע סמוך לשלחן שנים לכל סדר להעמיד הלחם, דהינו שהיה הקנים [הנתונים ביניהם שלא יתעפשו] תקועין בהן, והלחם מנח על הקנים, שלא יכבדו זה על זה וישברו.

דרף צה (כט' ניסן)

ה. אחת שתי הלחם ואחת לחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ, ואפיתן בפנים דוקא, ויש אומרים דאפיתן נמי בחוץ דתנור אינו מקדש, ומכל מקום גם לדידהו מתר לאפות בפנים. וכן הלישה והעריכה גם כן מתר בפנים לכלי עלמא.

ו. ובין לישתן ובין אפיתן אינן דוחות את השבת ואת היום טוב, דהוא יכול לעשות הכל מבעוד יום. ועין בזבח תודה שכתבנו דיכונ שלא לקדשם לא בעשרון ולא בתנור, כי אם למחר יתקדש על ידי השלחן, ושתי הלחם יתקדש על ידי שחיטת הכבשים.

דף צח (ב' אייר)

ס. כְּשֶׁפֹּסְקִין עִם הָאֲמֵנִין לְבָנוֹת בְּמִקְדָּשׁ וּבַעֲזָרוֹת, פּוֹסְקִין עִמָּהֶן כָּךְ וְכָךְ אָמָה בְּכָךְ וְכָךְ סָלַע בְּאָמָה בַּת שְׁשֵׁה טַפְחִים דְּהוּא עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע אֲצָבָעוֹת, וְכִשְׁמוֹשְׁחִין לָהֶן מָה שֶׁבָּנוּ מוֹשְׁחִין וּמְחַשְׁבִּין לָהֶן בְּאָמָה גְּדוּלָה דְּהֵינּוּ בְּאָמָה שֶׁל שְׁשֵׁה טַפְחִים וְאַצְבַּע, כְּדִי שְׁלֹא יָבֹאוּ לְיַד מְעִילָה. וְדוֹקָא בְּסֵתָם בְּנֶגֶן, אֲבָל אִם פּוֹסְקִין עִמָּהֶן לְבָנוֹת בְּטַבְּלָא שֶׁל כֶּסֶף וְזָהָב שֶׁהוּא דְּבַר יָקָר מְאֹד, אֵין צְרִיכִין לְהוֹסִיף עַל כָּל אָמָה רַק חֲצֵי אֲצָבַע.

פ. סֵדֵר מַעֲרֻכּוֹת שֶׁל לָחֵם הַפָּנִים, שְׁתֵּי מַעֲרֻכּוֹת שֶׁכָּל אַחַת מֵהֶן שְׁשֵׁה חִלוֹת זֶה עַל גְּבִי זֶה, וְכָל חִלָּה עֲשׂוּיָה מִשְׁתֵּי עֲשָׂרֹנִים סֵלֶת.

וְאִם נָתַן בְּמַעֲרֶכָה אַחַת שְׁמוֹנֶה, וְאַחַת אַרְבָּעָה, לֹא יֵצֵא, וְהוּא הַדִּין אִם שְׁנֵה בְּעֵנֶן אַחַר.

וְאִם הוֹסִיף עַל הַשְּׁעוֹר וְעָשָׂה שְׁתֵּיהֶן שֶׁל שְׁבַע שְׁבַע, לְדַעַת רַבִּי יֵצֵא בְּזֶה, וְהוּא שְׁבַשְׁתַּיִם עֲשָׂרָה חִלוֹת הֵיךְ הַשְּׁעוֹר עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה עֲשָׂרֹנִים לְבַד הַעֲלִיּוֹנוֹת, דְּאֵי לֹא הֵכִי לְכָלִי עֲלָמָא לֹא יֵצֵא.

צ. הַשְּׁלַחַן שֶׁהֵיךְ בְּמִקְדָּשׁ, וְכֵן יֵתֵר הַשְּׁלַחַנוֹת שֶׁעָשָׂה שְׁלֵמָה, מִזְרַח וּמַעֲרָב הָיוּ מְנַחֲסִין, דְּהֵינּוּ עוֹמְדִין לְאַרְכּוֹ שֶׁל בֵּית.

אֲבָל הָאָרוֹן הֵיךְ אֲרָכּוֹ לְרַחְבּוֹ שֶׁל בֵּית, דְּהֵיךְ עוֹמֵד בְּקִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים בֵּין צִפּוֹן לְדָרוֹם, וּבְיַד הָאָרוֹן הָיוּ יוֹשְׁבֵין לְרַחְבּוֹ שֶׁל אָרוֹן וְהָיוּ דוֹחֲקִין וּבּוֹלְטִין בְּפִרְכָּת.

הַמְּנוֹרָה וְהַשְּׁלַחַן מְקוּם עִמִּידָתָן מְחֲצֵי הַהֵיכָל וּלְפָנִים.

ק. וְלַעֲנֵן מְנוֹרָה אֵיךְ הֵיךְ עוֹמְדָת יֵשׁ פְּלִגְמָא בֵּין הָרֵאשׁוֹנִים, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהֵיךְ עוֹמְדָת גַּם כֵּן לְאַרְכּוֹ שֶׁל בֵּית כְּמוֹ הַשְּׁלַחַן. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהֵיךְ עוֹמְדָת לְרַחְבּוֹ שֶׁל הַהֵיכָל בֵּין צִפּוֹן לְדָרוֹם, וְכָל הַנְּרוֹת הָיוּ מְצַדְדִין פְּנֵיהֶם כְּלָפֵי נֵר הָאֲמָצְעִי, וְנֵר זֶה הֵיךְ נוֹטֵה פִּי הַפְּתִילָה שֶׁלּוֹ לְצַד מַעֲרָב.

דף צט (ג' אייר)

ר. שְׁנֵי שְׁלַחַנוֹת הָיָה בְּאוֹלָם מְבַפְּנִים אֲצֵל פֶּתַח הַהֵיכָל בְּכַנִּיסָתוֹ, אַחַד שֶׁל שֵׁשׁ וְאַחַד שֶׁל זָהָב. עַל שֶׁל שֵׁשׁ נִוְתְּנִין לָחֵם הַפָּנִים בְּכַנִּיסָתוֹ, וּמוֹנַח שָׁם מְעַט זָמַן [וְאַחַר כָּךְ נִוְשָׂא בְּהֵיכָל וּמְסַדְרוֹ עַל שֶׁל זָהָב שֶׁעָשָׂה מִשֵּׁה], וְעַל שֶׁל זָהָב נִוְתְּנוּ בִּיצִיאָתוֹ עַד שֶׁיִּקְטְרוּ הַבְּזִיכִין כְּדַמְבָּאָר לְקָמוּ.

ש. כִּיצַד מְסַדְרִין הַלָּחֵם: אַרְבָּעָה כֹּהֲנִים נִכְנְסִין בְּהֵיכָל, שְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי סֵדְרִים וּשְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי בְזִיכִין. וְאַרְבָּעָה מְקַדְּמִין לְפָנֵיהֶם, שְׁנַיִם לְטַל שְׁנֵי סֵדְרִים וּשְׁנַיִם לְטַל שְׁנֵי בְזִיכִין שֶׁהָיוּ שָׁם עַל הַשְּׁלַחַן. הַנִּכְנְסִין עוֹמְדִין בְּצִפּוֹן וּפְנֵיהֶם לְדָרוֹם, וְהַיּוֹצֵאִין עוֹמְדִין בְּדָרוֹם וּפְנֵיהֶם לְצִפּוֹן, אִלּוּ מוֹשְׁכִין וְאִלּוּ מְנִיחִין, וְטַפְחוֹ שֶׁל זֶה בְּתוֹךְ טַפְחוֹ שֶׁל זֶה, שֶׁנֶּאֱמַר לְפָנֵי תְּמִיד. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִפְלוּ סֵלַק הַיְשָׁנָה שְׁחָרִית וְסֵדֵר הַחֲדָשָׁה סְמוּךְ לְעָרֵב גַּם כֵּן שָׁרִי, דְּכִינּוֹן שֶׁהוּא בְּאוֹתוֹ יוֹם מְקַרִי תְּמִיד.

ת. יֵצֵאוּ וְנִתְּנוּ אֶת הַלָּחֵם שֶׁהוֹצִיאוּ עַל שְׁלַחַן זָהָב אַחַר שֶׁהֵיךְ בְּאוֹלָם, וְהִקְטִירוּ הַבְּזִיכִין, וְאַחַר כָּךְ מְחַלְקִין הַחִלוֹת לְהַכְהֲנִים. וְאִם חָל יוֹם הַכַּפּוּרִים לְהֵיכָל בְּשַׁבָּת וְאֵין יְכוּלִין לְאַכְלוֹ הַיּוֹם, מְתַחַלְקוֹת הַחִלוֹת לְעָרֵב.

א. חָל יוֹם הַכַּפּוּרִים לְהֵיכָל בְּעָרֵב שַׁבָּת, אִזּוֹ הַשְּׁעִיר שֶׁל מוֹסֵף שֶׁהוּא חֲטָאָת וְהוּא שְׁעִיר הַנֶּעֱשָׂה בַּחוּץ וְנֶאֱכָל לְפָנֵיהֶם, נֶאֱכָל לְעָרֵב בְּלֵילֵי שַׁבָּת כְּשֶׁהוּא חֵי מִי שֶׁדַּעַתוֹ יָפָה (דְּהָא אֵין יְכוּלִין לְבַשְׁלוֹ בְּשַׁבָּת).

ב. מִי שֶׁהוּא פְּנוּי, שְׂאִינוּ בַּעַל מְלָאכָה אוּ בַּעַל מַסְחוֹר, מְחַיֵּב לְלַמֵּד תְּמִיד. וּמָה שֶׁאֲמָרוּ חַז"ל שֶׁשׂוֹאֲלִין לוֹ לְאַדָּם בְּשַׁעַת הַדִּין קְבַעְתָּ עֵתִים לַחֲוָרָה, הֵינּוּ בְּמִי שֶׁמְטֵל עָלָיו עַל דְּרָךְ אַרְצֵי, שֶׁהוּא בַּעַל אֲמָנוֹת

אוּ בַּעַל מַסְחוֹר. (וְעֵינֵן עוֹד בְּסוּגְיָא לְמִי שֶׁהֵיךְ לוֹ שַׁעַת דְּחַק גְּדוּל). כָּל הַמְּשַׁכַּח אֵיזָה דְּבַר מִתְּלִמוּדוֹ עוֹבֵר בְּכַמָּה לְאוּיָן, וְהֵינּוּ כְּשֶׁלֹּא הֵיךְ לוֹ אִנְס בְּזֶה אֵלָּא הֵיךְ יוֹשֵׁב בְּטַל בְּרַצּוֹנוֹ.

דף ק (ד' אייר)

ג. סֵדֵר אֶת הַלָּחֵם בְּשַׁבָּת וְאֶת הַבְּזִיכִין לְאַחַר הַשַּׁבָּת וְהִקְטִיר הַבְּזִיכִין בְּשַׁבָּת, פְּסוּל, דְּמַחְסֵר זָמַן הוּא שֶׁלֹּא הֵיךְ עַל הַשְּׁלַחַן כִּי אִם שְׁשֵׁה יָמִים. וְעַל כֵּן אֵין חֵיבִין עַל הַלָּחֵם מִשּׁוֹם פְּגוּל [דְּהֵינּוּ שֶׁחֲשַׁב בְּעַת הַקְּטִיר הַבְּזִיכִין לְאַכֵּל הַלָּחֵם לְמַחְרָ] נוֹתֵר וְטָמֵא, כִּינּוֹן שֶׁלֹּא קָרַב הַמִּתֵּיר כְּמַצּוֹתוֹ. וּבְזֶה אֵין לְעֲשׂוֹת תְּקֵנָה שֶׁיִּשְׁיָהָא הַלָּחֵם עוֹד עַל שַׁבָּת אַחֲרַת וְנִיחַ בְּזִיכִין אַחֲרֵים, דְּכִינּוֹן דְּהַלָּחֵם נִסְדַּר כְּדֵינוּ בְּשַׁבָּת קִדְשׁוֹ שְׁלַחַן, וְשׁוּב אֵין יְכוּל לְהַשְׁהוֹתָן יוֹתֵר מִשְׁבּוּעַ אַחַת דְּמִיפְסַל בְּלֵינָה.

ד. סֵדֵר אֶת הַלָּחֵם וְאֶת הַבְּזִיכִין בְּשַׁבָּת כְּמַצּוֹתוֹ, וְהִקְטִיר הַבְּזִיכִין לְאַחַר הַשַּׁבָּת, בֵּין לְאַחַר שַׁבָּת זֹו וּבֵין לְאַחַר שַׁבָּת הַבָּאָה, נִפְסַל הַלָּחֵם, וְאֵין חֵיבִין עָלָיו מִשּׁוֹם פְּגוּל נוֹתֵר וְטָמֵא. (וְהַרְמַב"ם הֵיךְ לוֹ גִּירְסָא אַחֲרַת שֶׁהֵיךְ כְּתוּב בַּהּ וְחֵיבִין עָלָיו, וְעֵינֵן בְּכֶסֶף מְשֻׁנָּה וְלָחֵם מְשֻׁנָּה).

וְאִם סֵדֵר הַלָּחֵם וְהַבְּזִיכִין לְאַחַר הַשַּׁבָּת, יֵשׁ תְּקֵנָה שֶׁיִּנְיָחָם שָׁם עַל הַשְּׁלַחַן עַד שֶׁיַּעֲבֵר עָלֵיהֶן יוֹם הַשַּׁבָּת וְהֵן מְסַדְרִין וְיָהִיו שָׁם עַד שַׁבָּת שְׁנֵינָה, וְאַחַר כָּךְ יִקְטִיר הַבְּזִיכִין. [אֲכֵן יֵשׁ מְרַבּוֹתָא שֶׁסּוֹבְרִין דְּכִינּוֹן שֶׁסְּדוּר הָרֵאשׁוֹן הֵיךְ שֶׁלֹּא בְּזַמְנוֹ לֹא נִחְשַׁב לְמַעֲשֵׂה כָּלָל וְכַמִּי שֶׁסְּדָרוֹ הַקּוֹף דְּמִי, וְעַל כֵּן אֵין תְּקֵנָה אֵלָּא שְׁבִיּוֹם הַשַּׁבָּת בְּשַׁחֲרִית יִכְנַס כַּהֵן לְהֵיכָל וְיִסְלְקֵם וְיַחֲזוֹר וְיִסְדְּרוּם].

וְאִם הֵשִׁיָּא אוֹתָם שָׁם עַל הַשְּׁלַחַן עוֹד יָמִים, יֵשׁ גַּם כֵּן פְּלִגְמָא בֵּינֵי רַבּוֹתָא, לְדַעַת כְּמָה רֵאשׁוֹנִים הוּא פְּסוּל, וְיֵשׁ מְכַשְׂרִין. וְעֵינֵן בְּנִבְחַת תּוֹדָה.

ה. אֵין עֲשִׂית שְׁתֵּי הַלָּחֵם דּוּחָה יוֹם טוֹב, וְאֵין צְרִיךְ לוֹמַר שַׁבָּת, אֵלָּא אוֹפִין אוֹתָן מְעָרֵב יוֹם טוֹב, וְנֶאֱכָלוֹת בְּיוֹם טוֹב שֶׁהוּא יוֹם שְׁנֵי לְאַפְיָתָן. וְאִם הֵיךְ עָרֵב יוֹם טוֹב שַׁבָּת, אוֹפִין אוֹתָן מְעָרֵב שַׁבָּת, וְנֶאֱכָלוֹת בְּשַׁלְשֵׁי לְאַפְיָתָן שֶׁהוּא יוֹם טוֹב.

וְכֵן בְּלָחֵם הַפָּנִים אֵין אֲפִיָּתָן דּוּחָה לֹא אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא אֶת הַיּוֹם טוֹב, אֵלָּא בְּעָרֵב שַׁבָּת אוֹפִין אוֹתָן, וְעוֹרְכִין אוֹתָן לְמַחְרָ. וְאִם חָל יוֹם טוֹב לְהֵיכָל בְּעָרֵב שַׁבָּת, אוֹפִין אוֹתָן מְעָרֵב יוֹם טוֹב. וְאִם חָלוּ שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֵאשׁ הַשַּׁנָּה לְהֵיכָל בְּחֻמֵּי שַׁבָּת, אוֹפִין אוֹתָן מִיּוֹם רַבִּיעִי.

פֶּרֶק שְׁנַיִם עָשָׂר

א. הַמְּנַחֲוֹת וְהַנְּסָכִים שֶׁנִּטְמָאוּ [וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁנִּפְסְלוּ] עַד שֶׁלֹּא קִדְשׁוּ בְּכָלִי שְׁרַת, יֵשׁ לָהֶם פְּדִיּוֹן, דְּאֵזַר רַק קִדְשֵׁי דְּמִיָּם עָלֵיהֶן. מִשְׁנַתְּקִדְשׁוּ בְּכָלִי שְׁרַת, יֵשׁ עָלֵיהֶן קִדְשֵׁי הַגּוֹף, וְאֵין לָהֶם פְּדִיּוֹן. (וְעֵינֵן בְּסוּף פֶּרֶק כָּל הַתְּדִיר בְּתוֹרַת הַקְּדוּשִׁים אוֹת ת').

דף קא (ה' אייר)

ב. וְדוֹקָא כְּשֶׁנִּטְמָאוּ אוּ נִפְסְלוּ, אֲבָל טְהוּרִין אֵין נִפְדִין אִף קִדָּם שֶׁקִּדְשׁוּ בְּכָלִי שְׁרַת הוּאִיל וְרֵאשִׁי לְמַזְבֵּחַ, חוּץ מִמְּנַחַת חוּטָא קִדָּם שֶׁתְּתַקְדְּשׁוּ בְּכָלִי שְׁרַת גְּלָה בַּהּ הַכְּתוּב שֵׁשׁ לָהּ פְּדִיּוֹן אִף עַל פִּי שְׁהִיא טְהוּרָה.

ג. עוֹפוֹת שֶׁהוּמָמוּ אַחַר שֶׁקִּדְשׁוּ אֵין לָהֶם פְּדִיּוֹן, שֶׁלֹּא נֶאֱמַר פְּדִיּוֹן בְּבַעַל מוּם אֵלָּא בְּבַהֲמָה. וְאִם הוּמָמוּ וְאַחַר כָּךְ הִקְדִּישׁוּן יֵשׁ לָהֶם פְּדִיּוֹן.

ד. עֲצִים מְקַדְּשִׁין קִדָּם שֶׁשִּׁיפּוֹן שִׁיָּהִיו רֵאשִׁי לְגִזְרִין לְמַעֲרָכָה, וְכֵן לְבוֹנָה קִדָּם שֶׁנִּתְּקִדְּשָׁה בְּכָלִי שְׁרַת, אֵינֶם מְכַשְׂרִין לְקַבֵּל טְמָאָה, וְלָכֵן אִף עַל גֵּב שֶׁנִּטְמָאוּ כְּטְהוּרִין דְּמֵין וְאֵינֶם נִפְדִין וְכַ"ל. (וְעֵינֵן בְּתוֹסְפוֹת דְּעֵתָם דְּרַק מְדֹאֲרִיתָא אֵין מְקַבְּלִין טְמָאָה, וְדַעַת רַש"י דְּאֵין מְקַבְּלִין טְמָאָה כְּלָל).

ועצים שנטמאו אחר ששיפו, חבת הקדש מכשרתן לקבל טמאה, ויש להם פדיון, דאין קדשתו רק קדשת דמים דמכשירי קרבן הם. אבל לבונה שנטמאת אחר שנתקדשה בכלי שרת, יש עליה קדשת הגוף ואין לה פדיון.

ה. כלי שרת שנטמאו אין להם פדיון, אף דאין עליהם רק קדשת דמים דמכשירי קרבן הם, מפל מקום הואיל ויכול לטהרם במקוה כטהורין דמן שאין להם פדיון וכנ"ל.

דף קב (ו' אייר)

ו. האומר הרי עלי להביא מנחה במחבת והביא במרחשת, או להפך, מה שהביא הביא דאומר נדבה אחרת היא, וידי חובתו לא יצא.

היה עשרון סלת מנח לפניו, ואמר הרי עלי להביא את זו במחבת והביאה במרחשת, או להפך, הרי זו פסולה, דקבע להמנחה כלי שהזכיר בה ואין יכול לשנות לכלי אחר. ולהחזיר לאותו כלי שקבע גם כן אין יכול, דקדשה כלי שהניח בה לעגן זה שלא יכול לטלה ממנה, ועל כרחוק תשאיר בפסולתה.

ז. וכן האומר הרי עלי להביא מנחה של שני עשרונות ולהניחה שם במקדש בכלי אחד במחבת או במרחשת, והביא מנחה והניחה שם בשני כלים, או להפך, מה שהביא הביא לשם נדבה, וידי חובתו לא יצא.

אם היה סלת מנח לפניו שני עשרונות, ואמר הרי עלי להביא אלו ולהניחם שם בכלי אחד, והביא שני עשרונות אלו והניחם שם בשני כלים, או להפך, הרי אלו פסולין, והטעם כנ"ל.

וכל זה שקבען בשעת הנדר כמו שכתבנו, דאז מחיב לקיים מוצא שפתי וזו אפטר לשנותו כדכתיב תשמור ועשית כאשר נדרת וגו', אבל אם בשעת הנדר לא פרש כלל אם במחבת או במרחשת אם בכלי אחד או בשני כלים אלא אמר סתם הרי עלי להביא מנחה, וכשבה להפריש אמר סלת זו אביא לשם נדרי במחבת, ואחר כך שנה והביאם במרחשת, לא מפסלא, וכן בשנוי מקלי אחד לשני כלים כי האי גונא, דקביעות של שעת הפרשה לאו כלום הוא.

ח. האומר הרי עלי שני עשרונות להביא בכלי אחד, והביא בשני כלים, והזכירוהו ואמר לו הלא בכלי אחד נדרת, והקריבן בשני כלים - פסולין, דמדלא השיבן שמנחה אחרת היא שמע מינה דלשם אותה מנחה הביאן. בכלי אחד - כשרין.

ואם אמר הרי עלי שני עשרונות להביא בשני כלים, והביא בכלי אחד, ואמר לו הלא בשני כלים נדרת, ושמע לדברייהו והקריבן בשני כלים - כשרין. ואם הקריבן בכלי אחד - דינם כשתי מנחות שנתערבו, ועל כן אם יכול לקמץ מצד זה בפני עצמו ומצד זה בפני עצמו שלא נתערבו כל כך כשרות, ואם לאו פסולות. ויש אומרים דבזו פסול בכל גוני אחרי דמתחלה נתנם לקדש בכלי אחד, ואינו כשר אלא באפן שאחר שהזכירוהו ואמר לו הלא בשני כלים נדרת חלקו לשני כלים דנקבע כל מנחה בכלי בפני עצמו, ואז כשחזר וערבן בכלי אחד יש להם דין שתי מנחות שנתערבו דמהני כשכול לקמץ מכל צד בפני עצמו.

דף קג (ז' אייר)

ט. האומר הרי עלי מנחה מן השעורים, או מן הקמח, או מנחה בלא שמן ולבונה, או מנחה חצי עשרון, שואלין אותו, אם אמר לא נדרתי אלא על דעת שמתר להקריב בזה ואלו ידעתי שאין מקריבין אלא עשרון שלם סלת בשמן ולבונה לא הייתי נודר, הרי זה פטור. ואם אמר אלו הייתי יודע הייתי נודר כדרך שמקריבין, הרי זה חיב להקריב כדרך שמקריבין.

ודוקא בנדר וכנ"ל, אבל אם היה חצי עשרון מנח לפניו ואמר הרי זו

למנחה, לא אמר כלום בכל גוני.

י. ודוקא אם אמר מן השעורים כנ"ל, דנוכל לומר דטעה בדרך וחשב שכל יחיד מתר להקריב מנחה מן שעורים (כמו מנחת קנאות ושל עמר דמביא משעורים), אבל אם אמר של עדשים דליכא למימר כלל דטעה, ואם כן לא יוכל לתרץ דבריו אחר כך ולומר שלא ידע שאין מקריבין מזה ואלו הייתי יודע וכו', ועל כן אמירתו של עדשים לאו כלום הוא והרי הוא כמו שלא נדר מעולם.

כ. אם אמר הרי עלי מנחת שעורים, או מנחת קמח, או מנחת סלת בלא שמן ולבונה, או מנחת חצי עשרון, (וכל שכן אם לא הזכיר שם [צ"ל שם מנחה] כלל), הרי זה פטור. ולא מהני בזה במה שאמר אחר כך אלו הייתי יודע הייתי נודר כדרך שמקריבין, כיון שלא התנדב עתה דבר שכמוהו מקריבין. ומה שאין כן באומר מנחה מן השעורים וכו' הנ"ל, שם על ידי תרוץ דבריו שמתרץ ואומר אלו הייתי יודע וכו' מחלקין דבורו ועקרין מה שאמר אחר כך מן השעורים, ונשאיר מה שאמר הרי עלי מנחה.

י"ש חולקין על כל זה, ואומרים דגם בזה מהני במה שאמר אחר כך אלו הייתי יודע וכו' וכמו באות ט'.

ל. אם אמר הרי עלי מנחה עשרון ומחצה, ואמר אלו הייתי יודע שאין נודרין כך הייתי נודר כדרך שאר מתנדבין, ביא שנים. ודוקא כשאמר מנחה, אבל אם אמר מנחת עשרון ומחצה, או שלא הזכיר מנחה כלל, אינו מביא אלא עשרון אחד [כסף משנה].

מ. מתנדב אדם מנחה של ששים עשרון ומביא בכלי אחד.

ואם אמר הרי עלי ששים ואחד עשרון, צריך לחלקו לשני כלים, ואם הביא בכלי אחד פסול. שיותר מששים אין יכולין לקיים בה מצות בליה, שאין נבלין כאחד, וכל שאין ראוי לביה הביאה מעכבת בו.

דף קד (ח' אייר)

נ. מתנדב אדם יין בפני עצמו.

ואין מתנדבין לג יין ולא שני לגין, שאין בנסכים לא לג ולא שנים. ואין מתנדבין חמשה לגין, שאין חמשת לגין ראויין לא לנסכי בהמה אחת ולא לנסכי שתי בהמות. אבל מתנדבין שלשה וארבעה וששה ומששה ולמעלה, מפני שהן ראויין לנסכי בהמה.

ס. כיצד, נדר שבעה, הרי הן פנספי כבש ואיל. נדר שמונה, הרי הן פנספי שני אילים. נדר תשעה, פנספי שור וכבש, או פנספי שלשה כבשים. נדר עשרה, הרי אלו פנספי שור ואיל. נדר אחד עשר, הרי הן פנספי שני אילים וכבש. וכן עד לעולם.

ע. נדר חמשה לגין, אומרין לו השלם ששה, שהרי קבען לקרבן. אבל אם נדר לג או שנים פטור, שהרי אינן ראויין כלל לא הן ולא מקצתן.

פ. מתנדב אדם או נודר יין בפני עצמו בלא שמן וסלת, ומנסכו לשיתין. וכן מתנדב שמן בפני עצמו בלא סלת ויין, וקומץ ממנה קמץ וזורקו על גבי האשים, והשאר נאכל לכהנים כשירי מנחות.

וכל שכן שמתנדב אדם מנחת נסכים דהינו סלת שמן ויין בלא קרבן בכל יום.

צ. שנים מתנדבין או נודרין קרבן אחד עולה או שלמים, אפלו פרדה אחת של תורים או בני יונה מביאין אותה בשתפות. אבל המנחה אינה באה בשתפות. אבל אם הניח מנחה לשני בניו ומת, הרי אלו מביאין אותה, דלא קנו אותה להיות נקראת על שמהם.

פרק שלשה עשר

א. אמר הרי עלי עשרון, יביא אחת. אמר עשרונות, יביא שתיים,

דמיעוט עשׂרונות שְׁתִּיּים.

פֶּרֶשׁ נִדְרוֹ, וְשִׁכַּח אַחַר כֵּךְ כַּמָּה עֶשְׂרוֹן פֶּרֶשׁ, יָבִיא שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן בְּכָלִי אַחַד, וּמֵאִיזָה מִן שְׁיִרְצָה אִם לֹא הִזְכִּיר אֶת מִין הַמִּנְחָה בְּשַׁעַת נִדְרוֹ. אָמַר הָרִי עָלֶי מִנְחָה, יָבִיא אִיזָה מִנְחָה שְׁיִרְצָה מִחֻמְשֵׁי מִנְחוֹת [הֵינּוּ סֵלֶת, וּמִחֻבַּת, וּמִרְחֻשֵׁת, וּמֵאֶפֶה תְּנוּר שֵׁישׁ בְּהַ שְׁנֵי מִינֵי חִלּוֹת וּרְקִיקִין]. וְיֵשׁ מִרְבּוֹתָא דְפִסְקוּ דְיָבִיא מִנְחַת הַסֵּלֶת, שֶׁהִיא נִקְרָאת מִנְחָה סֵתָם בְּלֹא שֵׁם לִוִי.

ב. הָאוֹמֵר הָרִי עָלֶי מִנְחָה, אוֹ שְׁאָמַר הָרִי עָלֶי מִן הַמִּנְחָה, יָבִיא מִנְחָה אַחַת.

הָאוֹמֵר הָרִי עָלֶי מִנְחוֹת, יָבִיא שְׁתֵּי מִנְחוֹת וְאַף מִשְׁתֵּי מִינִים.

ג. מִין מִנְחוֹת עָלֶי, יָבִיא שְׁתֵּי מִנְחוֹת מִמִּין אַחַד.

מִינֵי מִנְחוֹת עָלֶי, מִבִּיא שְׁתֵּי מִנְחוֹת מִשְׁתֵּי מִינִים.

מִינֵי מִנְחָה עָלֶי, גַּם כֵּן יָבִיא שְׁתֵּי מִנְחוֹת מִשְׁנֵי מִינִים, וּבְזָה צָרִיךְ לְהִתְנוּת דְּמִנְחָה שְׁנִיָּה תִהְיֶה לְנִדְבָה.

ד. פֶּרֶשׁ בָּעַת הַנֶּדֶר אַחַת מִן הַמִּנְחוֹת, וְשִׁכַּח אַחַר כֵּךְ אִיזָה מִהֶן, מִבִּיא חֲמֻשָּׁתָן.

פֶּרֶשׁ נִדְרוֹ, וְאַחַר כֵּךְ שִׁכַּח כַּמָּה עֶשְׂרוֹן פֶּרֶשׁ, יָבִיא שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן בְּכָלִי אַחַד.

שִׁכַּח כַּמָּה עֶשְׂרוֹן פֶּרֶשׁ, וְגַם בְּאִיזָה מִן קָבְעוּ, הָרִי זֶה מִבִּיא שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן מִכָּל מִין וּמִן מִחֻמְשָׁתָן.

פֶּרֶשְׁתִּי עֶשְׂרוֹנוֹת [צ"ל פֶּרֶשְׁתִּי מִנְחָה שֶׁל עֶשְׂרוֹנוֹת], וּפֶרֶשְׁתִּי מִנְחָה מִן הַחֻמְשׁ מִנְחוֹת, וְאִינִי יוֹדֵעַ מֵאִיזָה מִנְחָה פֶּרֶשְׁתִּי וְכַמָּה עֶשְׂרוֹנִים פֶּרֶשְׁתִּי בָּהּ, יָבִיא חֻמְשׁ מִנְחוֹת שֶׁכָּל אַחַת שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹנוֹת.

דף קו (י' אייר)

ה. הָאוֹמֵר הָרִי עָלֶי עֲצִים, מִבִּיא דְּמֵי שְׁנֵי גְזָרֵי עֲצִים וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר, וְכֹהֲנִים מְקַבְּלִין אוֹתָם וְלוֹקְחִין בָּהֶם עֲצִים וּמְקַרְבִּין אוֹתָן עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ.

וְאִם אָמַר הָרִי עָלֶי שְׁנֵי גְזָרִין עֲצִים אֵלּוּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, מִבִּיא שְׁנֵי גְזָרֵי עֲצִים, וְכֹהֲנִים מְקַבְּלִין אוֹתָן מִמֶּנּוּ וּמְקַרְבִּין אוֹתָן עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ.

וְאִם אָמַר הָרִי עָלֶי עֵץ, מִבִּיא גְזֵר אַחַד.

ו. הָאוֹמֵר הָרִי עָלֶי לְבוֹנָה, לֹא יִפְחוֹת מִקְמוֹץ, שְׁזָהוּ שְׁעוֹר הַלְּבוֹנָה הַבָּאָה עִם הַמִּנְחָה. וְאִם חִסֵּר כָּל שֶׁהוּא פָּסוּל [רַמְבַּ"ם בְּפָרָק י"א מִפָּסוּלֵי הַמְּקַדְּשִׁין הַלְּכָה י"ז].

הַמַּעֲלָה אֶת הַקֶּמֶץ בַּחוּץ חֵיב.

שְׁנֵי בְזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁל לַחַם הַפָּנִים טְעוּנִין שְׁנֵי קַמְצִים.

ז. הָאוֹמֵר הָרִי עָלֶי מִטְבַּע זָהָב, לֹא יִפְחוֹת מִדִּינָר זָהָב. מִטְבַּע כֶּסֶף, לֹא יִפְחוֹת מִדִּינָר כֶּסֶף, וּבְמִקוֹם שֶׁמִּשְׁתַּמְשִׂים בְּפְרוֹטוֹת שֶׁל כֶּסֶף דִּי בְּפְרוֹטָה.

וְאִם אָמַר הָרִי עָלֶי כֶּסֶף אוֹ זָהָב וְלֹא הִזְכִּיר שֵׁם מִטְבַּע, יָבִיא לְשׁוֹן שֶׁל כֶּסֶף אוֹ שֶׁל זָהָב, וְיִהְיֶה מִשְׁקָלָהּ עַד שִׁיאִמַּר לֹא לְכָךְ נִתְּכַנְנֵתִי. וְיֵשׁ אוֹמְרִים לְהִפָּךְ, דְּבִזָּה מְקַלְיָן דְּאִינוּ צָרִיךְ לְהִבִּיא דִּינָר כֶּסֶף אוֹ זָהָב, אֲלֹא דְּדִי בְּצַנּוּרָא שֶׁל כֶּסֶף אוֹ זָהָב.

אִם פֶּרֶשׁ הַמִּשְׁקָל וְשִׁכַּח כַּמָּה פֶּרֶשׁ, לְכָלִי עֲלָמָא צָרִיךְ לְהִבִּיא עַד שִׁיאִמַּר לֹא לְכָךְ נִתְּכַנְנֵתִי.

ח. הָאוֹמֵר הָרִי עָלֶי לְמִזְבֵּחַ, יָבִיא קֶמֶץ לְבוֹנָה, שְׁאִין לֶךְ דְּבַר שֶׁקָּרַב כָּלוּ לְמִזְבֵּחַ כְּמוֹת שֶׁהוּא אֲלֵא לְבוֹנָה.

פֶּרֶשׁ נִדְרוֹ וְשִׁכַּח מֵהַ פֶּרֶשׁ, יָבִיא מִכָּל דְּבַר שֶׁקָּרַב עֲקָרוּ לְמִזְבֵּחַ, לְפִיכָךְ מִבִּיא עוֹלֹת בְּהֵמָה וְעוֹלֹת הָעוֹף וּמִנְחוֹת נְסֻכִים וְלְבוֹנָה וְיֵין בְּפָנֵי עֲצָמוֹ.

דף קז (יא' אייר)

ט. הָאוֹמֵר הָרִי עָלֶי נְחֻשֶׁת, לֹא יִפְחוֹת מִמָּעָה כֶּסֶף.

הָאוֹמֵר הָרִי עָלֶי בְּרָזֶל, לֹא יִפְחוֹת מֵאֶמָּה עַל אֶמָּה לְכָלִי עוֹרֵב שֶׁהִיָּה לְמַעֲלָה בְּגַג הַהֵיכָל.

י. הָאוֹמֵר הָרִי עָלֶי יֵין לְנֻסְכִים, לֹא יִפְחוֹת מִשְׁלֵשָׁה לְגֵין שֶׁהוּא פְּחוֹת שְׁבַנְסֻכִים, וְאִם רָצָה לְהוֹסִיף יוֹסִיף, וְאִפְנִי הַפְּרָטִים בְּעִנְיַן הוֹסְפָה עֵין סוּף פְּרָקִין דְּלַעֲלֵל.

שְׁמֹן, לֹא יִפְחוֹת מִלֶּג.

פֶּרֶשׁ נִדְרוֹ, וְשִׁכַּח כַּמָּה לֶג נֶדֶר מִן הֵיין אוֹ מִן הַשְּׁמֹן, יָבִיא אַרְבָּעִים וּמֵאָה לֶג, שְׁאִין לֶךְ יוֹם שְׁמִמְקָרְבִין בּוֹ הַצְּבוּר קָרְבָּנוֹת יוֹתֵר מִיּוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל חַג הַסֻּכּוֹת שֶׁחָל לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת, וְהִי בּוֹ נְסֻכִים אַרְבָּעִים וּמֵאָה לֶג.

כ. אָמַר הָרִי עָלֶי עוֹלָה, יָכוֹל לְהִבִּיא הַפְּחוֹת דְּהֵינּוּ כְּבֵשׁ. וְאִפְלוּ הַפְּרִישׁ שׁוֹר וְנֶגְבֵב, יָכוֹל לְפָטוֹר עֲצָמוֹ בְּכֶבֶשׁ. וְאִם דָּרָךְ אֲנָשִׁי הַמְּקוֹם לְקָרוֹת עוֹלָה סֵתָם אִפְלוּ לְעוֹלֹת הָעוֹף, מִבִּיא פְּרָדָה אַחַת תוֹר אוֹ בֵן יוֹנָה.

פֶּרֶשְׁתִּי מִן הַבֶּקָר וְאִינִי יוֹדֵעַ מֵהַ פֶּרֶשְׁתִּי, יָבִיא פֶּר. מִן הַבְּהֵמָה וְאִינִי יוֹדֵעַ מֵהַ פֶּרֶשְׁתִּי, יָבִיא פֶּר וְאִיל וְשְׁעִיר. וְאִם נִסְתַּפֵּק לוֹ שְׁמָא קָבַע עוֹלָתוֹ גַּם בְּעוֹף, יוֹסִיף עָלֵיהֶן תוֹר וּבֵן יוֹנָה.

הָאוֹמֵר הָרִי עָלֶי תוֹדָה אוֹ שְׁלָמִים, יָבִיא כְּבֵשׁ, שֶׁהוּא פְּחוֹת שְׁבַתוֹדָה אוֹ שְׁלָמִים. פֶּרֶשְׁתִּי מִין בֶּקָר וְאִינִי יוֹדֵעַ מֵהַ פֶּרֶשְׁתִּי, יָבִיא פֶּר וּפְרָה. מִין הַבְּהֵמָה וְאִינִי יוֹדֵעַ מֵהַ פֶּרֶשְׁתִּי, יָבִיא פֶּר וּפְרָה אִיל וּרְחֻלָּה שְׁעִיר וְשְׁעִירָה.

ל. הָאוֹמֵר הָרִי עָלֶי שׁוֹר, יָבִיא הוּא וְנֻסְכָיו בְּמִנְהָ. [לְדַעַת הַרַמְבַּ"ם קָצְבוּ שְׁעוֹר זֶה מִשׁוּם דְּבִזְמַנָּם הָיָה שְׁוִי זֶה לְשׁוֹר בִּינּוּנֵי לֹא כְּחוֹשׁ וְלֹא שְׁמֹן, וְכֵן בְּאִינְךְ]. אִיל, יָבִיא הוּא וְנֻסְכָיו בְּשְׁתֵּי סֵלְעִים. כְּבֵשׁ, יָבִיא הוּא וְנֻסְכָיו בְּסֵלְעִים.

הָאוֹמֵר הָרִי עָלֶי שׁוֹר בְּמִנְהָ, יָבִיא בְּמִנְהָ חוּץ מִנֻסְכָיו, [דְּכִשְׁמִזְכִּיר שְׁעוֹר שְׁוִיָּה כְּנִתּוֹ בְּכָל מְקוֹם לְעִנְיַן גּוֹף הַקָּרְבָן חוּץ מִנֻסְכָיו]. עֵגֶל בְּחֻמְשׁ סֵלְעִים, יָבִיא בְּחֻמְשׁ חוּץ מִנֻסְכָיו. כְּבֵשׁ בְּסֵלְעִים, יָבִיא בְּסֵלְעִים חוּץ מִנֻסְכָיו.

הָאוֹמֵר הָרִי עָלֶי שׁוֹר בְּמִנְהָ, וְהִבִּיא שְׁנַיִם בְּמִנְהָ, לֹא יִצָּא, וְאִפְלוּ זֶה בְּמִנְהָ חִסֵּר דִּינָר וְזֶה בְּמִנְהָ חִסֵּר דִּינָר.

שְׁחֹר וְהִבִּיא לְבָן, לְבָן וְהִבִּיא שְׁחֹר, גְּדוֹל וְהִבִּיא קֶטָן, לֹא יִצָּא, וְאִפְלוּ הוּא שְׁמֹן בִּיּוֹתֵר שְׁשׁוּהּ יוֹתֵר מִהַגְּדוֹל. קֶטָן וְהִבִּיא גְּדוֹל, יִצָּא.

מ. הָאוֹמֵר הָרִי עָלֶי בְּסֵלְעִים לְמִזְבֵּחַ, יָבִיא כְּבֵשׁ, שְׁאִין לֶךְ דְּבַר שֶׁקָּרַב בְּסֵלְעִים לְמִזְבֵּחַ אֲלֵא כְּבֵשׁ.

פֶּרֶשׁ וְשִׁכַּח מֵהַ שְׁפָרֶשׁ, יָבִיא בְּסֵלְעִים מִכָּל דְּבַר וְדְבַר שֶׁקָּרַב לְמִזְבֵּחַ. וּבְלִבְדִּי שְׁיִוְכַל לְקַנּוֹת דְּבַר שְׁלָם מִסֵּלְעִים [ר"ש"].

דף קח (יב' אייר)

ע. הָאוֹמֵר שׁוֹר זֶה עוֹלָה וְנִסְתָּאב, דְּדִינּוֹ לְמַכְרוֹ וְלִקַּח בְּדָמָיו עוֹלָה, יָכוֹל לְהִבִּיא בְּדָמָיו שְׁנֵי עוֹלוֹת, דְּאִף דְּמִסְתָּאב הֵם קִטְנִים מִן הָרֵאשׁוֹן, מִכָּל מְקוֹם כִּינּוּ דְּאָמַר זֶה וְנִפְל בּוֹ מוּם אֲזַל לִיהַ נִדְרוֹ וְלָכֵן שָׂרִי.

וּמִטְעֵם זֶה, הוּא הִדִּין אִם אָמַר שְׁנֵי שְׁוֹרִים אֵלּוּ עוֹלוֹת וְנִסְתָּאבוּ, אִם יִרְצָה יָכוֹל לְהִבִּיא שׁוֹר אַחַד גְּדוֹל בְּדָמֵיהֶן.

פ. וְכֵן הוּא הִדִּין אִם אָמַר אֵיל זֶה עוֹלָה וְנִסְתָּאב, יָכוֹל לְהִבִּיא בְּדָמָיו כְּבֵשׁ.

צ. וְאִפְלוּ מִמִּינָא לְמִינָא יָכוֹל לְהַחֲלִיף הֵיכִי דְּנִסְתָּאב אִם אָמַר בְּלִשׁוֹן זֶה, דְּהֵינּוּ אִם אָמַר שׁוֹר זֶה עוֹלָה וְנִסְתָּאב יָכוֹל לְהִבִּיא בְּדָמָיו אֵיל.

ק. אִין חִלּוּק בֵּין אִם אָמַר שׁוֹר זֶה עוֹלָה אוֹ שׁוֹר זֶה עָלֶי עוֹלָה, דְּעָלִי

ב. אם אמר הריני נזיר על מנת שאגלח בבית זה, יכול לגלח במקדש, ואם גלח בבית זה יצא, דהרי הוא כמי שגדר לצער עצמו והרי צער עצמו, ואינה נזירות, ומכל מקום חל קבלתו לענן שתית יין כמו שבועה בעלמא.

ג. הנה כבר בארנו לעיל דמי שעבר ועשה בית חוץ למקדש להקריב בו קרבנות לשם אינו כבית עבודה זרה, ואף על פי כן, כל כהן ששמש במקדש כזה קנסוהו רבנן שלא ישמש במקדש לעולם. ואפלו הפלים שנשתמשו בהן שם לא ישמשו במקדש לעולם. ובדיעבד אם עבד לא חלל. ואפשר דאם שב בתשובה על זה, אפלו לכתחלה מתר אחר כך לשמש.

ד. כל כהן שעבד עבודה זרה, בין במזיד בין בשוגג, אף על פי שחזר בתשובה גמורה, הרי זה לא ישמש במקדש לעולם, שנאמר לא יגשו אלי לכהן לי [ודינו כבעל מום דיש לו חלק בקדשים ואינו מקריב]. אחד העובד אותה בשרות כגון שנעשה כמר לעבודה זרה, או המשתחוה לה, או המודה בה וקבלה עליו באלוה, הרי זה פסול לעולם לשמש בבית המקדש.

ואפלו אם עבר והקריב אין קרבנו ריח ניחוח, ואף על פי שהיה שוגג בעת שעבד עבודה זרה באיזה עבודה. אבל השוחט לעבודה זרה בשוגג, אם עבר והקריב קרבנו ריח ניחוח ונתקבל, דשחיטה לאו שרות הוא שהרי אפלו בזר כשרה, והוא לא עשה אותה כי אם בשוגג. אבל אם הזיד בשחיטה, אף על פי ששב אין קרבנו ריח ניחוח. ודעת הרמב"ם דהשתחוה או שהודה לה הויא כעבודה לענן זה, דאפלו עשה זה בשוגג שוב אין קרבנו ריח ניחוח.

להביאו קאמר. אבל אם אמר שור זה ודמיו עלי [דהינו אם יפל בו מום ומכר יהיה דמיו עלי להביא עולה אחרת בדמיה], הקבע עליו לחובה להביא עולה אחת כמותה בדמיה דוקא.

ר. האומר אחד משורי הקדש, והיו לו שנים, הגדול שבהן הקדש, דמקדיש בעין יפה קמקדיש. ואם היו לו שלשה, אף בינוני הקדש מספק, דלגבי קטן אף זה עין יפה הוא, ועל כן ממתין עד שיפל בו מום ומחלל קדשתו בגדול.

ש. פרשתי איזה מהן הקדש לעולה ואיני זוכר על איזה מהן, או שאמר לי אבא בשעת מיתתו אחד משורי הפרשתי להקדש ואיני יודע לאיזה מהן, הגדול שבהן הקדש דמסתמא קים מבחר נדריכם.

ת. מה דאמרינן לעיל דחוששין אף לבינוני, הינו בשאמר אחד משורי הקדש, אבל אם אמר שור בשורי הקדש אמרינן דכוננתו להחשוב בשורים דהינו הגדול.

דף קט (יג' אייר)

א. העושה בית חוץ למקדש להקריב בו קרבנות, אינו כבית עבודה זרה. ומכל מקום, האומר הרי עלי עולה - אינו יכול להקריבו בבית זה כי אם במקדש, והמקריבו בבית זה, מלבד שענוש פרת משום שחוטאי חוץ, גם לא יצא ידי נדרו.

שאקריבנה בבית זה - יקריבה במקדש, ואם הקריבה בבית זה יצא, דהרי הוא כמי שגדר עולה על מנת שלא יתחייב באחריותה. וענוש פרת על העלתה [צ"ל העלאתה] בחוץ.

ניתן לקבל במייל את כל הספר 6183447@gmail.com

והשב את העבודה

מנחות

סדר הקרבת מנחות ציבור

מנחת העומר | שתי הלחם | לחם הפנים

ההכנה וההבאה, האפייה וההקרבה

כל מה שצריך בשביל להבין את המושגים החדשים שבמסכת מנחות ובחומש ויקרא

ברך נוסף בסדרת הספרים המוכרת 'והשב את העבודה'

מנחות - החלק השני
ללומדי מנחות וחומש ויקרא

פרק רבי ישמעאל

ד.ס

תודה ואפי' נתכפר בשניה וכו' ולא דמי לטועה בדבר מצוה - ביאור חילוק התוס', יעו' בצאן קדשים שביאר דטעה בדבר מצוה איירי שמצוה זו כבר מוטלת עליו כגון תינוק שהיה זמנו למול בע"ש אלא שאינה דוחה שבת, משא"כ כאן שאין מצוה כלל לשחוט את השניה. בטהרת הקודש חילק בענין אחר דבטעה בדבר מצוה ועשה מצוה מיד בשעת העבירה יש גם מצוה משא"כ בזה שרק אחר שנשפך דם הראשונה נתחדשה המצוה, [וזוהו עפ"ד רש"י דבלא נשפך פשיטא דחייב]

והקשה הטה"ק לפ"ז דת"י התוס' אינו מספיק להלן בנמצאת כחושה בבני מעיים דאם בתר מחשבתו אזלינן הוי עבירה וק' דסו"ס הרי עשה מצוה מיד בשעת העשייה, ועל' בשפת אמת.

ולדרכו של הצ"ק נראה דלא קשה דהמצוה לא הוטלה עליו עד שיוודע לו, ולא דמי לתינוק שהיה זמנו למול בע"ש שכבר נתחייב במצוה זו מע"ש וצ"ע.

נמצאת הראשונה כחושה בבני מעיים וכו' וגברא לאיסורא מכויין - בש"מ בשם מהר"ם תמה מ"ש ממתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה שלא עבר באיסור [נזיר כ"ג].

ותי' הש"מ דשומן היתר גמור הוא ומחשבה לחוד ל"ח עבירה, וכאן שהקרנן הראשון כשר אלא שאם יש אחד מעולה ממנו רשאי להקריבו בכה"ג ההיתר חל רק כאשר נתברר לו ומכוין להביא מעולה ממנו, עיין שם הוכחתו

וריהטת דברי הש"מ נראה שהוא סברא מסויימת לגבי הידור שעיקרו אינו בתוצאה שיהא קרבן מובחר אלא שהגברא מהדר להביא קרבן נאה [עי' בריטב"א שבועות ט"ו]. ומשו"ה כל שאין לו ידיעה שהראשונה כחושה והשניה נאה הימנה אין כאן מעשה הידור כלל.

אולם תמוה דלפ"ז אין לזה שייכות לנידון הכללי אם בתר מעשיו או בתר מחשבתו אזלינן אלא דאין כאן עשייה של הידור ויש כאן חילול שבת ודאי.

ואולי י"ל דמודה הש"מ שהידור כולל את ב' העניינים הן מצד הגברא הן מצד התוצאה, אלא דכלפי סברא זו דכוונה לא מהניא לאשווי דבר המותר למעשה איסור מחלק הש"מ דשחיטת שמינה כ"ז שאין תוצאה בפנינו א"א לקרותה עשייה היתר בעצמותה ובכה"ג מהניא הכוונה לקבוע שזהו עיקרו של מעשה וצ"ע.

וברש"ש ובחזו"א [מנחות מ"ב סקי"ח] כתבו על הקו' מהא דנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה, דשאני הכא דהמעשה מצד עצמו איסור הוא דכל הותרה בשבת בעינן חלות היתר לעשייה זו [דאף שהוא בגדר הותרה ולא בגדר דחוויה מ"מ דין הותרה חל כאשר יש ציווי להקריב], וכל זמן שלא נתבררה המציאות שהיא כחושה לא חל הציווי ולא הותרה המלאכה, ודכוותה לגבי פקו"נ ההיתר לכל המעשים הנצרכים לפקו"נ הוא רק בשעה שמקבל ע"ע לעסוק בציווי זה [כיון שהוא היתר המתחדש] ולפ"ז לשון בתר כוונתו אין הכוונה דמה שמכוין לאיסור הוא הסיבה שהדבר אסור אלא דהדבר מצד עצמו איסור הוא, ובעינן כוונת היתר כדי להתיר.

רבא אמר חייב זיל בתר מחשבתו - יש לדון האם רבא ס"ל דאין היתר כלל אלא א"כ מכוון להיתר והיינו דגם מעשה שכולו הצלה אין בו היתר אא"כ מכוין להציל או דגם הוא מודה שאילו היה מעשה שהוא רק הצלה היה פטור [כגון אילו היה מעורב בצידת תינוק איסור תורה כגון הוצאה מרה"י לרה"ר וכיון רק להעלאת דגים והעלה רק

תינוק], אלא דהכא שאני שכיון שיש בעשייה ב' עניינים וכדי לפטורו עלינו לומר דהעלאת הדגים נגררת אחר העלאת התינוק לענין זה ס"ל דרק אם מצד הגברא יש כאן עשייה של הצלה נגררת העלאת הדגים אחריו וצ"ע.

ומדברי הש"מ שהובא לעיל מתבאר דבכה"ג ודאי פטור דהוי כנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה, אמנם לפ"מ שחילקו הרש"ש וחזו"א אין הכרח מנתכוין לאכול בשר חזיר דשאני התם שבשר טלה מעולם לא נאסר משא"כ הכא שגם בשבת הוא חלות של היתר.

אך מסברא י"ל דעד כאן לא חלק רבא אלא בכה"ג שיש בעשייתו גם צידת דגים, ובכה"ג ס"ל דאם כוונתו לדגים, זהו עיקר עשייתו וא"א לדון את העשייה כעשייה של הצלה שנטפלת אליה צידת דגים, אולם בכה"ג שעשייתו היא רק עשיית הצלה מודה רבא ששם מעשה היתר עליה מצד עצם העשייה.

ס.ו

אמימר מני יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש הוא - הרמב"ם פסק דספירת העומר בזה"ז דאורייתא ודלא כאמימר, וטעמו כ' הקרן אורה דספירת העומר אינה תלויה בהבאה בפועל אלא בחיוב, והר"מ פוסק כמ"ד חדש בחו"ל דאורייתא וה"ה בזמן הזה יש חיוב עומר אלא שא"א להקריב וס"ל להר"מ דמצות ספירה תלויה בחיוב ולא בהבאה בפועל, ואמימר ס"ל כמ"ד לקמן ס"ח: דחדש בחו"ל לאו דאורייתא וה"ה בזמן הזה אין איסור חדש והיינו שאין חיוב עומר.

ובכתבי הגרי"ז בשם הגר"ח כ' בשינוי מעט דאמימר ס"ל כמ"ד לא קדשה לעתיד לבא ול"ש חיוב של עומר בלא מקדש אולם הר"מ פוסק כמ"ד קדשה לעת"ל וחיוב של עומר איכא גם בזה"ז [ורק מחמת הית"מ אין מקריבים] ומשו"ה חיוב ספירה איכא.

אולם תיקשי דאם יש חיוב של קצירה והבאה למה אין קוצרים [ועל מה שאין מקריבים כ' האחרונים כמה טעמים]

וי"ל דמצות קצירה הוא יחוד הדבר להקרבה ומאחר וגם אם יקצור לא נעשה מיוחד להקרבה [כיון שאין מקריבים] נמצא שממ"ז אין לו קיום מצוה ולכן אע"פ שמחוייבים במצוה מ"מ אין אפשרות לקיימה, [והאיסור לקצור קודם לעומר יסוד דינו הוא להקדים את קצירת העומר וכשא"א לקצור את העומר ל"ש איסור זה וצ"ע].

ס.ז

שלא ניתנו מעות אלא לצורך להן - תימה איך מהני בכה"ג למ"ד אין ברירה דלכא"ו יש כאן חילול [או הקדש] על אותם החיטים שיצאו בעשרון המנופה, [ולד' תוס' בסוטה י"ח דר"ע ס"ל יש ברירה ניחא, אכן בתוס' מעילה כ"ב. מבואר דלא ברירא להו דדעת ר"ע שיש ברירה] ובשפת אמת כ' דלחומרא יש ברירה ולכן השאר חייב במעשרות מדרבנן ודבריו ח'.

ולכאורה י"ל דהסולת הדק שיוצא אחר י"ג נפה הוא החלק הברור שבסולת וחלק זה מסויים מתחילה אף שאינו ניכר עדיין לעין ומשו"ה אי"ז שייך לדין ברירה, [דדין ברירה הוא בכה"ג שאין קיים עתה הדבר שעליו ראוי לחול החלות] וצ"ע.

אמנם הדבר רחוק לומר שבכל הג' סאין יש רק עשרון אחד מצומצם הראוי למנחה ובפשוטו היה יותר מעשרון ראוי אלא שמעט היה מתפזר ומתערב במוץ וכדומה וצ"ע.

ואולי י"ל דאע"פ שההקדש הוא על התבואה עצמה מ"מ ההקדש אינו קונה לעצמו רק את הזכות להוציא מכאן עשרון סולת, וכה"ג אי"ז שייך לדין ברירה כיון שהזכות של הקדש חיילא בכל התבואה אולם כיון שזה כל זכות ההקדש בחפץ ממילא דכאשר נעשהסולת

שלא יהא פסול של ממשקה ישראל, ולדבריו תמוה לו יהא דאיירי בתבואה שיש בה איסור חדש מ"מ מאחר ולגבוה כל ההיתר תלוי בעצרת מה שייך נידון אם בעינן כסדרן או לא, ועי' בכ' הגרי"ז כאן שא' מראיותיו שיש דין מתיר בפ"ע לגבוה הוא מסוגיין.

ובקה"י ביאר דמספק"ל שאולי ההיתר לגבוה חל רק אחר שניתר להדיוט, ולפ"ז הנידון אם בעינן כסדרן אינו כלפי המתירים אלא כלפי הניתר דאולי יש סדר בהיתר שתחילה חל היתר להדיוט ורק אח"כ חל ההיתר לגבוה וצ"ע.

ט.ט.

לא צריכא דחצדינהו וכו' - וברש"י דלא שרינהו עומר דאשתקד, וכ"כ הרמב"ם בפ"י ממאכ"א ה"ה, ומבואר דתבואה שכבר הותרה אינה חוזרת ונאסרת אף לפי הצד דבטילה לגבי ארעא, דסברת בטיל לגבי ארעא הוא רק שלא יחול עליו היתר.

ובפשוטו הוא גמ' ערוכה להלן בע"ב שיבולת שהביאה שליש קודם לעומר ועקרה ושתלה וכו', ומבואר בגמ' שכל הנידון הוא בגידולים אולם העיקר עצמו היתר.

אמנם הראב"ד בפ"י ממאכ"א ה"ה השיג בתרתי וז"ל א"א זה שיבוש ומי יתירם לאלו, אלא שהשרישו קודם לעומר וחזר וזרע היתה השאלה אם היתרין עומר שעבר או לא עכ"ל, והיינו דהבעיא היא רק בתבואה שכבר הותרה אם חוזרת לאיסורה.

נמצא דלד' הראב"ד כל הספק הוא על ההיתר של העומר הראשון אם נשאר או לא [וזהו הלשון שרינהו עומר או לא], וטעמו של הראב"ד צ"ל דההיתר של עומר אינו הפקעת איסור בעלמא אלא ההיתר הוא ע"י שמפקיע ממנו שם חדש, וכל שחוזר לגדול מחדש נעשה שנית חדש ומשונה חוזר ונאסר [דחדש תלוי בהיותו גידול של שנה זו].

ט.ט.

בעי ר"ז חייטין שירדו בעבים מהו - בסוגיין מבואר לפי' תוס' דע"י נס יש בזה שם חייטים, והנה בשם הגר"ח אמרו לגבי נס חנוכה דלא נתרבה השמן ע"י נס שא"כ אין עליו שם שמן זית, וצ"ע מ"ש מן המבואר בסוגיין שיש ע"ז שם חייטים, (ועי' בשפ"א כאן שהזכיר סברא זו בתו"ד).

ויש לחלק דחייטים הוא מין תבואה וכל שירד מין זה יש בו שם חייטים, אכן שמן זית נקט הגר"ח שא"ז רק מין של שמן אלא מציאאות של שמן שיצא מזית ולכן ל"מ שמן נס. (ואילו יצויר שהיו מתרבים זיתים דרך נס והיו עושים מהם שמן שפיר הוי שמן זית)

פרק התודה

ע.ז.

ואל תוכיח תרומת מדין שאינה נוהגת לדורות - יעו"ל ברמב"ן בסה"מ שורש ג' שנתקשה בשי' הבה"ג הסובר שלא מנו מצוות שאינם נוהגות לדורות ומ"מ מנה הבה"ג תרומת המכס, ות"ל הרמב"ן, ואולי סובר בעל ההלכות בפרשת תרומת מכס שהיא פרשה המלמדת לדורות בכל מלחמת הרשות להקריב מן הבא בידם תרומה לה' וכו' ולכך נאמר בקרבן שרי האלפים והמאות ויקח משה וכו' זכרון לבני ישראל לפני ה' וכו', ותמוה מסוגיין שמפורש שתרומת מדין אינה נוהגת לדורות.

ואם נאמר דהרמב"ן מפרש כרש"י ורגמ"ה ששאלת הגמ' הוא מהאחד מנ' (שקיבלו הלויים מחלק העם) ניחא שזה לא נהג לדורות ורק האחד מה' מאות (שקיבל אלעזר מיוצאי הצבא) נאמר לדורות וצ"ע.

הקדושה ממילא קיימא רק על חלק זה ובחלק האחר אין פטור של הקדש כיון שמעולם לא היה להקדש בתבואה רק את הזכות להוציא ממנו עשרון זה.

ואפשר לדמותו להמבואר במעילה י"ד. הגזברים שלקחו עצים מועלין בעצים ואין מועלין לא בשיפוי ולא בנבייה ונתקשו האחרונים דלכא'ו ההקדש מעיקרא חל על כל הקורה ואיך פקעה הקדושה, וייתכן ששייך גדר כזה שזכות ההקדש בכל הקורה הוא להוציא ממנו קורה מתקונת ולכן אע"פ שעתה הכל קדוש מ"מ כאשר הקורה קיימת לעצמה ממילא ליכא קדושה בשיפוי ונבייה.

ס.ח.

אמר רבי יהודה והלא מן התורה הוא אסור - (ובגמ' ס"ח: עד עיצומו של יום וקסבר עד ועד בכלל) בשאג"א כ' דלדעת ר' יהודה איכא קולא דכל מה שהשריש קודם סוף היום נותר, והיינו דפשיטא ליה דההיתר אינו מחמת כל היום [דסברא הוא שהזמן המתיר הוא הזמן שנחשב שבו גמר גידול שנה שעברה ותחילת גידול שנה הבאה ולכן לא ניח"ל לומר שכל היום הוא המתיר]

ועין באו"ש שהעיר דא"כ נפק חורבא מתקנת ריב"ז אם נאמר שהוא תקנה מדרבנן שיבואו להתיר מה שהשריש ביום ט"ז.

ויל"ע לפ"ז בזמן שביהמ"ק קיים האם מה שהשריש אחר העומר נותר בגמר היום או לא, דאולי גם בזמן שביהמ"ק קיים לא גרע מאין ביהמ"ק קיים שסוף היום הוא מתיר.

אמנם בעיקר הנחה זו יש לדון, דהנה במה שהבאת העומר היא בט"ז נאמר דהגדל עד ט"ז ניסן הוא משל שנה שעברה וראוי ליפקע ממנו שם חדש, ואילו הגדל אח"כ הוא כגידול של אח"כ ששם חדש עליו עד שנה הבאה, ועל יום ט"ז עצמו מאחר והוא יום ההבאה וראוי להביא באיזה שעה שירצה הרי שנאמר בזה דיום זה אינו לגמרי מכלל שנה שעברה וגם אינו תחילת שנה הבאה, [דהא אם יקריב עומר בסוף היום יתיר כל מה שהשריש קודם לכן, מאידך שייך להקריב את העומר בתחילת היום], ומה שאוסר ר"י כל היום הוא מדרשא דקרא לומר דהשם חדש ל"פ ממילא רק בגמר היום אולם אין בזה גילוי דיום ט"ז הוא רק משל שנה שעברה דהא קמן ששייך להביא עומר בתחילת היום, ולפ"ז דברי ר"י הם רק לחומרא ולא לקולא במה שהשריש בט"ז עצמו וצ"ע.

ס.ח.

בעירמי בר חמא שתי הלחם מהו שיתירו שלא כסדרן - בפשטות הסוגיא מבואר דגם לגבוה ההיתר תלוי גם בעומר וגם בשה"ל ומספק"ל אם בעינן כסדרן או לא.

אמנם ראוי לברר מהו המקור שגם לגבוה בעינן היתר של עומר, די שפרש שדבר זה נלמד מדינא דמשקה ישראל והוא אם נאמר דדין משקה ישראל אינו גורם הפסול אלא מאותו סיבה שאסור להדיוט אסור גם לגבוה, נמצא שבפרשה של חדש יש פסול בפ"ע לגבוה הניתר ע"י העומר, ולפ"ז רק בתבואה שיש בה איסור חדש יש בה ב' מתירים, אכן ביין ופירות האילן אין מקור שגם העומר הוא מכלל מתירי, וכ"כ החזו"א.

אמנם התו"ט ועוד אחרונים שנקטו בדעת הר"מ דאם הביא יין קודם לעומר פסול ומוכח מדבריהם דהא דלגבוה תלוי גם בעומר אין המקור לזה מקרא דממשקה ישראל אלא מקור אחר, ולדבריהם בעיא זו שייכא גם ביין ופירות האילן.

ובקרן אורה כאן בדקדוק לשונו כ' עוד דעומר הוא מתיר של הדיוט, ולגבוה המתיר הוא רק שתי הלחם אלא דבעינן היתר להדיוט כדי

עח.

מר בר רב אשי אמר שלוש - באו"ש פ"ה מכלי המקדש הט"ז ביאר דקדושת כה"ג היא קדושה המיתוספת על קדושת כהונה ולא קדושה בפ"ע, והיינו דבכל כה"ג קיים גם קדושה של כהן הדיוט, והא דאם עבד בד' בגדים קרוי מחוסר בגדים [אף בעבודה הכשירה בכהן הדיוט] צ"ל דאחר שדינו ללבוש ח' בגדים מחמת היותו כה"ג יש בו שם מחוסר בגדים גם בתורת כהן הדיוט.

ובירושלמי פ"ז דשקלים שמשמע שיש שיטה הסוברת שסגי בשתים גם בכה"ג, וע"ש במשנת אליהו, וכ' האו"ש שטעמה דס"ל דקדושת כה"ג לא פתיח בה קדושת כהן הדיוט, [יעו"ש שתלה בזה עוד נידונים אחרים בגמ' יומא]

ולדברי האו"ש נמצא ח' דלמ"ד זה דסגי בשתים אם יורידוהו מלהיות כה"ג יהא טעון מנחת חינוך לכהן הדיוט וצ"ע.

אמנם בעיקר מש"כ האו"ש שקדושת כהן גדול כוללת גם קדושת כהן הדיוט יעו"ל בניזר מ"ז: שאמרו ק"ו הוא ומה כהן הדיוט שהוא מיטמא לקרובים אינו מיטמא לרחוקים כה"ג שאינו מיטמא לקרובים אינו דין וכו', וכ' תוס' דק"ו דקאמר לאו דוקא וכו' דאי על רחוקים בא להזהיר הרי מוזהר ועומד משהיה כהן הדיוט שהוזהר על הרחוקים דאטו משנעשה כהן גדול פקעה קדושת כהן הדיוט וקדושתו להיכא אזלא עכ"ל, ונראה מלשונם דקשיא להו רק משום שכבר היה כהן הדיוט אולם קדושת כהן גדול גופא אינה כוללת גם קדושת כהן הדיוט.

עח.

רבי יוחנן אמר חוץ לחומת בית פאגי - בפשוטו חוץ לחומת בית פאגי היינו חוץ לירושלים, והטעם דבכה"ג לא קידש הלחם אף דר' יוחנן ל"ל קרא, כ' רש"י בפסחים ס"ג: דכיון שאינו מקום אכילת קק"ל ואם יצאו שם נפסלים ביוצא התם ודאי לא מקדשא ליה שחיטה, והיינו מסברא ול"ב קרא.

ויש לדון האם הוא הלכה בחלות הקידוש דכל שאם יחול שם קידוש יפסל ביוצא זהו המונע מלחול קידוש כלל ול"א שיתקדש ליפסל. או שהוא הלכה מסוימת בשחיטה, שהאופן איך שחיטה מקדשת הוא ע"י שההקרבה עצמה מתייחסת גם כלפי הלחם, ולאשווי תחילת הקרבה בזה שפוסלו בהקרבה זו א"א.

ונראה להוכיח דלא כצד ראשון, ממה שמצינו לענין קידוש כלי שרת חוץ לעזרה מבואר ברש"י לעיל ס"ג. ד"ה כשרות שחל קידוש חוץ לעזרה ונפסל ביוצא ולא אמרינן שמחמת כן אינו קדוש.

פ.

תוד"ה הפריש - לא בהפריש בזו אחר זו דא"כ אין מתכפר בשניה ומתכפר באחת מהן משמע באיזה שירצה עכ"ל, בקרן אורה נקט דהטעם שא"א להתכפר בשניה הוא משום שכל הפרשתה הוא

על תנאי שלא יצטרך את הראשונה, והיינו דפשיטא לתוס' שא"א להפריש ב' בהמות על אותו החטא [כמבואר בדבריהם בפסחים צ"ז: ד"ה הפריש] ובהכרח דההקדש הוא על צד שהראשון יאבד, [ובכה"ג חל הקדושה, דכמו שאחר האיבוד יכול להפריש ה"ה מעתה יכול להפריש על תנאי] וכ"ז שהראשונה קיימת השניה חולין.

ועל פי זה תמה הקרן אורה דהו"ל להק' ביותר למה השניה תרעה והא חולין היא (וכן בטו"ק)

ובתוס' בפסחים צ"ז: הקשו כן [דהשניה חולין], ותי' דהלכה למשה סיני הוא, והיינו דאע"פ שא"א להפריש ב' בהמות לחטאת מ"מ במפרש להדיא שמקדישים לאחריות יכול להקדיש שניהם

ואפשר דגם תוס' כאן נחתו לזה אלא דס"ל שעל השניה אין קדושת הקרבה [אלא ליקרב תחת הראשונה] ולכן אם הראשונה בפנינו בדין שלא יתכפר אלא בראשונה

פ:

ואמר רבה הפריש תודתו ואבדה וכו' - נתכפר בראשונה שניה אין טעונה לחם שלישיית טעונה לחם וצריך ביאור דלכא"ו הפרשת שלישיית אינה במקום השניה אלא הפרשה בפ"ע לנדרו.

ומבואר דאינו כן, אלא תודה לנדרו הוא שם בעיקר התודה [ולא רק שהנדר מחייבו בתודה], וכמו שבחטאת כ' תוס' שא"א להפריש ב' בהמות לחטאת אחת [אא"כ מפריש לאחריות] ה"נ תודה לנדרו שייך רק אחד, ובאיבוד נתחדש לו הכח להפריש שניה ונתחדש בסוגיין שהכח להפריש את השניה הוא כחליפי הראשונה, והשניה עומדת לדין ההקרבה של הראשונה, ומשו"ה השלישיית ל"ח בכמקום הראשונה אלא רק במקום השניה

ועדיין צ"ב מה שייך לומר דשלישיית לאו חליפי ראשונה הא השניה עצמה עומדת רק לדין הקרבה של הראשונה, ולו יהא שמחמת הראשונה א"א להפריש תודה שלישיית דאחר שיש תודה שהופרשה תחתיה אין כח להפריש עוד אחרת במקומה, מ"מ כיון שאת השלישיית מפריש לדין ההקרבה של השניה ממילא גם השלישיית עומדת לדין הקרבה זו.

ומבואר מזה דבהפרשת תודה שניה יש שני צדדים בהפרשתה, א' כבאה במקום הראשונה, ב' כתודה ראשונה דעל הצד שלא תימצא הראשונה היא התודה הראשונה דידיה ועומדת להקרבת עצמה מחמת הנדר.

וכאשר מפריש שלישיית הפרשה היא רק מחמת צד ההקרבה העצמי של התודה, דרק מחמת צד זה נתפסה הפרשה של תודה אחרת תחתיה, דכלפי מה שהיא באה במקום הראשונה אינו דבר ששייך להפריש אחר תחתיו, ומשו"ה הקרבת הראשונה אינה דוחה את השלישיית וכן שלישיית את הראשונה, משא"כ בהקרבת שניה שיש בה ב' העניינים נדחו שניהם וצ"ע.

מאות תמונות מרהיבות עין להבנת כל סדר הקטורת

חיבור מדהים ומקיף של פייטום הקטורת והקטרתה

ניתן להשיג בחנויות הספרים המוכרות

בדין ירכה של המנורה במנורה משאר מתכות וביאור מחודש בדברי רב בדף כ"ט א'

א. בדף כ"ח א' מבואר שכשאין אפשרות לעשות מנורת זהב כהלכתה עושה מנורה משאר מיני מתכות, אבל כשאינה מזהב אין בה את הדינים, של עשייתה מקשה ואין דין בעשיית גביעים פרחים ושקדים. הגמ' שואלת שבאינה זהב יוכל לעשות מנורה בלי קנים, אלא ז' נרות בגופה, ומתמצת שאין זה קרוי מנורה אלא פמוט.

ב. יש להסתפק בדין מנורה משאר מתכות אם צריכה ירך, או שתוכל לעמוד על רגלים קטנות, או שתהיה קבועה בכותל, ואולי אף תוכל להיות תלויה מהתקרה כעין המכונה בימינו נברשת (ודע שמנורה ונברשת חד הם, דניאל ה' ה' רש"י ומצודות, ורש"י יומא ל"ז א').

ג. יש בזה גם נפק"ם למעשה לדין שאסור לעשות מנורה בת ז' קנים כל שכשר בדיעבד למקדש, כמובא בשו"ע י"ד קמ"א סעיף ח'. עיין שם בפתחי תשובה סקט"ו, שהביא מספר בכור שור לבעל התבואות שור לאסור גם מנורה שקניה סובבים בעיגול וגם מנורה שמחולקת לג' נרות וד' נרות, שאף הם כשרים במנורת שאר מתכות.

ד. אולי יש לפשוט את הספק מביאור דברי רב בדף כ"ט א'. "אמר רב גובהה של מנורה תשעה טפחים, איתיביה רב שימי בר חייא לרב אבן היתה לפני מנורה ובה שלש מעלות שעליה הכהן עומד ומטיב את הנרות (וא"כ הייתה גבוהה הרבה), א"ל שימי את (בתמיה, וכי אתה מקשה כן) כי קאמינא משפת קנים ולמעלה (היתה ט', ומן הארץ ועד לקנים ט', כדמפרש לעיל)". הנה תמוה מאוד מה שרב סתם "גובהה של מנורה תשעה טפחים" שהיה לו לפרש "מנורה משפת קנים ולמעלה תשעה טפחים" ואם בא לומר את העניינים שבסימן הבא היה לו לפרשם, וביותר מה תמה על רב שימי "שימי את" שלא הבין את סתימת דבריו. אפשר לפרש, שהנה מוכח מתוך דברי רב שעיקר שם מנורה הוא מהקנים ומעלה, אבל מה שמתחת הקנים, אף שהוא לעיכובא והוא מקשה עימה, קרוי ירכה של המנורה, כמו שמצינו שהנרות יש להם שם בפני עצמם בתורה ואינם כלולים בשם מנורה (שהוא הכלי שעל הקנים שבו מונחות הנרות). ממילא המנורה עצמה היא בגובה ט' טפחים בלבד. לכן תמה על רב שימי שלא הבין שעיקר המנורה הוא מתחילת הקנים בלבד, ואף אם לא הבין כן מלכתחילה היה צריך להבין כן ממה שלא יתכן שכוונת רב שכל גובה המנורה היא ט' טפחים. ויתר דברי רב יבוארו בהמשך בע"ה בסימן הבא.

ה. מעיין יסוד זה יש בשיעורי הגרמ"ד סולובייצ'יק (מנחות כ"ח ב' ד"ה הרגלים והפרח ג' טפחים) שדקדק בדברי רש"י ד"ה שבהן וברמב"ם פ"ג מבית הבחירה ה"א, שמנו את הפרח שבירך המנורה בנפרד משאר הפרחים ורוצה לפרש שהפרח שעם הירך הוא נפרד מגוף המנורה ושייך לירך, לכן נמנה לחוד. מטעם זה חזר הכתוב לומר "מקשה היא" שאף שהירך והפרח אינם מגוף המנורה מ"מ צריכים להיות עמה מקשה.

ו. אם כנים הדברים שירך אינו מעיקר צורת המנורה, אפשר שבמנורה שאינה של זהב אין צריך לעשות ירך, שאינו מעצם צורת המנורה. עוד יש לדון שאף אם הוא מעכב במנורה מ"מ יהיה איסור לעשות להדיוט אף מנורת זהב בלי ירך, כיון שהיא כדמות ה"שמש", שהולכים לפי עיקר המנורה ולא לפי הפרטים שהם 'תנאי' בלבד, כמו שאסור לעשות להדיוט מנורת זהב שאינה מקשה (כעין דברי המהר"ק המובאים בבית יוסף שם).

ז. אמנם בערוך השולחן העתיד (הלכות בית המקדש סימן ס' סוף ג') "אבל שבעה קנים מוכרח להיות גם בשאר מינים דאל"כ אין זה מנורה אלא פמוט (גמ'), וכן ירך מוכרח להיות, כדכתיב: ירכה וקנה (תוס' שם)

(שם) דבלא ירך אין שם מנורה עליה" (דברי התוס' הם בכ"ח א' ד"ה דתניא). כדברי הערוה"ש נראה שנקט הגר"ח קניבסקי להלן בסימן "בעניין הפרח שעל ירך המנורה". אלא שהח"ח בליקוה"ל לא הביא את דברי התוס' האלו אף לא בזבח תודה לא בתורת הקדשים. וצ"ע. (ועל קושיית התוס' אפשר שסבר שהגמ' לא הקשתה כן כיון שפשיטא לה שירך לא מעכב בשאר מינים). ח. הנה המלבי"ם, בפרשת תרומה, נקט ששם מנורה הוא על הקנה האמצעי והירך, ודקדק כן במשנה בכלים י"א ז', וראיתו היא כפי פירוש המשנה אחרונה. אמנם נראה מהתפא"ר ועוד מפרשים שפירשו באופן אחר ולפירושם אין ראיה (עיין היטב בדבריו בראש הפרק אותה, וע' עבחו"א י"ד י"ד). מ"מ יעלה שלשיטת המלבי"ם והמשנה אחרונה הירך היא מעיקר צורת המנורה.

אמנם בר"ש בכלים י"א ב' הביא ברייתא מספרי זוטא ובתוך הדברים מובא דין "קולב של מנורה" ולא נתפרש מהו, החזון איש בכלים (סימן י"ד סעיף י"ד) מביא שני ביאורים שנאמרו במקומות אחרים, סולם לעלות להדליק את המנורה, ע"פ הראב"ד, או שהמנורה נשענת עליו ע"פ רש"י בשבת ס' א' ד"ב בקולב. לפי הפירוש השני מוכח שמנורה בלי ירך שצריך לתלות אותה על קולב עדיין נקראת מנורה ואין שם מנורה תלוי בירך. (לשון רש"י כ"ח ב' ד"ה שבהן שלש גביעין" שלא היו בגוף המנורה אלא תריכפתורים", קורא לקנה האמצעי 'גוף המנורה', לכאורה אין זה 'דווקא' לאפוקי שהקנים אין להם שם 'עיקר המנורה').

בביאור דברי רב בדף כ"ט א' 'גובהה של מנורה ט' טפחים'

א. בדף כ"ט א' אמר רב שמשפת קנה המנורה ומעלה יש ט' טפחים. יש להקשות שהנה בדף כ"ח ב' הביא שמואל משמיה דסבא חשבון גובה המנורה י"ח טפחים, ושם משמע שעד לשפת הקנים יש ח' טפחים, ירך ג' טפחים וה' טפחים עד לכפתור הקנים, ומהקנים ומעלה יש י' טפחים. בדברי הגמ' היה מקום לדון שרב נחלק על שמואל, אך רש"י פירש להדיא שרב לא נחלק על שמואל, שפירש כי קאמינא משפת קנים ולמעלה, היתה ט', ומן הארץ ועד לקנים ט', "כדמפרש לעיל".

ב. בספר "מעשה חושב" לרבי עמנואל חי ריקי (פרק ז' אות ח' בחלק הביאור), נקט שהקנים היו דקים מאוד והוקשה לו שאם יוצאים מאמצע הכפתור היה מהקנים ולמעלה ט' טפחים ומחצה, ומכח קושיא זו פירש שהקנים יצאו מראש הכפתורים וממילא הם מעל אותו הטפח, ודקדק כן גם בלשון הפסוק "וכפתור תחת שני הקנים". אלא שהוסיף שהקנים כלולים בטפח של הכפתורים ולא היו מעל אותו טפח, לכן כשנוסיף את עובי הקנים יהיה גובה קני המנורה מעט יותר מט' טפחים, אלא שרב לא הזכיר אותו שהוא "בטל במיעוטו". ביאור זה הוא לא כמו בצירורים הנפוצים של המנורה.

ג. גם בדרך חכמה פ"ג מבית הבחירה סעיף ט' ס"ק מ"א, פירש את דברי הרמב"ם שם "וטפח כפתור ושני קנים יוצאים ממנו" מעל גבי הכפתור, כמש"כ וכפתור תחת שני הקנים". בפשיטות מבלי לציין מקור לחידוש זה. בשיעורי הגרמ"ד למנחות כ"ט לא הסתבר לו לפרש כהנ"ל בדעת רב ולומר שפליג על ההוא סבא שאמר "וטפח כפתור ושני קנים יוצאים ממנו", שלא הסתבר לו לפרש כן בדברי ההוא סבא, אך הם לא חששו לפרש כן בדברי ההוא סבא (רש"י שמות כ"ה ל"ה כתב שהקנים יוצאים מתוך הכפתור, אבל אפשר לפרש מחלקו העליון).

ד. אולי אפשר לפרש במהלך נוסף, שהנה אם נאמר שהקנה היה יוצא מאמצע הכפתור, אף אם היה דק מאוד משפת קנה ומעלה יש מעט יותר מט' טפחים ומחצה. אולי אפשר ליישב ע"י כמה הקדמות א. שם מנורה הוא הכלי שעליו הנרות והנרות אינם בכלל שם מנורה, כמו שבפרשיות מלאכת המשכן מוזכר לחוד המנורה ונרותיה (ובאותה ה' יבואו כמה מקומות). ב. לא כ"כ מפורש

שכתב שלא ידליק את נר התמיד בלי מנורה "ולא בלתי שיאירו כולם אל עבר פניה". "אל עבר פניה" היינו שכולם מאירות כלפי גופה של מנורה כמו שפירש רש"י שם, וסתמת הרמב"ן מורה שלא נחלק על רש"י. ויל"ע אע"פ דין זה שייך כשאין הקנים יוצאים מהקנה האמצעי, שלכאורה שם "פניה של המנורה" וגופה של מנורה שייך רק בקנה שיוצאים ממנו כל הקנים. או שגם כשאין יוצאים מהקנה האמצעי יכול לקיים את הדין כשכולם יאירו כלפי האמצע, שעיקר העניין שיאירו כלפי האמצע ואינו משום שהוא עיקר המנורה וצ"ע.

ג. מ"מ מדברי הרמב"ן שם משמע שדין זה מעכב גם במנורה של שאר מתכות, שבראש דבריו כתב שאם המנורה תאבד או תישבר, לא ידליק בלי מנורה ולא במנורה שלא מאירים הנרות כולם אל עבר פניה. עוד כתב שם הרמב"ן בפסוק ד' שהדינים שאינם נוהגים בשאר מתכות הם הדינים שעניינם יופי, שכתב "לומר שאין מעכב בה אלא מקשה, לא הזהב, וכל שכן שאר יפויים שבה". משמע שכל הדינים שבאים מצורת העבודה נוהגים גם במנורה שאינה של זהב.

ד. בדף כ"ח ב' מבואר שבני חשמונאי הדליקו במנורה משפודי ברזל, ובמגילת תענית מפורש ז' שיפודים, ויש מקום לפרש שלא היו כצורת מנורה אלא שחיברום כשכולם יוצאים מבסיס אחד. אך התוס' כתב "קרי להו שפודים מפני שלא היו בה גביעים כפתורים ופרחים" ממילא לא מוכח על צורת המנורה כלל.

בעניין כל הגביעים הכפתורים והפרחים מעכבין זה את זה

א. בדף כ"ח, גביעים מעכבין זה את זה כפתורים מעכבין זה את זה פרחים מעכבין זה את זה גביעים כפתורים ופרחים מעכבין זה את זה. בשיעורי הגרמ"ד הלוי הקשה שם מה בא להוסיף בסיפא "גביעים כפתורים ופרחים מעכבין זה את זה", שפשיטא שאם אין לא יצא ידי חובת הכפתורים לא יצא ידי חובת כולם. עוד יש להקשות שיכתוב בקצרה גביעים כפתורים ופרחים מעכבין זה את זה, למה צריך להקדים "גביעים מעכבין זה את זה כפתורים מעכבין זה את זה פרחים מעכבין זה את זה".

ב. על קושייתו תירץ הגרמ"ד, שיש מקום לומר שכולם מעכבים רק בדין "מנורת זהב" אבל עכ"פ יכול לצאת בה בתורת מנורה של שאר מתכות ויש לדון באם יכול לעשות רק את חלקם אם יש בזה מצווה. אפשר לפרש גביעין מעכבין זה את זה, היה מבואר שאם חסר גביע כאילו שאין גביעים, אבל יש עדיין מצווה לעשות את המינים שיכול, ואם לא יכול לעשות את כל הפרחים יעשה עכ"פ את כל הגביעים וכפתורים. על זה הוסיף גביעים כפתורים ופרחים מעכבים זה את זה ולא מהני אף למצווה. (אבל אם הייתה פסולה בחיסרון פרט לא היה שייך לדון שיעשה עכ"פ את האחרים, רק כיוון שמ"מ היא כשרה יש לדון אם יש תוספת מצווה בחלק מפרטיה).

ג. אלא שלא תירץ את הקושיא השניה, על זה י"ל שאם היה אומר רק "גביעין כפתורים ופרחים מעכבין זה את זה", היה הו"א שרק אם חסר אחד המינים לגמרי מעכב את האחרים, אבל יש מעט מכל מין כשרה, לכן משמיע ברישא שכל מין שחסר בו אחד מפרטיו כמאן דליתיה.

ד. אלא שהגרמ"ד דחה את הצד שאפשר להביא מנורה מזהב בלי כל הפרטים ולצאת מדין מנורה של שאר מתכות, וס"ל שאין אפילו הו"א שיוכל לצאת במנורת זהב שחסר אחת מפרטיה מדין מנורה של שאר מתכות. לכן תירץ באופן אחר את הקושיא הזו. [לכאורה עדיין יש מקום לפרש שהיה הו"א לפרש שיש להכשיר מנורת זהב בחסרון פרטים מדין מנורה של שאר מתכות ולכן כתב התנא שכולם מעכבים, והטעם שכולם מעכבים הוא משום הא גופיה שאין לצאת במנורה מזהב אלא כשיש את כל פרטיה, שלולי

אם הנרות היו בכלל גובה י"ח טפחים, שבדברי ההוא סבא מובא שבג' טפחים העליונים היו גביעין וכפתור ופרח אך לא מבואר אם הנרות היו כלולין בהן או לא. לפ"ז אפשר לומר שהנרות היו בגובה של כחצי טפח ומיעטו את גובה "עיקר המנורה" והעמידוהו על ט' טפחים מכוונים. אך לפי ההצעה בסימן "אם הנרות היו כלולים בתוך גובה י"ח טפחים" הנרות היו בתוך הפרח ולא מיעטו את הגובה ואי אפשר ליישב כן. אלא צריך לומר שלא מנה מה שפחות מטפח, כעין שמצינו במנחות צ"ז ב' לגבי מניין אמות המזבח שלא מנה פחות מאמה אף שהוא רוב אמה.

ה. כמה מקומות שמצינו שהנרות אינם תמיד כלולים בשם מנורה ויקרא כ"ד ד' על המנרה הטהרה יערך את הנרות לפני ד' תמיד. מלכים א' ז' מ"ט "ואת המנרות חמש מימין וחמש משמאל לפני הדביר זהב סגור והפרח והנרת והמלקחים זהב". דברי הימים א' כ"ח ט"ו "ומשקל למנרות הזהב ונרתיהם זהב במשקל מנורה ומנורה ונרתיה ולמנרות הכסף במשקל למנורה ונרתיה כעבודת מנורה ומנורה". דברי הימים ב' ד' כ"כ-כ"א "ואת המנרות ונרתיהם לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור, והפרח והנרות והמלקחים זהב הוא מכלות זהב". דברי הימים ב' י"ג י"א בתוכחת אביה בן רחבעם לבני ישראל "ומקטרים לד' עלות בבקר ובקרבן בערב וקטרת סמים ומערכת לחם על השלחן הטהור ומנורת הזהב ונרתיה לבער בערב בערב כי שמרים אנחנו את משמרת ד' אלקינו ואתם עזבתם אתו". זכריה ד' ב' "הנה מנורת זהב כלה וגלה על ראשה ושבעה נרתיה עליה, שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה", הנרות על המנורה ועל ראשה, ולא במנורה ובראשה.

אם הנרות היו כלולים בתוך גובה י"ח טפחים

א. יש להסתפק האם "גובהה של מנורה י"ח טפחים" כולל גובה הנרות, כלומר הכלים שבהם היו השמן והפתילות, או שהם היו מעל ה"ח טפחים.

ב. בלשון הברייתא בגמרא ולשון ברייתא דמלאכת המשכן נראה ששיעור ה"ח טפחים הוא עד הפרח העליון שתחת הנרות ובפשטות הכוונה שהנרות היו מעליו.

ג. הגר"ח קנייבסקי, בבביאורו לברייתא דמלאכת המשכן פ"י משנה ד', דן מניין גובה י"ח טפחים במנורה, שהתוס' לעיל בדף כ"ח ב' הביאו בשם ר"ת שנלמד ממה שהנרות צריכות להאיר על סניפי השולחן, וצמצם למצוא את החשבון שגובה הסניפין היו י"ח טפחים. לפי מה שמבואר שהנרות הם מול הסניפין וממילא הם כלולים בגובה י"ח טפחים, שהשלהבת עצמה הייתה מיד בגובה י"ח טפחים.

ד. יש ליישב ע"פ המבואר בכלים י"א ז' מובא דין "הפרח" של המנורה, וכל הראשונים המפרשים הביאו ש"מקום מושבה הנר שבראשה המנורה הפרח שמו" וציינו לכמה מקומות בחז"ל (פרט למשנה אחרונה שם שפ' באופן אחר). הנה נר בכל מקום בחז"ל הוא הכלי שבו השמן והפתילה, ובראש קני המנורה יש בית קיבול רחב לקבל את הנר ופרח שמו, כנראה על שם צורתו. לפי זה יש מקום גדול לומר שהנרות שבראש המנורה היו בתוך הפרח וממילא לא הוסיפו על גובה המנורה. (ושמא בכל המנורות היה קרוי בית קיבול זה על שם הפרח שבראש מנורת בית המקדש).

בדין מנורה שהקנים יוצאים לא מהקנה האמצעי

א. יש להסתפק אם צריך קנה האמצעי שממנו כולם יוצאים או שיכול לעשות ז' נירות שיוצאים מפס אחד, ולא שכולם יוצאים מהקנה האמצעי.

ב. אולי יש להוכיח זה מהרמב"ן בריש פרשת בהעלותך (במדבר ח' ב')

מתכות" שירך אינו מעיקר המנורה, אפשר לתרץ שאמנם ירך והפרח שלו מעכבים במנורה אבל אינם מצורת המנורה אלא תנאי בהכשירם, אפשר לומר שהאיסור לעשות שמשים הוא על עיקר צורת המנורה גם בלי הירך, ואולי לזה התכוון הגר"ח (ואיסור זה יהיה גם במנורת זהב, גם להשיטות שם בנו"כ שאין איסור במנורת זהב שחסר אחד מהגביעים הכפתורים והפרחים, אבל אם חסר הירך ופרחו עדיין יש את עיקר צורת המנורה ואסור).

ו. אם כנים הדברים שירך אינו מעיקר צורת המנורה אפשר לפרש בדרך חידוד את עניין הפרח שהוזכר אצל שלמה המלך, וע"פ החידוש של הגר"ח ק שבמצווה לעשות עוד מנורה שלא להדלקה יש עניין אף בלא כל הפרטים. ע"פ ההקדמות הבאות. א. ירך אינו מעיקר המנורה. ב. הפרח הוא מדין הירך, כמו שנתבאר שם מדברי הגרמ"ד הלוי. ג. אפשר לדון בחידוש, במנורה שאינה להדלקה אין צריך לא ירך ולא את הפרח, אלא רק את עיקר המנורה, אף שהיא מנורת זהב, ולכן נאמרו רק בפרשת הדלקת המנורה, ושמה אף אם עושה ירך אינו צריך לעשות עליו פרח (והפרח הזה מעכב את כל הפרחים רק כשחייבים בו). עפ"ז יש לפרש שנכתב שהיה במנורות של שלמה את הפרח ללמד שהיה מדליק בכלן (ביחד, או פעמים בזו ופעמים בזו). (אם לא נקבל את מה שכתבתי בסוף סעיף ה' שיש איסור לעשות מנורה בלי ירך פרח לדברי הגר"ח ק שהם לעיכובא, עדיין יש לדון לפי החידוש שהצעת כן, לשיטות האחרונים שבעושה מנורת זהב בחסרון פרט, אין איסור כיון שפסולה למקדש, יל"ד אם מותר לעשות מנורת זהב בחסרון הפרח, שזה מעשה מנורת תוספת למצווה שהיא לא להדלקה, האם גם זה חשוב כ"שמשי"). אלא שחידושים אלו צריכים עדיין עיון רב.

שיטת רש"י בביאור משוקדים

א. במנורה יש דין שיהיו הכפתורים הגביעים והפרחים משוקדים, ופירש רש"י שמותכ"ה ל"ג, משקדים. כתרגומו, מצויירם היו, כדרך שעושין לכלי כסף וזהב שקורין ניאל"ר. אלא שלא פירש אם הם בולטים או שוקעים. להלן בשמות ל"ב ד' במעשה העגל "ויצר אותו בחרט" פירש רש"י בפירוש שני, בחרט כלי אומנות הצורפין שחורצין וחורטין בו צורות בזהב, כעט סופר החורט אותיות בלוחות ופנקסין, כמו וכתוב עליו בחרט אנוש (ישעיה ח, א.), וזהו שתרגם אונקלוס וצר יתיה בזיפא, לשון זיוף הוא, כלי אומנות "שחורצין בו בזהב אותיות ושקדים" שקורין בלע"ז ני"ל, ומזייפין על ידו חותמות. משמע קצת שכוונתו שקדים לציורים, והוא אותו העניין שמבואר במעשה המנורה.

ב. בחומשים המבוארים מובא בשני המקומות שתרגום המילים הצרפתיות שברש"י הוא מלשון "גיפור" שהוא שמעשן גפרית וכך משחירים החריצים שבכלים וכך הציור ניכר ונאה, וכעניין שיש במסכת שבת י"ח.

ג. אלא שצ"ע בפירוש זה אם עדיין מקיים בזה דין זהב טהור, שבמתכת כסף הגפרית גורמת לכסף להשחיר והשחור הוא מעצם המתכת, אך זהב הוא מתכת שלא מחלידה ולא משחירה, ולפי זה השחור הוא שחור של פיח שנכנס בחריץ, וצ"ע אם עדיין חשובה זהב טהור כשבחריציה יש פיח שחור להבליט את חריצי הציורים, ושמה כיון שלא מעורב בגוף הזהב אלא רק נמצא בתוך החריצים עדיין חשוב זהב טהור.

ד. ובשמות ל"ב ט"ז חרות על הלוחות. פירש רש"י לשון חרת וחרט אחד הוא, שניהם לשון חיקוק, אנטלי"ר בלע"ז. ומשמע שמה שפירש לגבי "ויצר אותו בחרט" הכוונה לחקיקה בעלמא. אלא שכאן נקט עניין אחר בלשון צרפת. לכאורה כל כוונת רש"י להמשיל למנהג הצורפים הוא רק את עניין החריטה והציור ולא להשחרה הנוהגת אצל הצורפים, ודימה לזה מאחר ובמקומו היה נהוג רק ציור שכולל השחרה, וצ"ע.

זה באמת היה עושה למצווה עכ"פ מה שבידו. ונראה שלא ניחא ליה הסברא שיש הו"א שיש צד מצווה בחלק מהם כשאין את כולם].

ה. אמנם שיטת הגר"ח קניבסקי (דרך חכמה, ביאור ההלכה פ"ג מהלכות בית הבחירה הל"ג) שמה שנאמר שארבעים ושנים הגביעים הכפתורים והפרחים מעכבין זה את זה היינו שאם אין את כולם אין צריך לעשות, אבל המנורה עצמה כשרה דלא גרע ממנורה של שאר מתכות, שאף שאין לה מעלה של מנורה של זהב, מ"מ לא גרע ממנורה פשוטה של שאר מתכות "דאטו משום שהיא של זהב מגרע גרע". והוכיח כן מהש"ך יו"ד קמ"א סקל"ו שאוסר לעשות מנורת זהב אפילו בלא גביעים כפתורים ופרחים, וצ"ע שיש שנחלקו עליו שם בפת"ש ובגליון רעק"א. לדבריו יש לפרש כנ"ל שזה גופא אשמעינן שאם אין את כולם אין תועלת אף באחד מהן אף לא למצווה.

בעניין הפרח שעל ירך המנורה

א. בספר טעמא דקרא להגר"ח קניבסקי, פרשת בהעלותך (פ"ח ד') מקשה למה כתבה התורה את הפרח שעל יריכה בפרשת בהעלותך ששם מדבר בסדר ההדלקה, ולא בפרשת תרומה עם שאר הפרחים ששם סדר עשיית המנורה.

ב. ביישוב הדברים כתב פירוש הפסוקים לשיטת הרמב"ם בדיני מקשה, דלא כרש"י, על פי זה חידש דין. פירש שנאמרו שם דינים לעיכובא במעשה המנורה, "וזה מעשה המנורה מקשה זהב" שאם היא זהב צריכה להיות מקשה ולא חלולה, ואם אינה זהב שתהיה על כל פנים "עד יריכה עד פרחה מקשה היא" מקשה היא ולא גרוטאות, ועוד שפרח זה מעכב אף בשאר מיני מתכות ואין דינו כשאר הפרחים שא"צ לעשותם אלא בזהב, אבל פרח זה דינו כמו יריכה שמעכב אף בשאר מתכות.

ג. על פי זה פירש במלכים א' פמ"ט לגבי שלמה המלך, שמוזכר בעשר מנורות שעשה "הפרח והמנורות והמלקחיים זהב", וצ"ב למה הוזכר הפרח. שלמ"ד שלא הדליקו במנורות של שלמה, אפשר שלא עשה בהם את כל הפרטים, שהם רק במנורות שמדליק בהן, אבל הפרח התחתון שמעכב אפילו בשאר מתכות והוא מעיקר המנורה עשה בכלן, ואף אם עשה בכלן גביעין כפתורים ופרחים מ"מ י"ל שפירט רק את הפרח הזה שהוא עיקר המנורה ומעכב. אלא שכל מהלכו הוא לשיטת הרמב"ם ולא לשיטת רש"י, ורק למ"ד שלא הדליקו בשאר המנורות.

ד. מבואר בדבריו כמה דינים חדשים שעליהם בנוי עיקר חידושו, א. מנורת זהב יש לה שם מנורה אף בלי פרחים גביעים ושקדים וכשרה בדיעבד (וביאר את חידושו, בדרך חכמה, ביאור ההלכה לפ"ג מהלכות בית הבחירה הל"ג). ב. ירך מעכב תמיד, כמו שעולה מהאופן שפירש את הפסוקים. ג. אף ששאר הפרחים אינם מעכבים בשאר מתכות, מ"מ הפרח שעל הירך מעכב. ד. שאם עושה מנורות נוספות שאינן להדלקה, כמו שעשה שלמה המלך, אינן צריכות את כל הפרטים שבשיל מצוה זו. [עצם החילוק כבר נמצא בחידושי הגר"ח פ' פרשת בהעלותך מבואר שיש ב' דינים בפרטי צורת המנורה, דין בבית המקדש שתהיה בו מנורה כהלכותיה, ודינים מכח מצוות ההדלקה, והדין שיהיו כל הנירות לכיוון הנר המערבי הוא מדין ההדלקה אף בשעה שאין מדליקין אינו צריך שיהיו כלפי הנר המערבי עיי"ש].

ה. אלא שלפי דבריו יהיה מותר לעשות מנורה בת ז' קנים אם אין לה את הפרח שעל הירך, שאינה כשרה להדלקה במקדש, וזה מרפסין איגרי שלא אשתמיטיה לאף אחד מהפוסקים ביו"ד קמ"א להזכיר קולא זו, וכל המנורות שדנו לאסור לכאורה היו בלי פרח בירך. וכן ברמב"ם בפ"ג מבית הבחירה הל' ד', לא משמע שיש כזה תנאי, ואף הוא עצמו לא הזכיר כזו קולא שם בדרך חכמה. אם כנים הדברים בסימן "בדין ירכה של המנורה במנורה משאר

פרק ו'

דף עב - בדין הקטר חלבים ואימורים בזמנו

[א] בגמ' אמר ר' שמעון: בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה, שהרי הקטר חלבים ואברים כשרים כל הלילה, ולא היה ממתין להן עד שתחשך.

וצ"ב איך דוחה שבת הרי מעלת זריזים אינו דוחה שבת הרי הוי רק מעלה בעלמא שאינה מעכבת כלל ודוחה איסור דאורייתא של הקטרה דהוי איסור הבערה (ולכא' לא הוי קלקול אלא כתיקון של הקרבן)?

[ב] ויש לפרש כמו שמצינו לעיל דף סד. שהידור של המצוה דוחה את השבת שאם יש קרבן יותר מהודר יכול להביא את הקרבן היותר מהודר חז' שלצורך הידור מותר לחלל שבת כיון דהוי חלק מהמצוה (ומצינו כע"ז בפסחים ז: גבי הנענועים שהם הידור מצוה וחשובים כחלק מהמצוה).

[ג] ובמאירי פסחים סה: כתב בטעמו דכיון שזוהי עיקר המצוה שלה לכן היא דוחה שבת, וז"ל "הקטר חלביו ר"ל הקטר האימורין ואף על פי שזו אפשר להמתנה עד הלילה שהרי הקטר חלבים ואימורים כל הלילה מ"מ חביבה מצוה בשעתה **ועיקר מצותה ביום הוא** ודוחה שבת בין בפסח בין בתמידין ומספין אלא שבדיעבד כשרה כל הלילה" עכ"ל.

[ד] ולכאורה יל"ע דאכתי יש בו נפ"מ שיכול להקטיר כשיעור מצות הקטרה דהיינו כזית וכבר לא יצטרך להקטיר עוד והיינו ד"ל שהדין של חביבה מצוה בשעתה אי הוי כמו דחוייה סגי בהקטרה של כזית ואי"צ להקטיר את כולה וצ"ע.

[ה] אלא שברמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ד הלכה ג כתב וז"ל "אף על פי שמותר להקטיר אימורין ואיברים בלילה אין מאחרין אותן לדעת, אלא משתדלין להקטיר **הכל** ביום, חביבה מצוה בשעתה שהרי הקטר אימורין ואיברים אף על פי שכשרים בלילה **דוחין** את השבת בזמנן ואין מאחרין אותן למוצאי שבת. " עכ"ל, הרי שכ' מחד גיסא שמקטירים את הכל בשבת ולא רק שיעור כזית ומאידך כ' דהוי דחוייה וצ"ע.

פרק ז'

דף עג עמוד ב - בדין ערל גוי

בגמ' עובד כוכבים שהתנדב להביא שלמים, נתנן לישראל - ישראל אוכלו, נתנן לכהן - הכהן אוכלו וכו'.

וברש"י כת"י ד"ה נתנן לישראל כתב - "לאפוקי לעכו"ם דלא ספינן קדשים דערל אסור בקדשים", וכתב בזה בחדושי הגרי"ז וצ"ע וכי כל פסולו הוא משום דערל אסור בקדשים, הלא סתמא דאינו מתקיים אכילת קדשים בעכו"ם דהא אפילו פסוה"מ דמותר לזר וטמא מ"מ אסור לעכו"ם, משום ואכלת ולא לכלביך דלא חשוב אכילה כלל. " עכ"ד.

והנה באמת מש"כ רש"י שגוי מקרי ערל מצינו כן ביבמות עא א' שמביא כזה הו"א שגוי חשוב ערל ולא נשאר למסקנא, דאיתא שם "והתנן כו' אלא לאתויי גר שמל ולא טבל כו' וקס"ד לשנויי דמיירי בערבי מהול דהיינו שיש שם ערלות לגוי, והאמת שכן מצינו ברש"י בפירוש התורה פרשת בא (שמות יב, מ"ה) על פסוק תושב ושכיר, שכתב אלא כגון ערבי מהול כו', וכבר תמה עליו הרמב"ן דהא הך אוקימתא אידחי לה וע"ש ברא"ם וגור אריה מה שכתבו ליישב.

ובישרש יעקב ביבמות שם כ' "ודברי הגור אריה נכונים מאד. ובזה יש ליישב גם דברי הכסף משנה בפרק ט מקרבן פסח ה"ז ע"כ, וכוונתו שכ' הגו"א דרש"י ס"ל הכי דכל מה דס"ד הוא לר"ע אבל

לר"א א"א לשנויי הכי אלא והדק"ל וצ"ל דלדידיה אתי לערבי מהול שלא יאכל ובזה י"ל שגם הרמב"ם פסק כר"א ולכן היה צריך לחדש ד"ז דאתי למעוטי ובזה י"ל דגם רש"י הכא ס"ל הכא כר"א ומשו"כ כ' דגם ערבי חשוב כמו ערל גם לדידן ודו"ק.

ואלא שלעיקר קושיית הגרי"ז איתא במשנה בכורות לב ב מחלוקת ב"ש וב"ה אם אפשר להאכיל בכור לגוי ולב"ש אסור והתוס' שם כתבו דלהלכה קי"ל שמוותר לגוי וכ' שאין ראייה מהמיעוט של ואכלת ולא לכלביך כיון שלא קי"ל הכי, [עוד ראייתי שהובא מהסמ"ג עשין ריא (בקו"ש קמאי שם) שכ' שכל המיעוט של ואכלת ולא לכלביך קאי רק על קדשים שנשחטו בפסול אבל מה שנשחט בהכשר מותר לגוי דבה לא קאי מיעוט זה של ואכלת ולא לכלביך, עי"ש].

פרק ח'

דף עז ב' - בענין תרומת המכס

[א] בגמ' ואל תוכיח תרומת מדין שאינה נוהגת לדורות.

כתב בהשגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שורש ג "אבל תרומת המכס וחנכות המזבח וברכות וקללות שבהר גריזים ועיבל לא נתבאר למה כתבן בחשבון הפרשיות המשלימות לו החשבון. והנראה מדעתו ז"ל שהוא לא בא למנות מצות שעה כאותן שבאו במצרים ובמעמד הר סיני וזולתן שאין להם ענין אלא לשעתן אבל המצות שעניינם קיים לנו לדורות ימנה אותן אף על פי שאינן נעשות אלא פעם אחת. ולכן מנה פרשת וכו' אם כן כל אלו הפרשיות מלמדות לדורות. אבל פרשיות תרומת המכס שכתב איני יודע בה טעם. וכו' ואולי סובר בעל ההלכות בפרשת תרומת המכס **שהיא פרשה מלמדת לדורות בכל מלחמות הרשות להקריב מן הבא בידם תרומה ליי"י** כענין שנאמר בדוד (דה"א יח) ומטבחת ומכון ערי הדרעזר לקח דוד נחשת רבה מאד בה עשה שלמה את ים הנחשת ואת העמודים ואת כלי הנחשת וכתב (שם) גם אותם הקדיש המלך דוד ליי"י עם הכסף והזהב אשר נשא מכל הגוים. ולכך נאמר (מטות לא) בקרבן שרי האלפים והמאות ויקח משה ואלעזר הכהן את הזהב מאתם ויביאו אותו אל אהל מועד זכרון לבני ישראל לפני יי". ואילו היתה נדבת שעה מן האנשים היחידים ההם לא היה בה ענין ראוי לומר בו זכרון לבני ישראל לפני יי". אלא שעשו בנדבה ההיא כלי שרת והוא חק וזכרון לדורות לעשות כן: עכ"ל.

והנה כדברים הללו שנוהג רק במלחמת הרשות ולא במלחמת המצוה וכ"כ בפירושו עה"ת (במדבר לא כח) וז"ל "גם המכס הזה מפני שהיה השלל הזה מנקמת ה' בארץ לא להם, אבל בארץ סיחון ועוג לא נתנו לכהנים וללויים מהם כלום" עכ"ל.

והנה כל הנו"כ (זוהר הרקיע ועוד) תמהו מאד על הרמב"ן מגמ' ערוכה במנחות עח. דאיתא שלא הוי מצוה לדורות וכן עוד הוסיף בשלט"ג לתמוה שלא נזכר בשום מלחמה בתורה שהיו נותנים תרומה למקדש ולכן דחו את ד' הרמב"ן מלבד בעל הקנאת סופרים שדחק לומר שכוונת הבה"ג שאינה מצוה רק נזכר לדורות רק ללמוד הימנה שיכך ראוי לעשות עי"ש.

[ב] אלא שמצינו ברמב"ן שכתב שם שתרוה"מ היה הוראת שעה (בפסוק מט) וז"ל "לאמר הנה השם עשה תשועה גדולה על ידינו, שלא מת במלחמה אחד מכל אנשי הצבא אשר בידינו ולא הוכה בחרב שיפקד מן הצבא, ולפיכך אנחנו חפצים להקריב קרבן ה' המציל אותנו לתת לפנינו כופר נפשותינו אשר פדה ממות ובמלחמה מידי חרב. " עכ"ל הרי שכתב שכופר נפש היה רק בדור של המדבר משום הנס שהיה להם וא"כ יש בו סתירה לדבריו שכתב לעיל וכן לדברים הללו שמצוה זו נוהגת לדורות וצ"ע.

ולכא' מתבאר מכ"ז שיש בו בתרומת המכס ב' ענינים א' של כופר

או בנוזד או ביין או בשמן או בכל מאכל יקדש. וככה מזבח העולה. שגם
בו כתוב קדש קדשים: עכ"ל.

הנה האב"ע כתב לפי פשוטו של מקרא שכל אוכל מתקדש בנגיעה
וזהו גמ' בזבחים צו. אבל אח"כ חידש שכל מאכל שנוגע במזבח אפי'
חולין נעשה קודש משום דכתיב בו קודש קדשים. וזהו חידוש שלא
נזכר בשום מקום רק לפי פשוטו של מקרא וכ"ה ברס"ג בפירושו
כאן כ' כחידוש הזה.

חידושו של הגר"א ז"ל

[ב] והגר"א באדרת אליהו יצא לחדש יותר שכל כלי המקדש שנוגעים
בחולין ובכל דבר נעשים קדושים ובתחילה כתב שפירוש זה הוא
רק לפי פשוטו של מקרא ובסו"ד כ' שגם להלכה הוי הכי וישבו עם
הש"ס שלנו וכדלהלן. וז"ל הגר"א שכתב "כמ"ש כל הראוי להם קדוש
קדושת הגוף ליפסל כו' אבל הפשט משמע אף חולין גמורין וכמ"ש
ולא יקדשו את העם בבגדיהם (יחזקאל מ"ד י"ט) וכתיב הן ישא איש
בשר קדש ע"ד הפשט קדש ממש וכן אל תגע בי כי קדשתיך (ישעיה
ס"ה ה'). אבל חז"ל אמרו ריקק כו' וחתכה כו' אשר יגע בבשרה כו'
עד שיבלע כו' ואפשר דוקא שם ושפיר אמרו הכהנים לא (חגי ב'
י"ב) וחז"ל דרשו על שרץ אבל ע"ד הפשוט כנ"ל. אבל כאן אפשר אף
לדינא כ"ה ומ"ש ראוי דוקא היינו ליקדש קדושת הגוף שהרי נאמר
בכולן כל הנגע כו' אהלה מועד ומנורה כו' [ואינן] כלי שרת: עכ"ל

והנה מבואר מש"כ לחדש שכל בגד ולא רק מאכל יש לו דין להתקדש
ולא רק קדוש ליפסל אלא אפי' כל דבר חולין יכול להתקדש ע"י
חולין (ומ"מ מש"כ מרקיב התם הוי טפי מדין טעם כעיקר ונעשה
כקודש ממש ולא רק כנוגע בקודש). [ועי' היטב בגמ' זבחים פז.
דבראשונים ודאי פירשו דכ"ש מקדש רק למזבח ולא יותר ועי"ש
בתוס' שפי' באופ"א אולם לא נחית לפרושי הכי את המשנה]

[והנה סו"ד שכתב 'ואינן' כלי שרת יש כמה גירסאות אם גרסין 'ואינן'
וכן נקט באד"א מהדורת מוסד הר"ק עפ"י אד"א מכת"י ובחומש הגר"א
החדש נקט לעיקר כגירסת 'ואינן', ונפ"מ הלכתא גבירתא וד"ל].

ביאור החילוק בין קדוה"ג לקדו"ד

[ג] והנה צ"ע אם מקדש את מה שנוגע אפי' חולין אם מקדשו מדעת
או שלא מדעת הרי בכל קידוש כלי יש בו קדושה ומשמעות המקרא
שמקדש שלא לדעת לכו"ע, ותו צ"ע שבמשל"מ פ"ג מפסוה"מ
נקט שקידוש פסולים ודאי הוי רק לדעת א"כ צ"ע הרי הכא לא
גרע מפסולים שצריכים דעת (אמנם במהרש"ם ח"ב סימן יד פליג
עליה ודחה ראיותיו).

עוד צ"ע הרי בסו"ד כתב שרק מידי שראויין לקדש ולא מנורה
מקדש קדוה"ג וראוי ליקדש אבל כל השאר מקדש רק קדו"ד הנה
יש להבין דהרי מצינו קדושת פה וקידוש ע"י כלי ובקדוה"ג מתקדש
ע"י פה ובבדה"ב מתקדש ע"י כלי בקנין חצר וכיו"ב, ואם המכוון
לקדושת בדה"ב הרי בזה ודאי בעינן בית שהרי הוא כמו קנין רגיל
ול"ש שיקדש שלא לדעת, ואם כוונתו שיהיה בו קדו"ד להקרבה
הרי צריך להיות לשם קרבן מסוים ולא סתם בלי יעוד לקרבן וצ"ב.

ושמא צ"ל שהגר"א איירי דווקא בחולין שראוי להתקדש לקרבן שזה
רק קדו"ד לקרבן וקדושה קלושה כזו יכולה לחול גם בלי דעת ולכן
בעי כוונה כמו קידוש כ"ש שמקדש מדעת אבל חולין שאינו ראוי
לקדוש לא איירי כיון שאיירי בקידוש של כלי שרת ודו"ק.

פרק יא

דף צה - בענין סידור הלחם לשני שבתות

ספיקו של הירושלמי

[א] בירושלמי שקלים פ"ו ה"ג הסתפק וז"ל "לא היה שם לחם הפנים

נפש וד"ז נהג רק במדבר ועוד ענין השני של הזכרון לבנ"י שהוא
נוהג לדורות ובזה נקט הגמ' במנחות שנוהג לדורות ודו"ק.

[ג] ולפי פשוטו נראה יותר לענ"ד שהמכוון בגמ' שאינו נוהג מצוה
זו לדורות היינו שהמצוה כצורתה של שיעור תרומת המכס אחד
מחמישים וכו' אינו נוהג לדורות, ומאידך כן מצינו את ענין המצוה
שהוא דבר שנתחדש כעת את הקרבן המחודש שנוהג לדורות
את הקרבן נדבת ציבור למקדש לזכרון מאת כל הציבור לזכר מה
שניצלו במלחמה ולכן י"ל שאין חיוב הבאה אלא הוי רק נדבה של
הציבור ומ"מ י התחדש ששייך קרבן נדבה של ציבור לזכרון שזה
דבר מחודש שהתחדש כעת לדורות [ומעתה אפ"ל שבאמת שייכי
לדורות את שני הדינים הללו גם את הכופר וגם את הדין של הזכרון
והיינו שהוא זכר להצלתם והכל ענין אחד] ודו"ק.

פרק ט

דף פה' ב' - בענין פסול עץ שיש בו תולעת

[א] בגמ' תנן התם: כל עץ שנמצא בו תולעת - פסול לגבי מזבח

במאירי מידות פ"ב מ"ו (וכ"ה במאירי ביומא טז: וכ"כ בקר"ס פ"ו
איסור"מ) כתב וז"ל דיר העצים ששם כהנים בעלי מומים מתלעין
בעצים ר"ל שמבקרין בהם אם יש בהם תולעת שכל עץ שנמצא בו
תולעת פסול למזבח מפני שהתולעת דבר משוקץ ואין ראוי לישרף
על המזבח עכ"ל.

וצ"ב כוונת המאירי אם המכוון משום דהוי כעין הקרבת בהמה טמאה
יש בו איסור בפ"ע וכ"ה הלשון במאירי או שמאידך כ' שאינו ראוי
ולא נקט דהוי איסור ממש כדאי' בזבחים לד. לעלות בהמה טמאה
על המזבח דיש בו ממש איסור, ומאידך י"ל שאם מקריבו לשם
עצים ככה"ג לא שייך האיסור של להקריב בהמה טמאה,

ויל"ע אם לפי שיטת המאירי אם כל העץ פסול או שרק ההקרבה
של התולעת פסולה, ויש לפרש דגם לדידיה הוי פסול בעץ עצמו
כלשון הגמ' שהעץ פסול ומעתה יש לומר שגם למאירי אינו רק
פסול של הקרבת התולעת וע"כ משום גם למאירי הוי משום הקטרה
של הקריבהו נא לפחתך וכמו לשאר הראשונים, וכמש"נ.

[ב] ומאידך ברא"ש במידות שם כ' דפסול כיון דאקרי קרבן והיינו
שלכן הוי פסול בע"מ כדין הקריבהו נא לפחתך שאינו שייך דווקא
לקרבן כמו בקידוש שכל חפצא דמצוה הוי הכי, ויל"ע מדוע חשוב
כמו הקריבהו נא כיון שמצינו רק באופן שהוא החפצא של הקרבן
בזה מצינו פסול זה ולא בהכשר קרבן וצ"ע אם נימא דמבואר בכך
שיש על העצים שם קרבן הגם שלא הוי ממש קרבן ועי' תוס' שם
דקאי רק לרבי עי"ש.

[ג] ויתכן שאכתי יהיה נפ"מ בין דעת הרמב"ם לבין דעת התוס' אם
חל פסול בקרבן עצמו שלפי המאירי אין פסול חל בגוף הקרבן
רק משום שאינו ראוי למזבח אבל לפי דעת הרמב"ם דהוי כבע"מ
ממש חשוב שחל פסול בקרבן ממש ונפ"מ אם יחול שם דיחוי על
העצים שא"א להוציא את התולעת מהם באופן שכן יוכל להוציא
אותם אח"כ וצ"ת.

פרק י

בענין קידוש חולין בכלי שרת

ביאורו של האב"ע

[א] דף צ' א' זאת אומרת כ"ש מקדשין שלא מדעת וכו'

במקרא איתא 'כל הנגע בהם יקדש כו' (שמות ל כט) וכתב באבן
עזרא 'טעם כל הנוגע בהם. נלמדנו מן: הן ישא איש בשר קדש (חגי
ב, יב), על דרך הפשט שהוא כמשמעו. כי אם יגע בשר הקדש בלחם

דשרי וכו' דכיון שהוא חם בשעת סילוקו אע"ג דישן הוא הוי כמו חדש" עכ"ל, וכפירוש זה פירש תלמיד ר"ש בן ר' שניאור וכו' ואפי' הוא פסול לאו דווקא אלא כיון שאפי' הוא על השולחן ימים רבים אין בכך כלום",

ומשמע מדבריו שלא נפסל בכך בהנחה זו אלא נשאר בהכשירו וכשר להנחה פעמיים. ובדיוק לשונו של הרש"ס דכתב "זהדר לסדרו לקיים מצות ביום השבת יערכנו ואסיקנא דשרי וכו' דכיון שהוא חם בשעת סילוקו אע"ג דישן הוא הוי כמו חדש" ומשמע שיש בו גם קיום מצות סידור ממש וכיון שהוא חם אפשר לקיים בו שוב את מצות סידור הלחם, והנה דבריו צ"ב דהרי כיון שנעשית מצוותו ובפרט שהוקטרו הבזיכין איך יחזור ויניחו שוב לשבת הבאה וכן תמה בפ"י רבינו משולם שם (על הירושלמי) כתב "ואין ראייה מהדין של אפי' ימים רבים דהתם בשלא נעשית מצוותו אבל הכא שנעשית מצוותו לכן הוי פסול ומשו"ה מבעיא ליה עכ"ד. והרי שא"א לחזור ולהקטיר לחם שכבר נעשית מצוותו וצ"ב.

המכוון שיש בו סידור מחודש פעם שניה

ולול"ד הו"א שמבואר בד' הרש"ס הכא שיתכן שיכול לקדשו מחדש אחר שנעשית מצוותו ולהניחו מחדש וזהו הריבוי 'אפילו פסול' והיינו שיכול לחזור להכשרו ולסדרו שוב ולהניחו פעם שניה, ולפי"ז יצטרכו קידוש כלי מחדש כיון שכבר נעשית מצוותו ויש בו עשיה מחדש ונתחדש שאפי' נעשית מצוותו יכול לחזור ולסדרו פעם שניה, [ובזה יתכן לומר נפ"מ דנימא דהלחה"פ יהיו שייכים למשמר היוצא כיון שיש בו סידור חדש ולכן שייכא כבר למשמר החדש כיון שזה סידור חדש שלא שייך כלל לסידור הקודם ועדיין צ"ת].

מהו להניחו לשבת הבאה אמר לון אמר קרא ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד ואפילו פסול", ע"כ.

והנה רוב האחרונים הפ"מ וקה"ע ועוד נקטו בפשיטות בכוונת הירושלמי שיש בו סידור פסול ואפ"ה מכשיר כיון שיש בו דין נוסף של ונתת לחם לפני תמיד שאם אין לחם אפשר לקדשו בפסול ולסדרו כדי שיתקיים הלחם בשולחן.

פירוש הגר"א דהוי כשר להנחה לשני שבתות

[והנה הגר"א פירש וכו"כ משמו בתקלין חדותין "אפילו הוא כמה ימים. וגם לכתחלה יכול להניחו על כמה ימים דקרא ודאי איירי בנסדר כהלכתו דכתיב ונתת לחם וגו' והיינו לחם כשר ואפילו הכי כתיב תמיד להורות דרשאי להניחו לכתחלה ולא מיפסל בלינה" עכ"ד, וע"ע בהרחבה במשנת אליהו מש"כ,

ולפי דבריו יש לפרש שהן אמנם לא מקיים מצות הנחה שוב בפעם השניה ונימא שלהניחו המכוון להשאירו לשבת הבאה ולא הנחה מחדש שזה ודאי לא כשר, והתחדש בזה בגמ' שמקיים מצות ההנחה 'לפני תמיד' ע"י שמשאיר את הלחם לשבת הבאה, ומ"מ רק כמה ימים ואת הקיום של הסידור של השבוע הבא יעשה אח"כ באמצע השבוע, ולפי"ז צ"ל שיהיה שייך למשמר הקודם שאצלו נסדר ולא לבא אחריו שאותו יסדר אחרי שימצא לחם באמצע השבוע].

לד' הרש"ס הוי סידור גמור וצ"ב

[ג] ובר"ש סיריליאו מפרש שם על הירושלמי "לא היה שם לחם חדש שלא אפו בשבת זו מהו להניח את הישן של שבת שעברה כגון לסלקו והדר לסדרו לקיים מצות ביום השבת יערכנו ואסיקנא

יצא לאור בס"ד

סדרת הספרים על מסכת מנחות

כרך א מנחות היחיד - חובה ונדבה | כרך ב מנחות הציבור

ניתן להשיג בבני ברק: דרייפוס - הזו"א 34 ק"ג | יונה - סוקולוב 6 בחצר | מודיעין עילית: הופמן שאגת אריה 1
 ירושלים: רחוב המ"ג 7161760-052 | מוקדים נוספים ברחבי הארץ 7653813-052
 או במשלוח עד הבית [גם את ספר הקטורת] 7647733-052. בלוי ספרים